

ПОЛИТИКИН

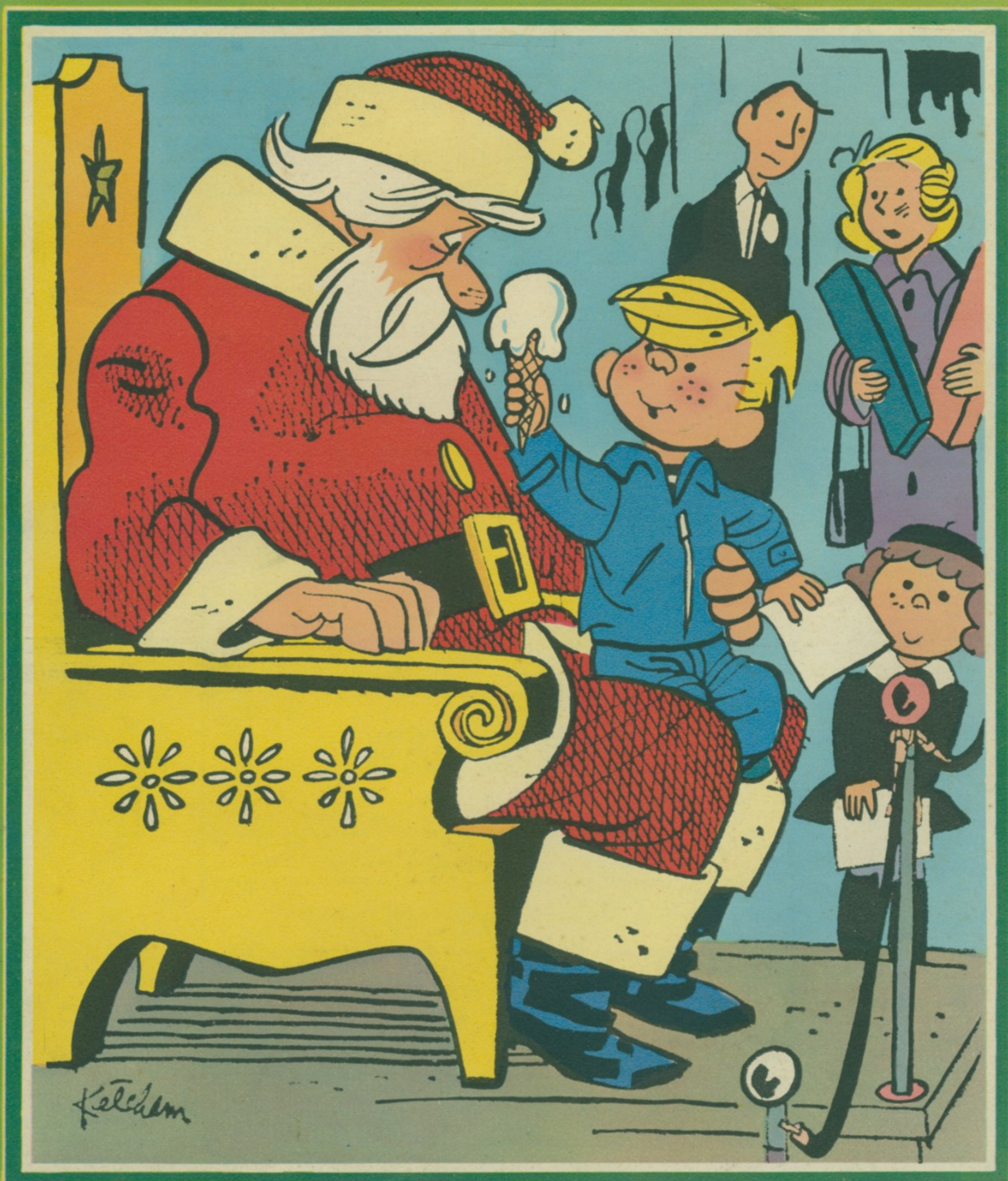
ЗАБАВНИК

1
ДИНАР
1952

Година
XXIX
БРОЈ 836.
6. I 1968.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

— Мора да си се многу уморио обих дана,
сјари мој њријашељу. Лизни мало, окреји се.

„ЧУДАН ЛИСТ“

Поштовани уредниче!
Прочитао сам Ваш оглас да Политикин Забавник мења изглед. Ја читам Забавник од првог броја и верујем да имам право да Вам нешто препоручим. Често ми се догађало да у киоску купујем Забавник истовремено кад га купује и неки ђак па сам размишљао какав је то чудан лист који читају и одрасли и омладина. Закључио сам да Забавник има тако различиту публику зато што је добра разонода — добра и за старије и за млађе. Мој ти је савет дакле, Забавниче, да будеш и у будуће што забавнији!

Живела разонода! Доле досада!
Ваш верни читалац

Марко Николић
пензионер — Нови Сад

Захваљујемо Вам на савету и уверавамо Вас да нам је увек на уму. Дозволимо нам да нешто додамо Вашем одговору на питање зашто је Политикин Забавник „чудан лист“, како Ви рекосте, који читају и омладина и одрасли. Наш лист доноси на занимљив начин најновије успехе из науке, технике, медицине доживљаје из природе, рата, итд. и кога чита увек је у току свога времена и никад не стари. Истина је да на млађима свет остаје али зашто не живети с њима тај свет? Одрасли који забарикадирају своје старо знање стечено у време кад се учило да су атоми најмање честице материје, живе тужно, прерано су се одрекли задовољства која пружа урођена људска радозналост за све што је ново.

ПРОБЛЕМ СПАВАЊА

Драги Забавниче!

На телевизији све најбоље ствари дођу кад ме мама отера у кревет. Мој друг Жарко каже да и њега те рају. Зашто нас терају а они остају да гледају? Терају ли сву децу рано у кревет?

Мишко Крстић
Београд

Зашто не питаш маму да ти она објасни због чега је потребно да рано идеш на спавање? Ти треба више да спаваш јер се у сну брзо расте. Одраслима није потребан тако дуг сан јер су престали да расту. Иначе, не треба да жалаш за емисијама које ти преспаваш јер су за тебе, а и за многе од нас одраслих, најлепше оне емисије које се приказују пре 8 увече. Јави нам која ти се највише свиђа.

РАНО ЗАЉУБЉЕН

Интересује ме може ли се бити заљубљен са 14 година? Учио сам са М. и једном сам је пољубио. Она ме је лупила књигом по глави и огад не учимо заједно а сваки пут кад је сретнем бежи од мене. Мени је то трагично и дође ми да је ухватим и вучем за косу. А онда опет мислим да је волим. Нико ништа није приметио осим мога ујака који ме једном затекао да гледам фотографију на којој смо ја и М. сликали на мору. Ујак каже да сам заљубљен до ушију али ја не разговарам с њим о томе јер ми се он смеје.

Горан Л.
Земун

У опису случаја, који није баш тако трагичан, као да се виде неки знаци љубави. Најбоље ће бити ако о свему

Стигло нам је писмо Abdulganiy Adegoke из Сиера Леоне. Он моли да објавимо његово име. Жели да се дописује с нашим омладином али наглашава да преписку може да води само на енглеском језику. Abdulganiy Adegoke P. O. Box 881, FREE TOWN, Sierra Leone (West Africa)

Посетио сам вашу земљу и био одушевљен људима, њиховим гостопримством. Желео бих да се дописујем са омладином из Југославије. Студент сам III године математике. Размењивао бих фотографије глумаца и глумица. Buruleanu Dan, Str. Somes № 9, Temisoara III, Banat R. S. Romania)

Желимо да се дописујемо са свим пионирима и пиониркама Југославије. Идемо у VI разред основне школе. Ружица Банов и Нада Кулунџић, Тењска цеста 18, Осиек

разговараш са ујаком кад он већ зна за тај случај. Покушај да му се озбиљно повериш, можда се онда неће смејати. Уз пут прочитај „Плави чуперак“ М. Ангића. Можда ће ти после тога бити јаснија М. а и ти сам себи.

ШТА СКУПЉАТИ?

У моме разреду неки скупљају марке а има их који скупљају знач-

ке и слике фудбалера. Ја бих хтела да скупљам нешто али да то други не скупљају јер ми онда није интересантно. Шта да скупљам?

Оливера Стаменковић
ученица — Ниш

Ниси нам послала адресу да ти приватно одговоримо. Ако ти одговоримо јавно, преко листа, сви ће знати шта ти

ПИСМО ДЕДИ

Драги деда, тешко је писати деди кад ти сви придржавају перо. Отац каже: „Пиши, крупно, деда слабо види“. Мама додаје: „Буди пажљив, не стављај на папир оне твоје речи, знаш оне: жваке, гелиптере, битлсе, хитове, деда то не воли“.

Сестра је велика и много писмени па је и она покушала да ми држи лекције из писања. Она ће ме као научити како се пише нежно и у падежима.

Мени се не чини, драги деда, да ти ниси толико незгодан и осет-

љив. Чуди ме што они толико брину шта ћу ја у писму да ти кажем. Ја сам само хтео да те замолим да дођеш, да мало причаш оним твојим дебелим гласом. Код нас прича само телевизија. Од тога боле очи и уши.

Воли те Милан

П. С. Само ти дођи, деда. Остали нека зуре у телевизор, а ми ћемо у кујни причати своје. Дођи, да слушаш плоче. За тебе сам купио једну гусларску.

Миланче

КОНКУРС

Моле се дечаци и девојчице до 10 година да седну за сто и напишу писмо деди. Да писмо лепо пресавију, ставе у коверат и напишу нашу адресу („Политикин забавник“, Београд, Цетињска 1) с напоменом „Писмо деди“.

Овде у нашој редакцији седи жири који ће свако писмо отворити, пажљиво прочитати и наградити три: најлепше, лепше и лепо. Значи, три награде.

Награде су: прва 500 нових динара, друга 300 и трећа 200.

П. С.

Моле се девојчице и дечаци да у писма не стављају тајне и — словне и граматичке грешке.

Писма могу да стижу до петог фебруара.

Овде објављујемо једно писмо до којег смо случајно дошли. Оно није ни лепо, ни лепше, ни најлепше. Оно не треба да вам служи за углед. Из њега смете да препишете само оно: „Драги деда“ и „Волим те“.

предлажемо и можда ће и други хтети да скупљају то исто а онда ти ниси оригинална. Како да се извучемо из ове тешкоће? Да покушамо. Скупљај, на пример, чланке и слике из свих новина које се у твојој кући купују. Определи се за неку област која те интересује: наука или техника, туризам, медицина итд. За десет година имаћеш велику документацију која ће бити веома занимљива а ако се определиш и за занимање о коме си скупљала чланке ова документација може ти бити и веома корисна.

ДВЕ ЛЕПОТЕ

Драги Забавниче,

Моја мама вас чита откад сте почели да излазите, (од 1939. или 1940. не знам тачно), и каже да сте некад били много бољи него данас кад вас ја читам.

Мени се допадате, али ме копка шта је то нарочито лепо штампано у мамино време.

Лидија Велкоска,
Скопље

Драга Лидија,

треба веровати у лепоте које је твоја мама открила у свом детињству. Можда она има право.

Јунаци које мама и ти волите: Паја, Мики, Шиља, Попај, Бим и Бум, у њено време били су много млађи и лепши.

ОСЛАБЉЕНА ЕКИПА

Забавнику,

молим да ми одговорите зашто мој тим више не ваља. Били смо први у лопти и грудвању. Ја (Марко), Боле, Њоња, Бица, Перица и други тукли смо у свему дечаке из Кумановске улице.

Ништа се нарочито није десило. Отишао је само Њоња. Он није био најбољи ни најјачи. Сасвим обичан другар. На његово место дошао је Јова Џин, много бољи од Њоње. Али, више не иде. Зашто? Можда, ви знате.

Марко Сунце

Драго Сунце,

У идућем броју објавићемо чланак како се прави тим за спорт, за рад, за лет у космос и тако даље. Можда не иде баш зато што се одселио Њоња. Тако некако излази из чланка који смо поменули.

ЗАБРИНУТИ МАЛИШАН

Прочитао сам у неколико последњих бројева „Политике“ да ваш, односно наш, лист „Политикин Забавник“ почиње да излази у другачијем формату и техници. Одмах да вам кажем да ја тај лист не могу да замислим без Флаша, Џони Хазарда, Баје Патка, Бика који седи и других јунака с којима другујем већ годинама. Интересује ме хоће ли се они појављивати и у новом „Забавнику“.

Владан Миливојевић, ученик
Београд, Кнез Милетина 21

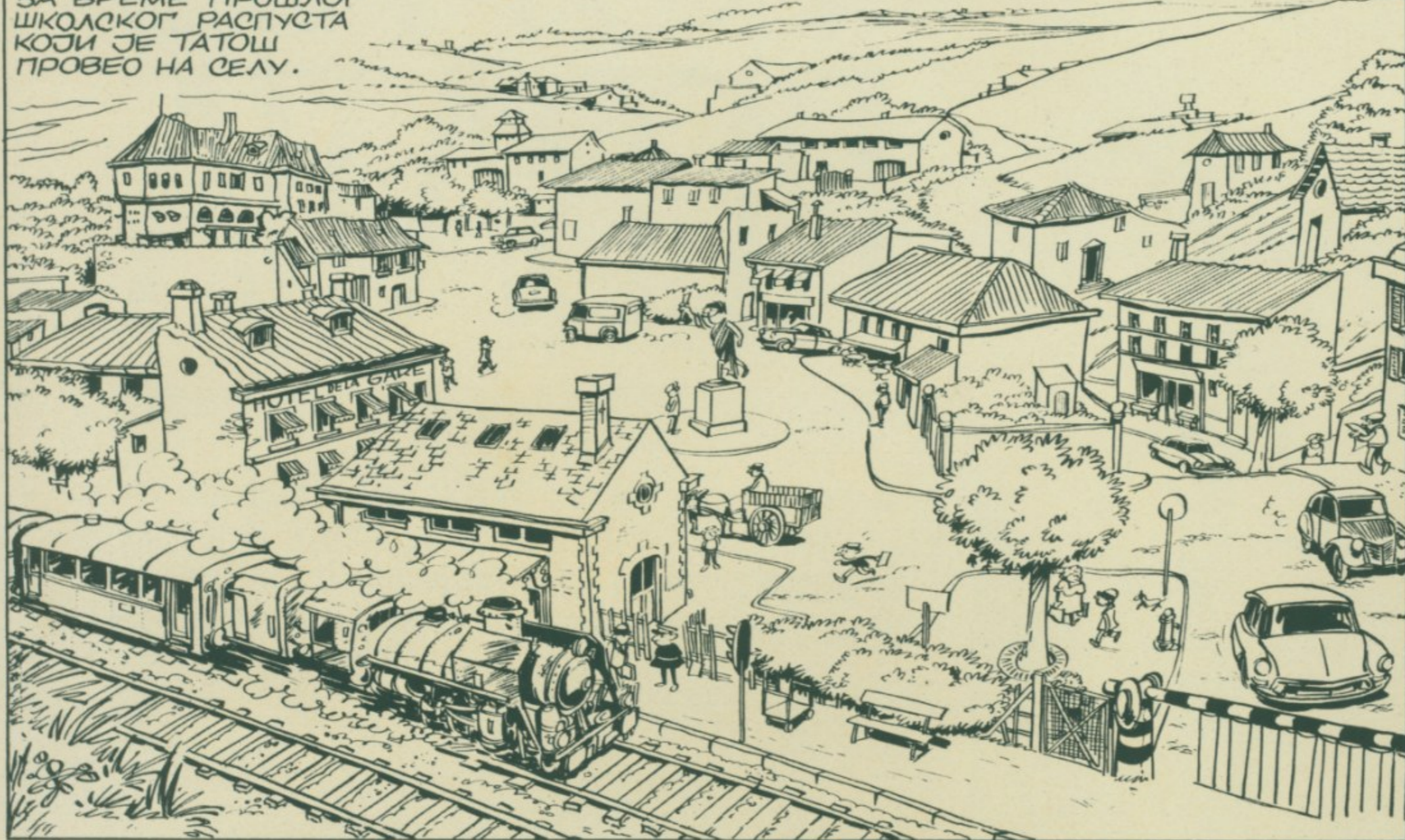
Драги Владане, немаш разлога да се плашиш. Све стрипове које си досад читао наћи ћеш и у новом „Забавнику“. И не само старе већ и два нова, за сада.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 29 ● Издаје и штампа „ПОЛИТИКА“ Новинско издавачко предузеће Београд, Македонска 29 ● Текући рачун број 608—1—82—1 ● Поштански фах 124 ● Преплата за нашу земљу: годишња 44 динара, полугодишња 22 динара; за иностранство: годишња 88 динара, полугодишња 44 динара ● Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ТАТОШ НА ЛЕТОВАЊУ

МАЛИ ПАРИЖАНИН ТАТОШ ЈУНАК ЈЕ МНОГИХ ПРИЧА У СЛИКАМА И НЕРАЗДВОЈАН ДРУГ ФРАНЦУСКЕ ДЕЦЕ. НАШЕ ПОЗНАНСТВО С ЊИМ ПОЧИЊЕМО ЗА ВРЕМЕ ПРОШЛОГ ШКОЛСКОГ РАСПУСТА КОЈИ ЈЕ ТАТОШ ПРОВЕО НА СЕЛУ.

ЧИТАО САМ ЧИТАМ...

Две речи
телефоном

Поставили смо им само два питања: коју су књигу највише волели у детињству и шта сад читају.

ВЕЛИБОР ГЛИГОРИЋ, председник Српске академије наука: У дечаштву сам више од игре детињства волео књигу. Већ сам у својим сећањима изнео колико сам био пасиониран у лектури дела Жил Верна. Волео сам фантастику у њима, откривање тајни светова и подвиге човекове. Било је привлачне, чудотворне маште у њима и људског духа који не сустаје пред недаћама и тешкоћама.

Данас су на моме столу књиге: „Последње брдо“, збирка приповедака Михаила Лалића, антологије српског љубавног и родољубивог песништва које је приредио Зоран Гавриловић; књига: „Савремена македонска поезија“, издање Српске књижевне задруге; есеј Мирослава Крлеже „О стогодишњици Бодлерове смрти“ у часопису „Форум“. То сада прелиставам и читам.

Не бих могао изузети неку књигу као љубав посебну. Многе књиге из светске литературе и наше живе у мени.

ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ, књижевник: У сећању ми је остала књига „Леша капетана Гранта“, за коју онда вероватно нисам знала због чега ми се толико допада. Данас, мислим да је то због тога што ме је пре носила у царство природе и животиња.

Тренутно прелиставам Албуме о праисторијском времену са сликама изумрлих животиња и птица.

ПАВЛЕ САВИЋ, академик: Од првих књига које сам прочитао у детињству у сећању ми се најдуже задржало оно што је у њима језиво: у многим дечјим причама и бајкама убијају, једу и пеку људе. Иначе, без размишљања могу да вам кажем да је на мене најјачи утисак, од књига прочитаних у детињству, оставио „Велики декламатор“. У њој сам, поред не само српских песника, прочитао и пеме Назора, Цанкара, Шеное итд. До душе, постоји и посебан разлог зашто ми се она тако урезала у сећање. Одрастао сам у Свилајнци под бугарском окупацијом и то је била прва књига коју сам прочитао на српском језику.

— Тренутно читам десетак томова које сам донео са свог недавног боравка у Совјетском Савезу. Издања их је Совјетска академија наука. У њима је изнето шта је учињено за педесет година од Октобра у разним научним гранама. Верујте, уживам.

СТЕВАН ЖИГОН, глумца: На мене је у детињству најјачи утисак остала књига „Природа и људи“ од Иљина.

Сада имам врло мало времена за читање, али ипак уграбим да прелиставам неку књигу. Најрадије узимам „Евгенија Оњегина“ од Пушкина, Прешернову поезију и Ђосифеве „Деобе“.

МИРО ЦЕРАР, гимнастичар: У раном детињству нарочито сам волео да читам „Робинзона Крусоа“ доживљавајући његова страдања. Сада ме највише привлачи наш Цанкар и књиге других напредних књижевника широм света.

Слику мале Тоа нисмо успели да добијемо. Али и њене очи биле су исте овакве. Детиње и пуне страха.

ТОА ЈЕ ПЕВАЛА

Источнонемачки новинар Фојстел није песник. Ано ова његова репортажа подсећа на лирску баладу, то је стога што се истинита прича о малој Вијетнамки Тоа не би могла другачије ни испричати. А свако дете Вијетнама личи на малу Тоа

Када из колибе на периферији града Хуанг Динга истрчавају деца и одлазе да се поиграју на обали реке Ма, Тоа пева.

Тоа пева кад се над смарагдно-зеленим пиринчаним пољима рађа јутарње руменило. Она пева кад у подне јарко сија сунце. Тоа пева и кад усијана Сунчева лопта тоне у реку Ма. Суседи зову Тоа малим славујем.

На мочварним пољима Вијетнама дозрева пиринач. Крај реке Ма људи се спремају за жетву. Тоа је весела. Она пева песму о патки боје јоргована, о томе да ће сутра ићи у школу:

Јутро целива
бамбусову шуму
крај сребрне реке.
Плава утво,
пробуди се и запевај нам
веселу песму.
О радости нам певај,
певај нам о миру.
Певај нам о срећи
целог света.

Али, тај сунчани дан разорила је сирена. Као чопор дивљих шакала с друге обале реке Ма долетели су амерички бомбардери. Авион за авионом надлеће град Хуанг Динг. Експлодирајући, бомбе падају на мостове, реке, на пиринчана поља, на куће у граду.

Тоа више не пева. Она трчи улицама града. Куће су обавијене облацима прашине. Испод рушевина људи извлаче ствари. Тоа притискује марамицу на уста. Дим јој улази у уста, пече грло. Али она и даље трчи.

Болничари преносе рањенике. Жене траже своју децу. Тоа је заплакала.

Поред ње преносе дечака на носилима. Десни рукав његове кошуље је празан и заливен крвљу.

Тоа притрчава носилима. Она се осмехује малишану али су његове очи чврсто стиснуте. Тоа заборавља на град који гори. Она види само од бола искривљено лице и празан рукав кошуље што виси низ носила. И Тоа трчи уз њих — све до болнице.

У дворништу болнице седе рањени мушкарци, жене и деца. Неки леже на ћебади. Људи јече и плачу од бола. Њено је срце стегнуто. Дечак отвара очи и гледа девојчицу.

Тоа се спушта крај носила на пете и руком му брише зној са чела. Дечак јечи. „Ти живиш — шапуће она. — А ко живи, тај ће видети и сутрашњицу“. И она почиње тихо да пева:

Јутро целива
бамбусову шуму
крај сребрне реке.
Плава утво,
пробуди се и запевај нам
веселу песму...

Људи гледају девојчицу. Болничари јој климају главом. Тоа пева гласније.

Дечак на носилима отвара очи и слабо се осмехује. „Зовем се Лу Онг“ — шапуће он. Тоа потврђује главом да га је чула и наставља да пева. Једна жена с муком се придиже на носилима и пева заједно с њом.

Када је црвени Сунчев круг заронио у реку Ма, Тоа се вратила у колибу на крају града. Али, сада дан за даном проводи у болници и пева. И рањени и болесни слушају њу је за тренутак заборављају своје боли.

Али, авиони су поново донели бомбе преко реке Ма и избацили их на град Хуанг Динг. Горе бамбусове колибе у предграђу. А деда Гу покрива црним покровом своју унучицу Тоа, малог славуја како су је звали суседи.

Још пре но што се Сунце окупало у реци Ма, вест о смрти малог славуја полетела је од колибе до колибе и стигла у болницу. Дечак Лу Онг је заклопио очи, стегаво руку у песницу. Крхким гласом почео је да пева о плавичастој утви која ће ипак, на крају, донети срећу:

... Плава утво,
пробуди се и запевај нам
веселу песму.
О радости нам певај,
певај нам о миру.
Певај нам о срећи
целог света.

ИГРАЈУКИ НА МАРЈИНУ ЉУБОМОРУ, ВОРСТОВ ЈЕ, КАО НАЈВИШИ ПРЕДСТАВНИК ВЛАСТИ У ОДЕСИ, ОДРЕДИО НЕВСКОГ ЗА КЕЈТИНОГ ПРАТИОЦА...

ПОШТО ЈЕ ОНА СПАСЛА ЖИВОТ КАПЕТАНУ НЕВСКОМ, СМАТРАО САМ ДА ТРЕБА ДА БУДЕМО ГОСТОЉУБИВИ...

КАПЕТАН Кејт

ПОГОТОВУ ШТО ОНА ЗБОГ ЛЕДА НЕ МОЖЕ ДА ОТПЛОВИ! РАЗУМЕ СЕ, ЈА ЋУ НАЋИ НЕКОГ ДА ЗАМЕНИ ГРИГОРИЈА...

НЕ, КНЕЖЕ! ЈА ЋУ САМА ДА УРЕДИМ СТВАР С ТОМ ЖЕНОМ ШТО СЕ СКИТА МОРИМА!

КАСНИЈЕ, У КРИМИ У КОЈОЈ ЈЕ КЕЈТ ОДСЕЛА...

ПИСМО ЈЕ МАЛОЧАС СТИГЛО, КАПЕТАНЕ! ПОЗИВ ОД ПРОФИЦЕ МАРЈЕ!

ПОЗИВ?! ПРЕ МИ ЗВУЧИ КАО НАРЕЂЕЊЕ!

НАЈРАДИЈЕ ГА НЕ БИХ ПРИХВАТИЛА!

АЛИ, ЖЕЛИМ ДА ЈЕ УБЕДИМ ДА ЈОЈ ЈА НИСАМ СУПАРНИЦА И ЗАТО ЋУ ОТИЋИ!

МАДА МИ ТЕ СИТНЕ ЖЕНСКЕ ИНТРИГЕ ИЗГЛЕДАЈУ ЗАИСТА СМЕШНЕ!

УКОРО...

ОВУДА, МАДАМ! ПРОФИЦА ВАС ОЧЕКУЈЕ!

КАКВИ СУ ТО ПУЏЊЕВИ?

ИЗНЕНАЂЕНИ СТЕ КАПЕТАНЕ? МОЈ ОТАЦ ЈЕ БИО ИЗВРЕТАН СТРЕЛАЦ...

МИ СМО СТАРА И ВЕОМА ПОНОСИТА ПОРОДИЦА! И КАД ЈЕ У ПИТАЊУ НАША ЧАСТ БРАНИМО ЈЕ НА ДВОБОЈУ...

А ЈА ПОШТУЈЕМ ПОРОДИЧНУ ТРАДИЦИЈУ!

400 БАКА НА ЈЕДНОМ КОНКУРСУ

Организатори првог конкурса за читање, који треба да се одржи у Минхену и у којем могу да учествују само старатајке, рачунали су на око тридесет учесница. Међутим, навала бака превазишла је сва очекивања: издавачком предузећу које је организовало конкурс пријавило се преко 400 старатајки мада су за награде одређене само књиге — додуше лепе — а не новчане награде уобичајене на свим осталим конкурсима.

Идеју за конкурс дала је новинарка Ели Валц, која сарађује с издавачима дечије литературе. „Читање и причање бајки је дужност и привилегија бака. У њима су оне ненадмашне и зашто им не пружити прилику и да јавно покажу своје умеће“, казала је она. И под том „паролом“ организован је конкурс.

Међу пријављеним бакама има и младих — од 42 године — а и сасвим старих: оних које су превалиле деведесет. Једне су са села, друге су професорке у пензији. Једна се може похвалити са 17 унучића, друга има само једно, а неке немају ниједно али се зато сва деца из суседства окупљају око њих да би у предвечерје чула лепо прочитану или испричану бајку.

Шта ће баке-такмичарке читати? Углавном бајке али и доживљаје „Пипи Дугачке чарапе“, Ла Фонтенове басне, и „Сањарења крај француског камина“, дирљиву судбину „Близнакиња“ и „Малог принца“ Сент-Егзиперија. По себну такмичарску групу са, чињавају старатајке које ће читати одломке из сопственог стваралаштва: бајке и приче које су саме написале за своје унучиће.

Мали Антоан често је за столом слушао разговоре старијих о сталном напретку авијације. Сваки лист хартије који би му дошао до руку прекривао је цртежима авиона најнеобичнијег облика. Испод цртежа исписивао је имена pilota, хероја тог времена: Воасена, Блериоа, Морана... Антоан је чуо за њих од механичара и pilota са аеродрома који се налазио неколико километара од замка Сент-Морис где је живела породица Сент-Егзипери.

Родитељи су му бранили да прилази ближе тим диновским птицама. Становници замка ужасавали су се већ и због самог звука авиона који су над њима летели. Али, ко је могао да забрани Антоану да машта о крилима?! Дечак је непрекидно смисљао начин како да осети радост летења. Гледао је да шетњу увек заврши негде у близини аеродрома. Међутим, да прекрши мајчину заповест ипак се није усуђивао.

Да би некако задовољио своје тежње, Антоан је по читаве дане проводио у шупи правећи сложу машинерију која би макар мало личила на авион. Тако је покушао да начини крилатим један стари велосипед.

Притискајући из све снаге на педала, дечак се пео на узлетиште, које је такође сам направио и летео (ипак летео!) неколико тренутака. Често је овим летовима зарађивао чворуге и маснице. Али, осећање да лети надокнађивало је све.

Не обзирући се на забрану, Антоан се дуго мотао по путу поред писте. И једног послеподнева није издржао, помешао се с гомилом радозналаца. Најзад је својим очима могао да види те једнокрилце и двокрилце! Њихова конструкција учинила му се врло једноставна. Пропелери би се вртели, машине су рурале по писти и наједном би напуштале земљу. Авион је почињао лет... Узбуђен дао је себи реч да ће постати — пилот.

Антоан је пресекао писту, ушао у хангар, где су механичари дотеривали делове мотора.

— Мали, тебе ово овде интересује, а?

— О, да, господине.

Али далеко више од тога занимали су га сами пилоти. Ти „крилати људи“ у ватираним комбинезонима и шлемовима на глави чинили су му се привлачнији од свих осталих људи на свету. Њихова храброст и вештина мамиле су га. Управо те особине, мислио је дечак, главне су код авијатичара, људи који су заједнички делили и одушевљење и опасност своје професије.

Једном се Антоан налазио на аеродрому кад је један пилот провирио из авиона који тек што се приземљио. Приметивши одушевљење на дечаковом лицу, пилот се осмехнуо.

— Хоћеш да направиш круг у ваздуху? — довикнуо је Антоану.

Забравивши од радости да захвали, Антоан је ускочио у авион. Пилот га је везао каишевима. И одмах затим дечак је чуо команду:

— Контакт! Окрет!

Пропелер се почео обртати, ветар је ударао право у лице Антоану скидајући му с главе капу. Али, то уопште није било важно. Он је осећао како је авион на точковима стигао до краја писте и чекао тренутак полетања. Јак трзај, осећање лаког љуљања и то је било оно! Дизање! Лет!

Антоан је зажелео да викне „ура“. Осећао се поносним што је у ваздуху, што и он учествује у освајању

„Малог принца“ си сигурно већ читао. Ниси? Шта да радимо? Снађи се, позајми из библиотеке или купи. Књижица кошта као десет кликера, кликерима ћеш се поиграти и — изгубити их. А у овој књизи такође има кликера и они се не могу изгубити. Читаћеш је сада, па кад мало порастеш, и сасвим порастеш и кад престанеш да растеш. Необична књига. Необичан писац. Звао се Сент-Егзипери. Писао је, летео и цртао.

неба. Пилот је свог путника тргао из маштања рекавши му да све иде добро. Он је чак оставио команде и положио обе руке дечаку на рамена. Затим је направио вираж. Антоан је осетио страх. Затворио је очи и подигао руке као да хоће њима да се ухвати. За шта? За ваздух?

Али снагом воље савладао је слабост. У истом тренутку авион је поново заузео хоризонталан положај и полетео ка сунцу које је залазило.

— Још једном? — повикао је пилот.

— Наравно!

И, поставши одједном сасвим миран, дечак је почео да маше руком групи људи крај хангара који су му се одозго чинили тако мали. Он је наивно мислио да чини прави подвиг.

☆

Кад је Антоану било седамнаест година мати га је упитала шта мисли да постане. Антоан је жарко желео да с неким подели маштање о небу. Али мајка... бојао се да је не ражалости:

— Spreмаћу се за поморску школу — одговорио је тада Антоан.

У поморску школу није ступио. Примили су га у школу лепих уметности на архитектонском факултету. Али, уместо задатих цртежа он је опет цртао пропелере, трупове авиона, крила...

Одслужење војног рока појавило се као пут ка спасењу. Другог априла 1921. године Егзипери је био упућен у 2. авијатичарски пук у граду Страсбуру. Антоан је мислио да ће најзад почети да учи пилотирање. Али... Одевен у обичну радничку блузу он је бубао војне прописе а на практичној обуци упознавао се с уметношћу како чистити кромпир и поздрављати офицере. Па опет, био је срећан — налазио се ту, поред авиона, радио је у ремонтним радионицама, могао је чак да се својата са тим машинама, још далеко од савршених, али које су се већ показале у рату!

Антоан је и сам осетио пријатељство које везује механичаре и пилоте. После неколико месеци он више није могао да издржи и упитао је једног од pilota има ли он, Антоан, било какву шансу да лети:

— Једини начин — да се запишеш још на три године.

У то време војни рок износио је две године.

СЕНТ-ЕГЗ ПРИНЦ ПИЛОТА

ИНСПЕКТОР НА ЧАСУ

— То је много.
— Све би се то још дало уредити кад би ти стекао диплому цивилног пилота.

— Знаш ли неког инструктора који би узео да ме учи, вежба?

— Наравно. Али мораћеш да му платиш.

Сент Егзипери је претражио цепове и извукао неколико новчаница од хиљаду франака.

— Ево новца који ми је послала мајка.

Све слободно време проводио је на аеродрому, али пилот који је узео новац од њега налазио је увек изговор да га не учи. Узалуд га је Антоан убеђивао, био упоран, љутио се — много није постигао. После неколико недеља, добио је сат и двадесет минута летања на „Фарману“ са двојним командама. Његов учитељ пилот био је обазрив.

— Доста ми је — рекао је једном Сент-Егзипери механичару Монурију за време дежурства на аеродрому. — Ако му не докажем да могу летети сам, он ме никад неће пустити.

— Да, али како ћеш то урадити?

— У близини нема никога. Ја ћу направити одмах круг на том авиону који стоји у хангару.

— Буди опрезан, Сент-Егзипери, то је јака машина којом се тешко управља!

— Све сам већ научио. Пођимо!

— Запамти, све иде на твој ризик.

Сент-Егзипери је ставио шлем и попео се у пилотску кабину. Монури му је давао савете како да командује машиницом. Елиса је почела да се врти, авион је стигао до ивице аеродрома. Полетање је било беспрекорно. Први пут, Антоан је осетио радост управљања, осећао је да је мотор послушан под његовом командом. И никаквих брига и сметњи.

Али они који су били доле нису делили његов оптимизам. Они су с забринутости пратили авион у ваздуху који се понашао као несташно теле: пикирао је, узимао висину, падао, губио брзину, што је врло опасно.

Читавих двадесет минута он је изводио такве „пируете“. Неколико пута покушао је да се спусти на земљу, али би га одмах хватао паничан страх и он је давао гас. Грознничаво се питао шта да ради. Морао је да призна себи да уопште не зна како треба спустити авион.

Његов инструктор такође је био ту, на аеродрому, блед и занемео гледајући ову авантуру у ваздуху, која се није могла завршити другачије него катастрофом.

У једном тренутку авион је прелетео ниско над посматрачима. Они који су пратили лет покушавали су покретима да објасне Антоану како да атерира. Одједном се зачула експлозија, мотор је почео да „кашље“, задрхтала су крила авиона.

— Ко то тамо, до ђавола, изводи те егзибиције — повикао је командант аеродрома који се појавио на писти:

— То је Сент-Егзипери, господине.
— А, тако! Тај неће извући читаву главу.

Антоан је, међутим, угледао да му се под кабине дими. Више није себи могао да дозволи да размишља. Он је искључио гас и без икаквих упутстава кренуо апаратом надоле. Није ни успео да скочи на земљу кад су му притрчали болничари из службе прве помоћи. Али он је био потпуно здрав...

После осам дана проведених у војном затвору прошао је кроз пробне вежбе и добио диплому пилота.

(Наставак у следећем броју)

Данас је учитељица дошла у разред веома узбуђена, сасвим ван себе.

— Нама ће изволети доћи господин школски инспектор — казала је — и ја се надам да ћете се понашати како то доликује ђацима и оставити на њега добар утисак.

Затим је рекла да то није онај стари инспектор који је знао какви смо ми, већ нови. И још нам је запретила да не говоримо кад нас не питају; забранила нам је да се смејемо, да се гађамо лоптицама од ижвакане хартије на каквој се стари инспектор прошле године оклизнуо. Наредила је Алсесту да не једе у разреду пред инспектором, а Клотеру који је лењивац и најгори ђак, да седи тако да не пада инспектору у очи. Ми смо јој, разуме се, све обећали. Учитељица је онда још погледала под па ученике и казала да је, ето, под чистији него неки од нас. А затим је наредила Анијану — он је први ђак у разреду и њен љубимац — да налије мастилу у све наше мастионице јер инспектору може изненада да падне на памет да нам зада диктат.

Анијан је узео велику боцу с мастилом и почео да налива у мастионицу на првој клупи у којој седе Сирил и Жоашен а тада је неко од нас викнуо: „Инспектор!“ Анијан се тако тргао да се мастило просуло по клупи. Али, узбуна је била лажна јер инспектора није било и учитељица се намрштила.

— Видела сам кад си ти викнуо. Клотер — рекла је. — Опет правиш глупе шале. Иди у хошак.

Клотер је тада казао да ће, ако буде стајао у хошку, одмах пасти у очи; инспектор ће га приметити и почети да га испитује. Да оно уосталом није била шала јер је он лепо видео кроз прозор како је директор ушао с неким непознатим чикицом и да је сигурно да му овог пута опрашта, да може да седне на своје место али да клупу по којој се просуло мастило треба преместити у последњи ред, да се не види. Ми смо сви скочили и почели да вучемо клупу. Било је забавно и тада је ушао директор са инспектором и ми нисмо морали да устајемо зато што смо и тако сви стајали.

— То је млађи разред — казао је директор и стрељао нас очима — они још нису сасвим, знате...

— Седите, дечице, — казао је инспектор.

Ми смо сви сели само су се Сирил и Жоашен нашли леђима окренути катедри зато што смо њихову клупу, гурајући је, окренули наопако.

— Они увек тако седе? — запиташа је инспектор учитељицу.

Учитељица је направила лице какво има Клотер кад не зна лекцију и рекла:

— Видите, дошло је до малог неспоразума...

Инспектор се намрштио и казао:

— Више ауторитета. А ви, дечице, окрените клупу.

Сирил и Жоашен су је окренули.

Инспектор се осмехнуо, ослонио длановима на клупу и запиташа:

— Да видимо... шта сте радили пре но што сам ја дошао?

— Гурали смо клупу — казао је Сирил.

Њиховници Самле и Го-
сини створили су лик ма-
лог Николе који је преко-
ноћ постао омиљен јунак
француских ђака. О Ни-
коли и његовим школским
друговима и њиховим до-
живљајима објављене су
досада већ две књиге

— Доста о клупи! — дрекнуо је инспектор. — Добро, а зашто сте је гурали.

— Има на њој мастила — опет је казао Сирил.

Инспектор је погледао своје дланове и завртео главом јер су му дланови били сасвим плави.

— Очигледно, дисциплина у разреду храмље — казао је инспектор учитељици и марамицом обрисао руке. — Више примењене психологије.

А затим се обратио нама.

— Дечице, — казао је и опет се насмешио — не треба да ме се бојите, јер сам вам ја пријатељ. Волите ли да се насмејете? И ја сам

ПРВИ ФОТО-РОБОТ

Велики сликар Гоја био је још дете када је једном предвече кренуо са својим стрицем у шетњу изван града. Изненада су иза једног грма искочила четворица друмских разбојника и Гоју стрица и Гоју синовца опљачкали готово до голе коже. Наравно да је стриц похитао да обавести градску стражу о разбојништву. Али, онако узбуђен замуцкивао је и муцао тако да се из његових речи није могло разумети да ли су нападачи били млади или стари, како су изгледали и како су били обучени. За то време мали Гоја, седећи у једном углу стражаре, нацртао је на комаду папира разбојнике — по сећању. Њихови ликови били су толико верно дати да су на основу цртежа разбојници били ускоро откривени и ухваћени.

волим шалу. Знате ли причу о двојици глувих? Један глуви срео другог и пита: „Идеш на пецање?“ а овај одговара: „Не, него на пецање!“ „Где“ — рече тада први — а ја мислио да идеш на пецање“.

Их, баш штета што нам је учитељица забранила да се смејемо, јер бисмо се сви искидали од смећа толико је смешна та прича. Вечерас ћу је неизоставно испричати тати; он је сигурно досад није чуо. И мами. А овако инспектор је морао сам да се смеје. И дуго се смејао.

— Е па сад — казао је затим — треба да радимо, време протиче. Шта данас имате по распореду?

— Обрађујемо басне — казала је учитељица. — Басну „Гавран и лисица“.

— Одлично, наставите.
Учитељица је дуго гледала у дневник, дуго је тражила и најзад је прозвала Анијана да исприча басну.

— Дозволите — замолио је инспектор — ја бих желео да неко други прочита басну.

И показао је на Клотера. Клотер је отворио уста и заплакао.

— Шта му је? — запиташа је инспектор.

Учитељица је рекла да Клотеру треба одморити јер он је веома срамежљив и збуњљив. Онда је инспектор показао на Рифија чији је тата полицајац. Рифи је одговорно да он басну не зна напамет али је зна у општим цртама, зна о чему се ради. И почео је да прича да је то прича о томе како је гавран држао у кљуну парче рокфора. „Рокфора“? — зачудио се инспектор.

— Ма не — поправио се Алсест — то је био камамбер.

— Откуд камамбер? — стао је да се препире Рифи. — Гавран не може ни да окуси камамбер: тај сир заудара.

— Заудара — казао је Алсест — зато и јесте тако укусан! Је л' заудара! Ето, сапун лепо мирише а није укусан, лично сам не једном пробао.

Рифи је тада казао да је Алсест глупак и да ће он казати свом тати полицајцу да казни његовог тату због непрописног паркирања. И њих двојица се потукоше.

Ми смо сви скочили и почели да вичемо, сви сем Клотера који је плакао у свом хошку, и Анијана који је стојећи крај табле напамет декламовао Лафонтонову басну „Гавран и лисица“ док су директор, инспектор и учитељица, викали: „Престаните!“ Било је узбудљиво.

Када су сви сели, инспектор је извадио из цера марамицу, обрисао лице а оно му је постало од мастиљавих дланова потпуно плаво. Грдна штета што се нисмо смеђи смејати него смо морали да чекамо одмор.

Инспектор је пришао учитељици и руковао се с њом.

— Веома сам узбуђен, мадамзел — казао је. — Никад као данас нисам осетио колико жртва захтева ваша професија. Поздрављам вас.

Било нам је много драго због наше учитељице, то што су је због нас похвалили али нас је она због нечег све оставила у затвору после часова. Неправедно, зар не?

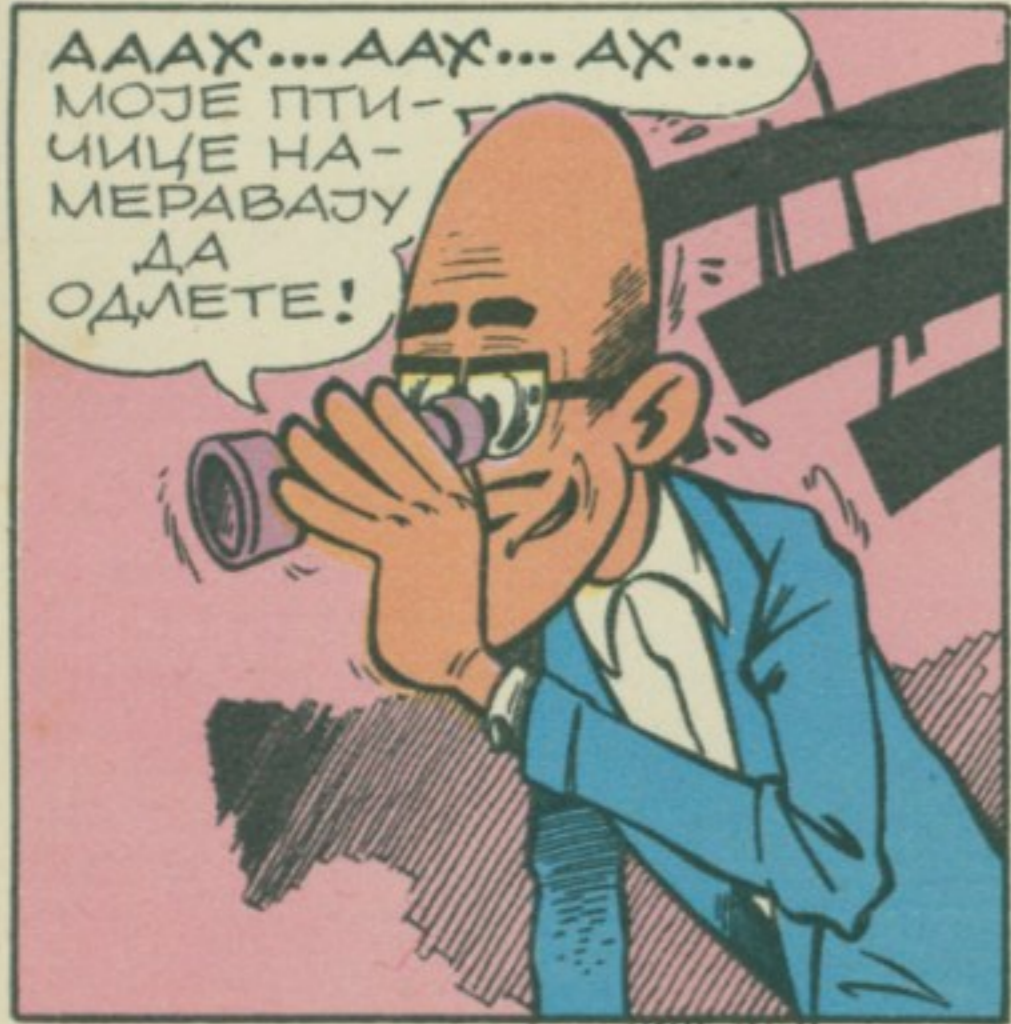
ГРУ-ГРУ, УАПА И ТАЈАНСТВЕНИ ПРОФЕСОР Z.O.

Данима и ноћима Чапа и Гру-Гру беже од једне тајанствене личности.

Лукавство је успело! Нас очекују у болници а ми...

Ааах... Аах... Ах... Моје птичице намеравају да одлете!

Хеј, момче! Пењите се! Одвези ме до авиона!

И он је овде! Морамо да угаднемо у авион пре њега!

Твоје... твоје одело!

Елиса се чудно поиграла Гру-Груовом пругастом тоалетом

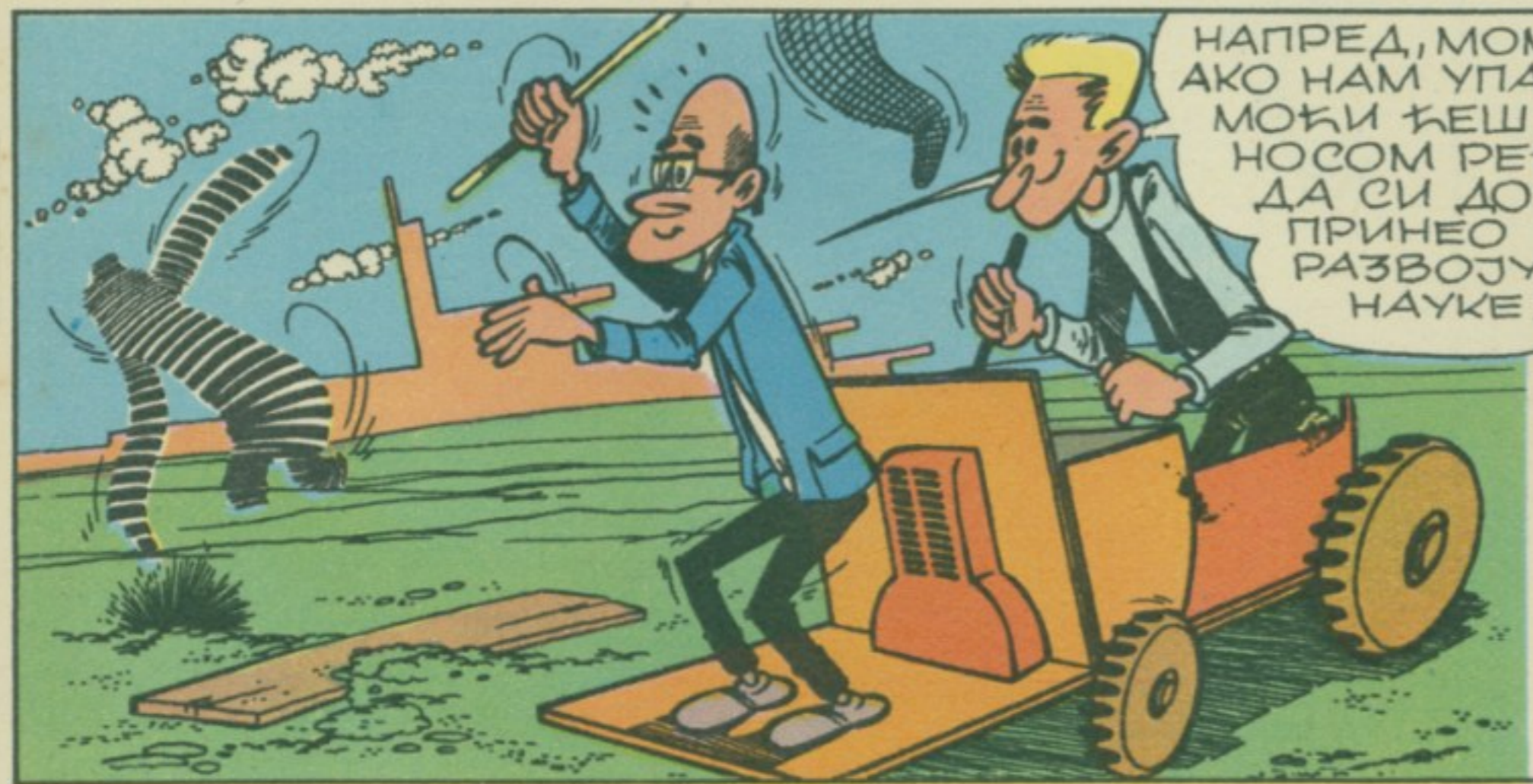
И одело је изводићи љупке арабеске, лебдело испред моторних колица...

Пусти сад... купићу ти у боготи другу пиџаму!

Ужас! Кожа орнито-руегру-пуса лети!

Напред, момче! Ако нам упали, моћи ћеш с поносом рећи да си допринео развоју науке!

Хоп!... промашио сам! Хоп! опет сам промашио!

Али, пругасто одело и Гру-Гру били су као шипка и бубањ нераздвојиви!

А сад се брзо обуци!

Али, трка није била добијена...

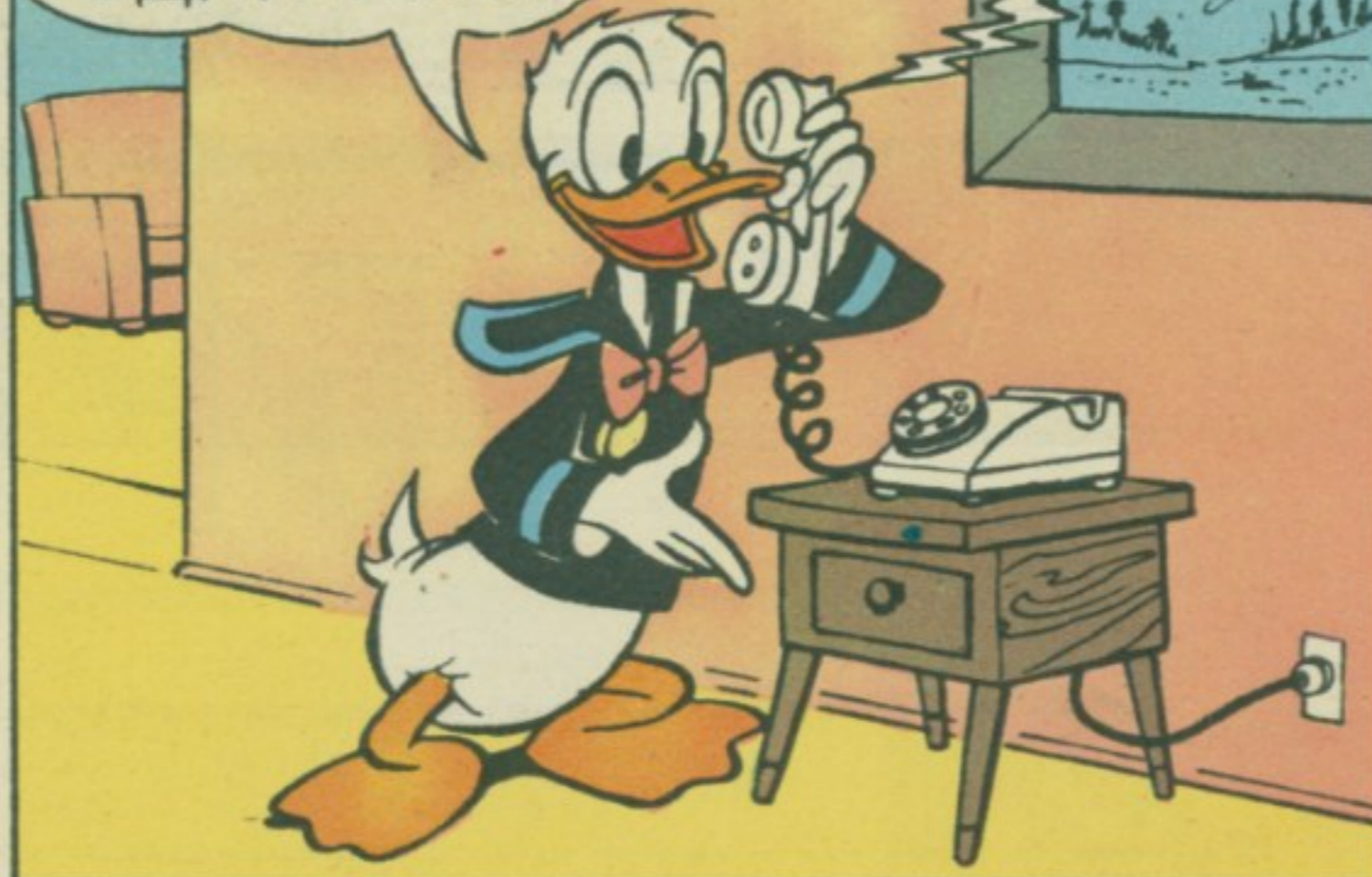
Ах... ах! Ако ми панталоне не спадну... још ће они имати посла са мном!

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ХОЋЕШ ЛИ
ДА ДОЂЕШ И
ПОМОГНЕШ
МИ ДА
ОДЛУЧИМ...?

ДА
ОДЛУЧИШ...
А ШТА?

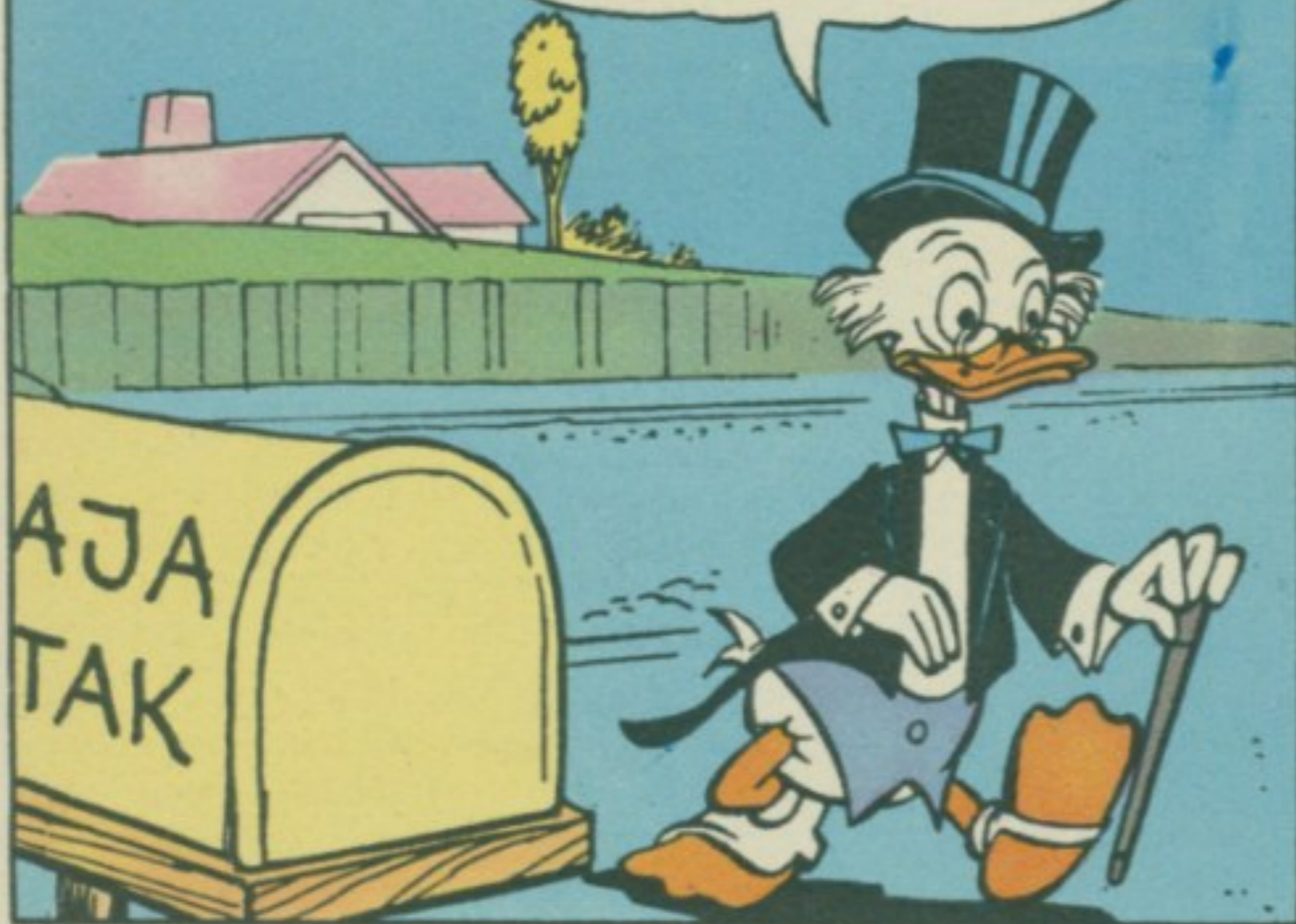

КОЈУ СЛИКУ
ДА ПРИЈАВИМ
ЗА
ИЗЛОЖБУ!

ВАЖИ!
ДОЛАЗИМ
ОДМАХ!

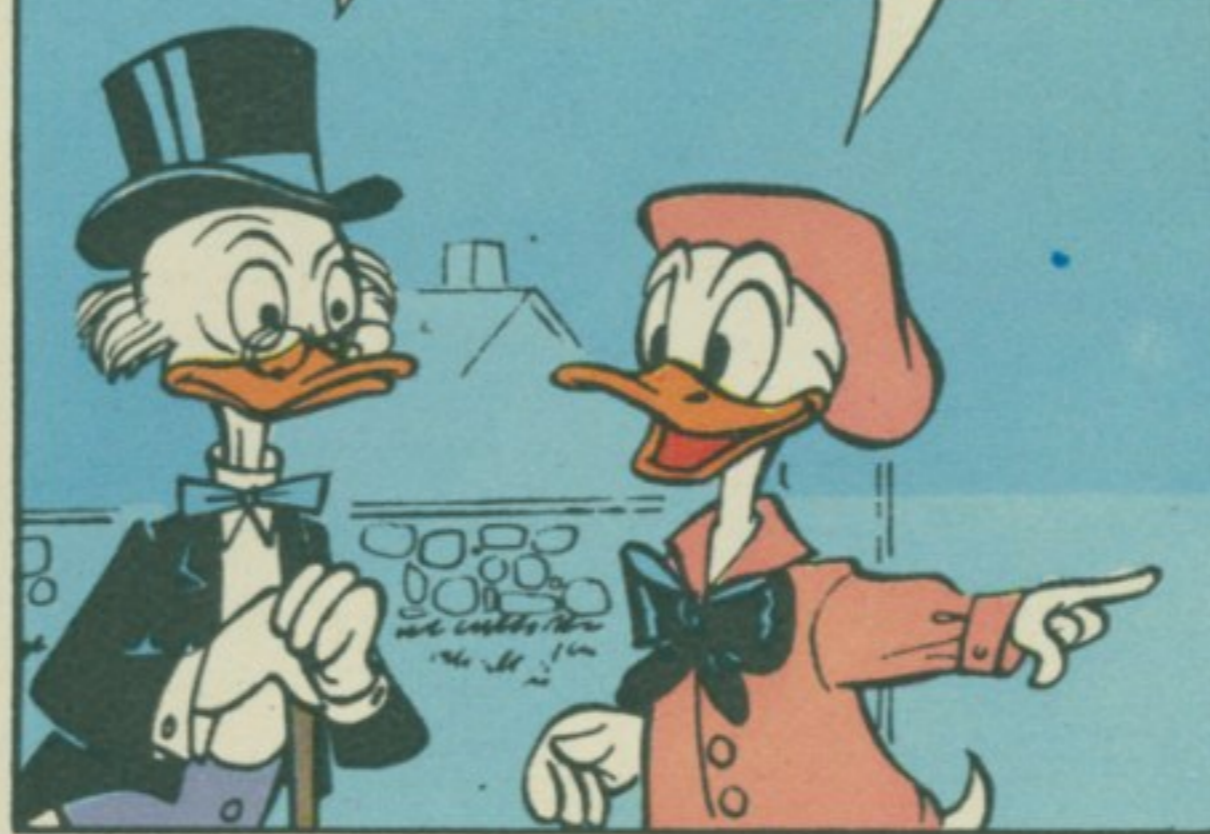

САМО ЗБОГ ТОГА
ШТО САМ КУПИО
ПЕТНАЕСТАК МУЗЕЈА
ОН МИСЛИ ДА САМ
СТРУЧЊАК!

ПА... ГДЕ
СУ ТИ
СЛИКЕ КОЈЕ
ТРЕБА ДА
ОЦЕНИМ?

ТУ СУ...
У МОЈ
АТЕЉЕЈУ!

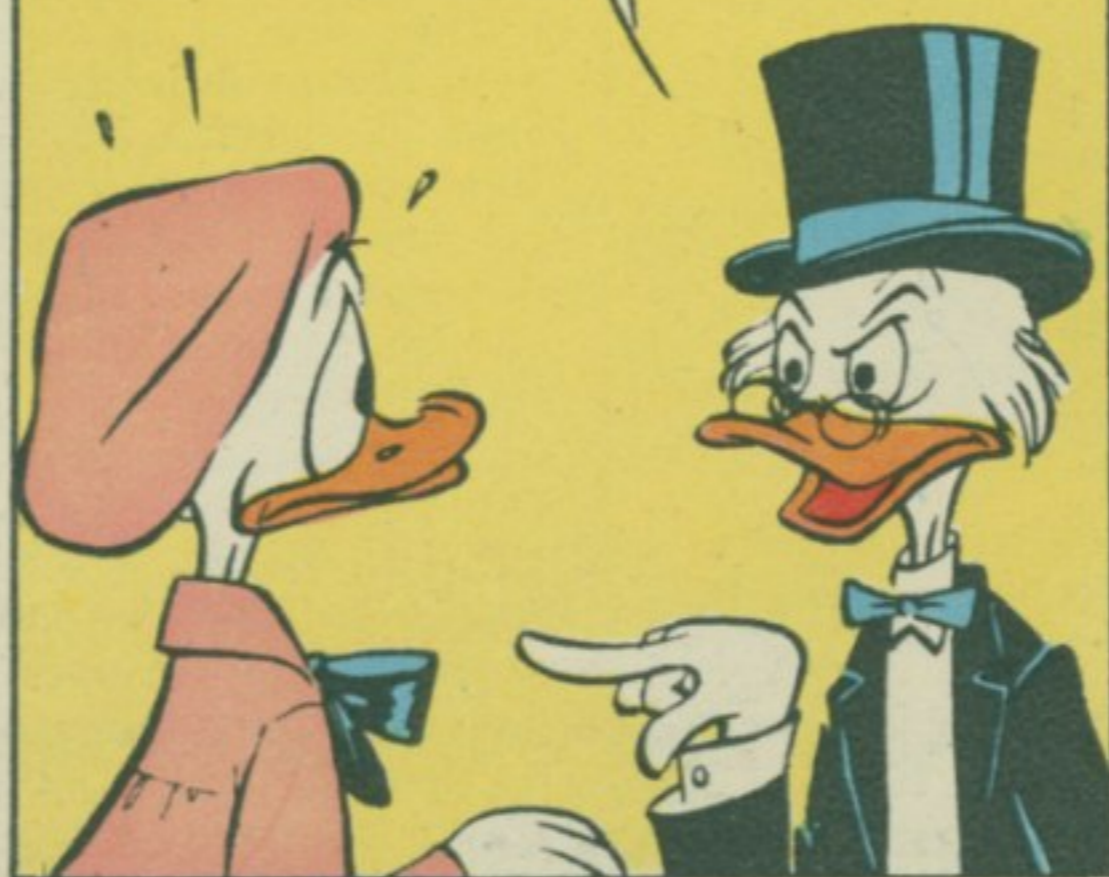
© 1967
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

СВЕ КУ
ТИ ИХ
ОТКУПИТИ...
И
СПАЛИТИ!

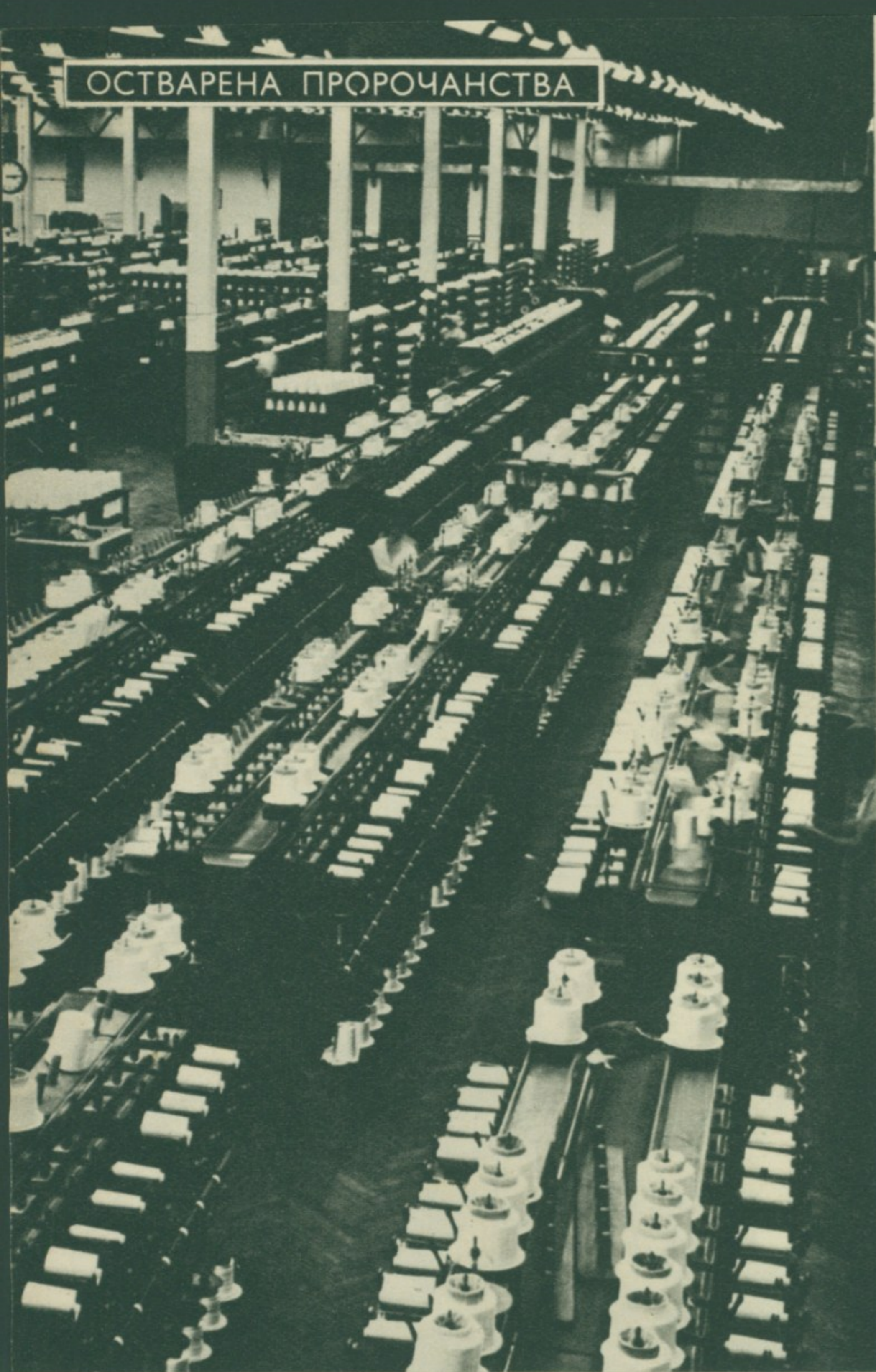
НЕ ЖЕЛИМ
ДА НАШИ ПОТОМЦИ
ВИДЕ ОВАКВЕ
СТВАРИ...

ПОМИСЛИЋЕ
ДА НИКАД
НИШТА
У ЖИВОТУ
НИСМО
РАДИЛИ!

ОСТВАРЕНА ПРОРОЧАНСТВА

Део текстилног одељења Комбината вискозних производа „Вискозе“ у Лозници у којем се врши прерада вискозног рајона

ИЗ БЕЛЕЖНИЦЕ ФАНТАСТЕ

НАШИ ПОТОМЦИ СРЕШЋЕ СЕ С ЖИВИМ ТУТАНКАМОНОМ

Професор Калифорнијског универзитета Олаф Карлсон тврди да ће у будућности бити могуће стварати тачне копије неких давно умрлих личности. За то ће бити потребно само синтетизовати тачну копију скупа хромозома свих ћелија које су се налазиле у организмима људи минулих времена. Оригинални, изворни хромозоми могу се издвојити, на пример, из мумија египатских фараона.

Додуше, данас стварање вештачког скупа хромозома још није могуће, али се већ сада ова идеја може сматрати потпуно могућом и научно реалном и то у не тако далекој будућности.

И тако, замислимо будућност. Сви хромозоми фараона су нам познати и поново створени, обновљени. Али, не журите с весељем, то још није Тутанкамон.

Следећи проблем: од хромозома створити живог човека.

— Већ данас научници могу помоћу врло прецизних инструмената да извлачењем и убацивањем мењају структуру ћелије. На основу тих радова О. Карлсон замишља даљи процес васкрсавања фараона. Вештачки створено једно ћелије, које садржи потребан скуп хромозома, убацује се уместо правог, природног, у оплођену јајну ћелију.

После тога, по мишљењу професора, развој ће тећи нормалним путем: вишеструко дељење ћелије, образовање ембриона итд. И, на свет ће доћи беба, дечачић који ће потпуно личити на Тутанкамона.

Ако данас фантасти могу само да маштају о сличним преображајима, научници већ праве реалне кораке за остварење ове идеје.

ХРАСТОВИ И БРЕЗОВА

Господару, — рече стара служавка Мадлон — дошао је пиљар. Месје Дибоа окрете се Мадлони. У руци је држао гушчије перо.

— Па? — и опет се његова глава с накриво насађеном периком наднела над писаћи сто.

— Дужни смо за поврће, господару. Дајте макар десет франака па ће отићи.

Месје Дибоа преврнуо је све цепове на свом собном капуту. Сем мрвица од дувана и комадића хартије у њима ничег није било.

— Ти знаш, Мадлон, да још ништа нисам добио од издавача. Немам ниједног сантима. Дај му, ево, ову књижицу. А сад иди. Треба да пишем.

Мадлон је завртела главом и изишла. Из кухиње су допрли громки гласови. Затим су се врата залупила и све се умирило.

Стигавши кући пиљар Гаспар љутито је бацио књигу на полицу.

— Опет ми оно старо пискарало није дало ни паре!

— Не љути се на њега, Гаспаре, — рече му жена. — Месје Дибоа је добар човек. Али, откад пише књиге које нико не купује, остао је без пара. Наш свештеник каже да у његовој глави није све у реду.

Пиљарев син, тринаестогодишњи Жак, узео је бачену књигу. Шарене корице су га привукле. Шта је то? „Тајне и чуда доктора Ванкура!“ Жакове очи засветлеле су од радозналости.

„Доктор Ванкур је живео веома повучено што с обзиром на његову затвореност у себе и несимпатије коју је његова личност изазивала код суседа, није ни могло бити другачије. Дане и ноћи доктор је проводио у својој лабораторији међу чудно изувијаним цевима, епруветима и ретортама, јер је био страствен обожаваалац и зналац алхемије. Посматрајући црни дим који се вечито вио из његовог димњака, сељани су с неодобравањем одмањивали главама: „...једном ће тај стари безумник одлетети у ваздух“.

... Жак је нестрпљиво окренуо неколико страница. Где су те узбудљиве тајне и чуда? Аха, ево, изгледа, почињу.

... Већ шести сат како у котлу ври белчаста течност. Кад је почела да се згушњава, доктор је сребрном лопатицом узео пробу. Затим је из преостале масе извукао дугачку нит и стао да је намотава на калем. Прошла је цела ноћ... И у освет је, најзад, уморни али срећни Ванкур држао у рукама комадић свиленасте тканине жуће боје. „До био сам свилу из дрвета — прошаптао је научник. — Ту тајну сам ја одгонетнуо, ја...“

... Жак се почешао по потиљку. Не, свештеник је сасвим у праву! Старом Дибоа у глави није све у реду! Није ни чудо што нико не купује његове књиге. Не можеш да разумеш оно што пише. Дечак је љутито оставио књигу. Штета... Њене шарене корице и примамљив

наслов тако су много обећавали. А у ствари — ни чуда, ни тајни!

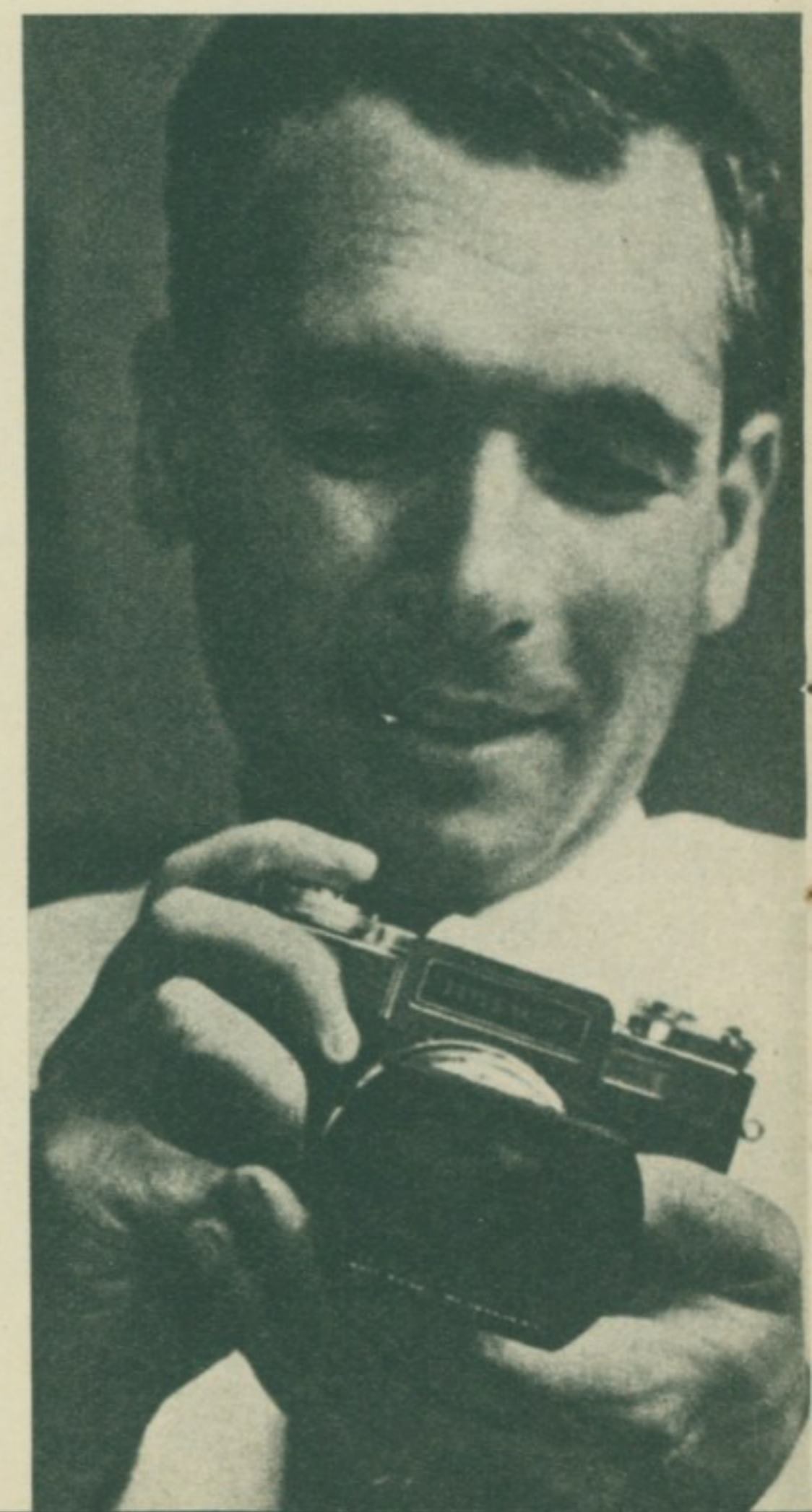
Али, чуда је било. Само, Жак није могао знати шта ће се догодити кроз сто — сто педесет година.

Године 1889. на Париској светској изложби пред запрепашћеним погледима Парижана изложени су први примерци вештачке свиле коју је израдио француски инжењер Шардоне.

Шардоне је 1884. године, као и његов измишљени претходник алхемичар Ванкур, покушао да добије вештачку свилу. И успео је.

Хемичар је данима посматрао како свилена буба ствара своје свилене нити. Кроз мали отвор на глави гусеница свилене бубе лучи лепљиву течност која се на ваздуху згушњава. Затим, гусеница извлачи из ње танку нит и обавија је око себе, тј. гради чауру. Од много таквих нити тка се свилена тканина. Али једна гусеница даје свега пола грама свиле. А за гајење свилених буба потребне су читаве шуме бегов дудовца.

И Шардоне је одлучио да створи вештачку свилу. Обрадивши хемијски хелијско ткиво памука добио је нитроцелулозу. Затим ју је растворио у шпиритусу и етеру. Добитену смесу Шардоне је протискавао кроз ситне отворе и извлачио свиленасте нити. То је било велико откриће! Али, свила од нитроцелулозе имала је велик недостатак: била је лако запаљива. Затим, као сировина за њу служио је скуп памук. Требало је тражити другу, доступнију и јефтинију сировину.

ПРСЛУЦИ ЧОКОЛАДА

„Када се влакна хемијски обрађеног дрвета буду могла прести, тада ћемо носити хрстове прслуке и брезове мундире“.

То су речи научника-хемичара Протасова, јунака драме Максима Горког „Деца сунца“. Њему су скептички одговорили: „...мани се тих својих дрвених фантазија...“ Зар не, тако је могао да одговори и Жак не прочитавши до краја књигу о алхемичару Ванкуру. Он такође није поверовао у чуда.

Максим Горки био је истински заљубљен у хемију. И говорио је кроз уста Протасова: „Пре свега и пажљивије од свега изучавајте хемију. То је чудесна наука. Она је у поређењу с другим наукама мало развијена, али и поред тога она чак и сад представља за мене неку врсту свевишег ока...“ Горки је поверовао у чуда хемије, веровао је у научнике које су многи сматрали лудацима и фантастима.

Године 1891. била је година велике победе хемије: енглески инжењери, Крос, Бивен и Бидл предложили су начин добијања вештачке свиле из вискозе, тј. из дрвне масе.

Главни састојак биљних текстилних влакана и ћелија свих биљака назива се целулозом. То је сложена хемијска материја састављена од угљеника, водоника и кисеоника. Како се добија вискоза? Дрвна маса се претвара у иверје, шушке, струготину и кува у котловима (уз додатак калцијум-бисулфита). Целулозу која се добија после кувања од 24 часа испирају водом и изру-

чују на бескрајну покретну траку. Сулфитна целулоза подсећа на листове картона. Један њен део употребљава се за израду хартије а други за вискозну свилу.

Да би се добила свила, целулозу треба обрадити лужинама и угљендисулфидом а затим се томе додаје јак раствор натријума. Добијена маса је вискоза. Она мора да неколико дана „сазрева“. Затим се од ње израђује влакно.

Вештачка свила брзо је стекла опште признање. Била је лепа, јака и јевтина. Јер целулоза је јевтина сировина које има у изобиљу.

Идите кроз шуму. Високо се дижу старе јеле. Нежно шуми лишће брезе. Много је шума на свету. Али, оне нам не дарују само лепоту, и радост. Колико се корисних ствари добија хемијском прерадом целулозе! Најстарији начин је — сува дестилација дрвета или пиролиза: при томе се добијају смоле а из њих феноли који служе за израду пластмаса и влакана.

Прерада целулозе помоћу киселина назива се хидролиза. Ни најбујнија машта не може да замисли шта се све може добити при хидролизи! И етил-алкохол за синтетички каучук, и фурфуролне смоле за пластичне масе и вештачка влакна и глукоза и храна за стоку. А лакови, боје, сапуни. И све нам то дају обичне шушке и струготине.

На пример, од 10 хиљада тона струготина може се добити један милион литара етил-алкохола за шта је раније било потребно 3.000

КАД ВЕЛИКАНИ ПОГРЕШЕ

ЗА ПАЛАТУ ЛОРДОВА

Чак и велики научници могу да погреше. Веома често њихове заблуде нису примећивали ни њихове колеге. Али су зато данас оне очигледне сваком ђаку. Нарочито оном ђаку који воли и зна физику. Изволите, уверите се сами...

просврдла неколико хиљада малих отвора...

У чему је погрешка Хамфрија Девија?

ГРОМОБРАН — ЛОПТА

Велики енглески научник Хамфри Деви (сетили сте се вероватно: он је пронашао рударску лампу, први открио метале: калијум, натријум и калцијум у елементарном стању, доказао да је хлор елемент а дијамант чист угљеник) био је члан Дома лордова. Седнице су одржаване у старој сали где је увек било загушљиво. Да би створио у дворани природну вентилацију Деви је предложио да се у поду

Крајем 18. века познати амерички проналазач и државник Бенџамин Франклин пронашао је громобран. То је свима познато. А знате ли да је Франклин имао супарника? Био је то енглески научник и Франклинов имењак — Бенџамин Вилсон. По његовом мишљењу метални врх громобрана не би требало заострити, како је предлагао Франклин, већ на њему поставити масивну металну куглу.

Због чега би Вилсонов громобран функционисао горе од Франклиновог?

тона пшенице, или 10.000 тона кромпира. Приликом производње сваког милиона литара алкохола од струготина добија се, као споредни производ, још и до 200 тона сточне хране.

А фурфурол? Ту тек почињу права чуда слична чудима алхемичара Ванкура. Мало ко зна да је фурфурол стар готово сто четрдесет година. У почетку је добијан од струготина. Али славу је стекао релативно недавно. Откривено је да се

за његову производњу поред струготине могу употребити и такви отпади као љуска од семена сунцокрета, коштице од воћа, љуске од ораха, слама, трска, сита! Тешко је чак и пребројати шта се све од фурфурола може израдити... И грађевински материјал — поропласт — који је сто пута лакши од цигле, а петнаест пута од плуте. И њајлонска ужад и рубље, лекови и хемијска средства против штетних инсеката. Чак и чоколада...

ПРОНАЛАСЦИ ГОДИНЕ

ЧЕТВРТАСТИ ФОТО-ОБЈЕКТИВ

Први на свету четвртасти објектив за фото-апарате израдила је позната фирма Цајс и наменила га апаратима типа „контафлекс“. Четвртасти објектив је лакши и мањи од округлог објектива којим се постиже исти резултат.

У МЕХУРУ НА ДНО ОКЕАНА

Стручњаци испитују могућност употребе стаклених кугли за подводна истраживања. Мада на први поглед изгледа невероватно, у великим дубинама стакло ће се под великим притиском „показати“ отпорније од било ког другог материјала. Засада су испитане само мање стаклене кугле. Али, већ се за будуће опите припремају кугле чији ће пречник бити око 1,5 метар, дебљина стакленог зида 3,75 сантиметара, а тежина 600 килограма. У такву једну куглу може да се сместе два истраживача.

Технички директор океанографске истраживачке станице у Чајна Лејку сматра да ће се кугле моћи употребити за истраживање мора до дубине од 6.000 метара.

Авантуре ГОРДОНА ПИМА

ПО РОМАНУ
Е.А. ПОА

НЕКЕТЕ
ВАЛДА
СВЕ ДА ИХ
ПОВИЈЕ-
ТЕ?

НЕ! АЛИ ОДРЕДИО САМ
ИМ СУДБИНУ НА КОЈУ СУ
ОНИ ОСУДИЛИ КАПЕТАНА!
УКРЦАКЕМО ИХ У ЧА-
МАЦ И ПРЕПУСТИТИ
МОРУ!

ПЕТОРИЦУ ПОБУЊЕНИКА НАТЕРАЛИ СУ
ДА СЕ УКРЦАЈУ У ЧАМАЦ. НА ГОРДОНОВО
И АВГУСТОВО НАВАЉИВАЊЕ, ДАЛИ СУ ИМ НЕ
САМО ХРАНУ, ВЕК И ЈЕДНО ЈЕДРО, КОМПАС
И ПОМОЖНУ КАТАРКУ.

ВЕТАР ЈЕ ПОТПУНО
СТАО! ДИГНИМО СВА
ЈЕДРА И ОДРЕДИМО
ПРАВАЦ!

ЈЕДРЕЊАК ЈЕ У ЈАДНОМ СТАЊУ!
ПОБУЊЕНИЦИ СЕ НИСУ НИ ЗА ШТА
БРИНУЛИ! ВОДА ПРОДИРЕ У
УТРОБУ БРОДА! ТРЕБА
ДА ПРИОНЕМО НА
ПУМПЕ!

ДАЛИ,
ПОСЛЕ КРАТКОГ ЗАТИ-
ШЈА, БУРА ЈЕ НАЛЕТЕ-
ЛА УДВОСТРУЧЕ-
НОМ ЈАЧИ-
НОМ.

ПУМПАМО ИЗ
СВЕ СНАГЕ И
ЈЕДВА УСПЕВАМО
ДА СЕ НИВО ВОДЕ
НЕ ПОДИЖЕ!

ДЛАНОВИ СУ МИ
ВЕК КРВАВИ!

ПУМПАЛИ СУ СВУ
НОК. БУРА СЕ НИЈЕ
СТИШАВАЛА. У ЗОРУ СУ
БИЛИ ПРИМОРАНИ ДА
ОБОРЕ ГЛАВНУ КАТАР-
КУ, КОЈА СЕ УЗ ТРЕ-
САК СРУШИЛА У
МОРЕ.

836

Модерно васпитање

У канадском граду Торонту састала су се недавно 23 пара родитеља да би се договорили како да својој деци пруже заиста модерно васпитање. Пошто су темељито и са свих страна претресли све проблеме, родитељи су, наоружани конкретним одлукама, напустили салу за саветовање и изишли на улицу. Имали су шта и да виде. Њихова драга дечица су у међувремену испустила гуме на свим „родитељским“ аутомобилима који су били паркирани пред зградом.

Успомене с мора

Управа једног кампинг-простора у енглеском летовалишту Батлину морала је на крају туристичке сезоне да најми војног стручњака с апаратом за откривање мина да би прегледао огромну гомилу смећа која се налази у једном куту кампа. Управа се надала да ће у тој гомили наћи око хиљаду комада прибора за јело несталих незнано где. Миноловац је заиста открио много ножева, виљушака и кашика. Ипак та количина је била упола мања од предвиђене што значи да су другу половину однели туристи као успомену на пријатно летовање у Батлину.

Почело је лепо

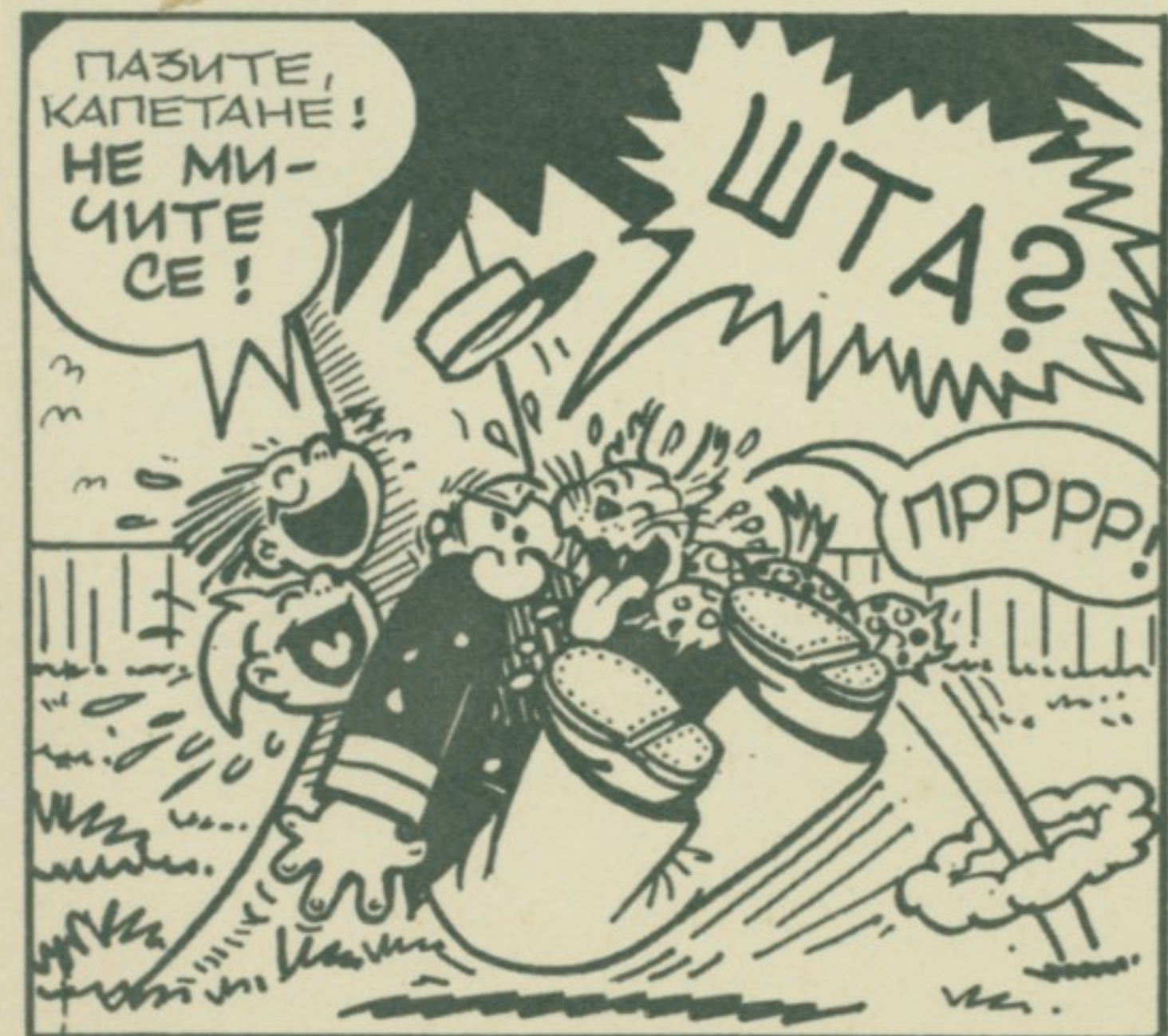
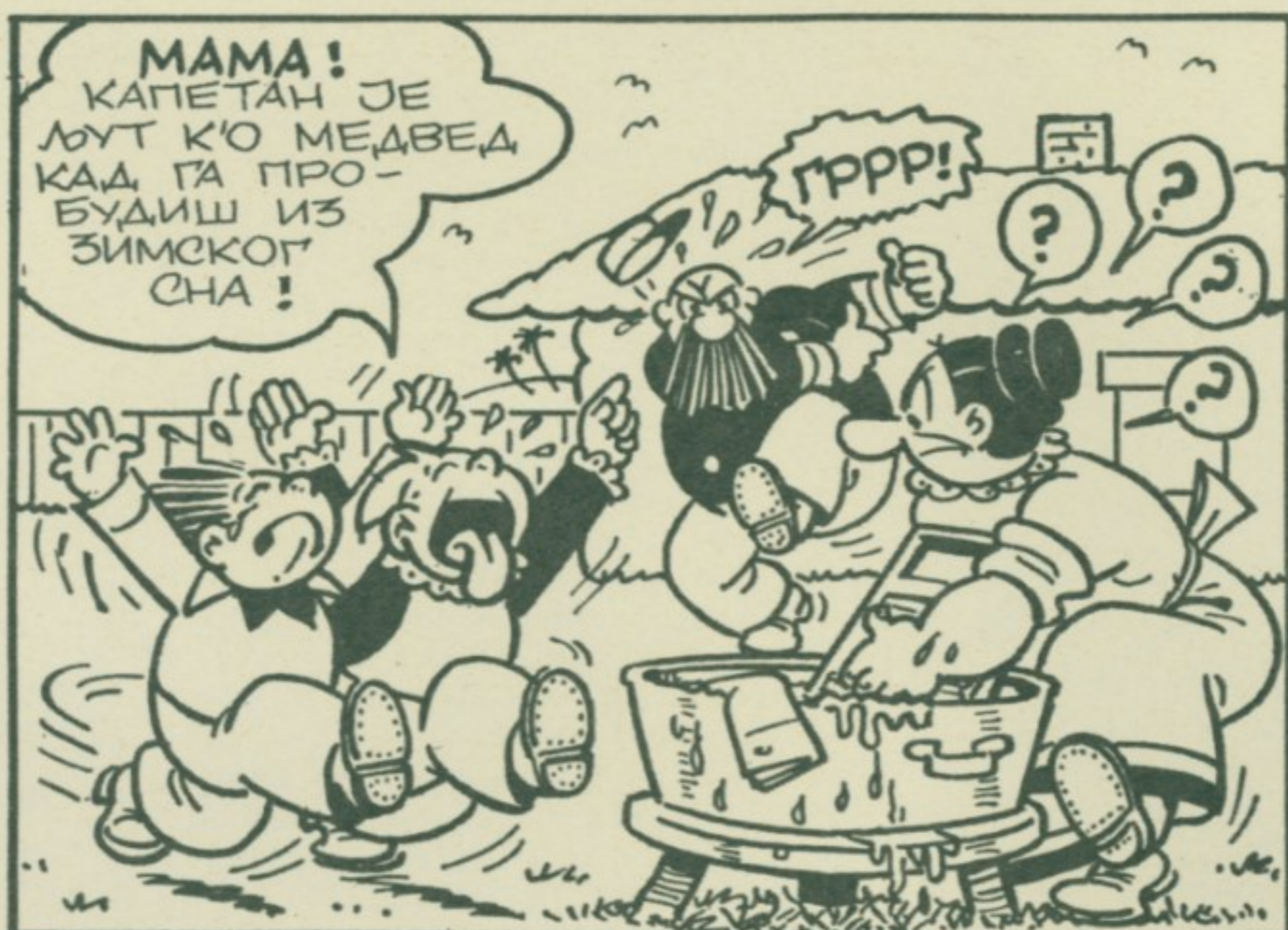
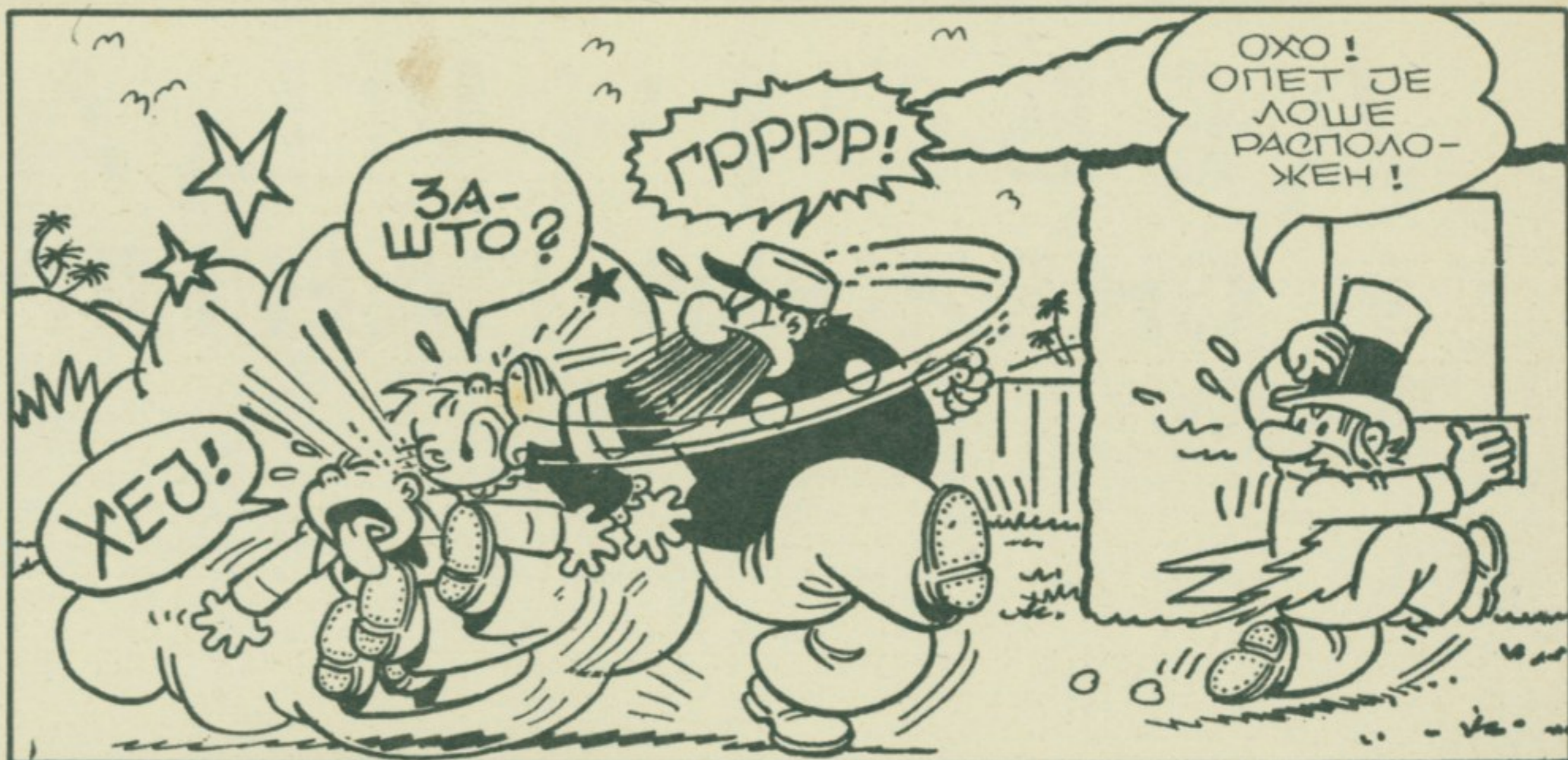
Новогодишња прослава почела је као и обично. Деца су мало певала, мало рецитовала и нестрпљиво очекивала Деда Мраза. Прославу је организовао један клуб у енглеском граду Донкастеру за 2.000 деце и 600 мајки. Све је било припремљено, на сваком од 2.000 пакета крупним словима исписано име детета коме је пакет намењен. И све се одвијао лепо док Деда Мраз није почео да дели поклоне. А онда је неколико мајки стало да се гура и пружа руке да би што пре добиле пакет. Остале нису желеле да заостану за њима. И настала је права туча. Једна од организаторки свечаности, задихана од узалудних покушаја да заведе ред, пожалила се представнику штампе: „Никад ми више неће пасти на памет да се прихватим сличне приредбе!“

АФРИЧКИ ДЕДА МРАЗ

Овако изгледа афрички Деда Мраз. Снимак је начињен на једној приредби за децу, неколико дана пре Нове године, у нигеријском граду Лагосу. Нимало није лако бити Деда Мраз кад деци од правог мраза носићи никад нису поцрвенели, кад никад нису видела чак ни једну једину снежу пахуљицу, кад се жива у термометру не спушта са тридесет степени изнад нуле.

ДЕВОЈЧИЦА И СНЕЖНИ ПАНТЕР

Велики снегови средином зиме засули су и изравнали дубоке клисуре Тјен Шана. Тешке беле капе снега притиснуле су гране јела. Овде у планинама сада су постојале само три боје — плаво небо, бели снег и тамнозелена боја густих јелових шума.

Снег је преко главе замео велик кућсрак пчелињака. Изда лека се могло помислити да се танушан стуб дима диже право из смега. Данас је домаћица била четрнаестогодишња Ања. Отац, мајка и млађи брат су послом сишли у село на два дана. Заједно с њима, громко лајући, отишао је и пас Бобик.

За три дана завршиће се зимски распуст и Ања ће отићи у интернат. Само ће недељом долазити у планине заједно с младим пријатељицама алмаатског зоолошког врта.

Неприметно се спустила ноћ. Девојчица је седела над књигом, читајући. Одједном је у стаји замукала крива. Ања се тешко одвојила од књиге и љутито погледала кроз прозор. Месец је плавичастом светлошћу обасјавао пусто двориште планинског пчелињака. Као сребрне искре светлудале су пахулице на сметовима. Стаја је личила на тамну мрљу. Окна су почела да се прекривају танком леденом кором. Напољу је стезао мраз.

Поново је узнемирено замукала крива.

„Сигурно се опет заплела за улар“ — помислила је Ања, журно навлачећи кожух и полазећи према вратима. У пролазу је погледала кроз прозор и одједном је уплашено приљубила лице уз стакло — насред дворишта стајао је снежни пантер.

Црне пеге на крзну добро су се виделе на месечини. Дуги реп с црним пругама њихао се претећи. Звер је стајала боком окренута према прозору и посматрала стају у којој је уплашено замукала крива. Истог таквог пантера убио је Ањин отац високо у планинама почетком зиме.

Девојчица се родила и одрасла у пчелињаку. Она је овде била „код куће“ и није се бојала ничега. Али звер, на неколико корака од ње, иза танког прозорског стакла, могла је да упуши и одраслог. Ања је брзо угасила лампу. Сада се звер видела још боље. Гледала је право кроз прозор, а очи су јој зеленкасто пламсале. Девојчица је чућула, сакрила се иза стола и није скидала поглед са звери.

Пантер је лаганим корацима прошетао по дворишту и почео да гребе по вратима стаје. Крива је умукла. Дугачким скоком пантер се нашао на крову стаје и лагано прошетао по њему остављајући на снегу тамне трагове.

Шта да ради?

Ања се извукла иза стола и опет пришла окну. Пантер као да је намерно дошао до пчелињака када је девојчица била сама.

Прошао је један час. Ноћну тишину није нарушавао ни један једини звук. Месец се подигао више и постало је светло као дању. Крива је ћутала.

Девојчица се мало умирила. Не палећи светлост, легла је у постељу, покрила се кожухом и заспала. Она није чула како је у ноћи опет замукала крива, а пантер неколико пута скакао са крова у двориште, остављајући за собом трагове. Мирис криве у близини није давао мира гладној звери.

Ања се пробудила с првим зрацима сунца. Одједном се сетила

пантера и то ју је брзо вратило у стварност. Скочила је и појурила према прозору.

Прво што је видела било је мноштво трагова на крову стаје: пантер је сигурно сву ноћ лутао око куће. Али стајска врата су као и раније била затворена и на њима је висео велики катанац. Врата кокошињаца су такође била затворена. И као да потврђује да је све у реду, отуда је допрло кукурицање петла. Ништа сем трагова није подсећало на ноћни догађај. С јутром је пантер сигурно отишао у планину.

Ања се обукла, узела комад хлеба, музлицу и изишла напоље. Јарка сунчева светлост натера је да за тренутак зажмури.

„Добро је што су на крову остали трагови, иначе тата ми не би поверовао“ — помислила је Ања и прешла преко дворишта до стаје. Откључала је катанац и ногом гурнула врата. Она су се са скрипом отворила.

Крива је стајала крај јасала с недирнутим сеном и дрхтала.

— Шта ти је, Буренка? — зачудила се Ања. — И ја сам се ноћас уплашила, али сада је већ дан, погледај како сија сунце! — Девојчица је наједном заћутала: на крову куће, над отвореним вратима, седео је пантер! Ања је прошла на неколико корака од њега, не слутећи да јој прети смртна опасност.

Музлица је са треском полетела на земљу. Ања је журнула према вратима стаје и једним трзајем их затворила. Али чиме их закључати? Засун на вратима је био споља. Девојчица се беспомоћно осврнула подупирући врата рукама.

Виле!

Дохвативши гвоздене виле, она је њима подупрла врата и тек сада осетила да се уплашила. Срце јој је тукло узбуђено, ноге су дрхтале и дуго није могла да се прибере.

Над вратима се налазило малено окно за голубове. Кроз њега није могла да прође чак ни кокошка. Ања се подигла на руке и погледала кроз њега.

Пантер је још чучао на крову. По дану је изгледао још страшнији. Она се одвојила од прозора и стала крај криве.

Меки, брзи кораци крај врата обрадовали су девојчицу. „Бобик је дотрчао, наши иду“ — помислила је она. Али погледавши опет кроз прозорчић, угледала је пантера крај самих врата. Ужаснута, Ања је појурила према криви и сакрила се иза ње. Буренка је наћулила уши и задрхтала, као у грозници, премештајући се с ноге на ногу. Пантер је почео фркћући да гребе по вратима стаје.

Премрла од страха, девојчица се прикрала вратима стаје и притиснула виле да не би пале. За вратима се све утишало. Пантер је отишао осетивши њен мирис.

Ања је подупирала врата све док се није укочила од хладноће. Још једном проверивши чврстину свога „засуна“, она је дошла до криве и приљубила се уз њу. Дуго су заједно дрхтале од зиме и страха. Само је петало у кокошарнику с времена на време реметило тишину својом песмом. Али његову песму је наједном сменило очајничко кокодакање кокошака. Ања је опет погледала кроз прозорчић. Врата кокошињаца била су отворена. Пантер је био унутра. Кокодакање се утишало.

Подне је прошло одавно. Ништа више није нарушавало тишину. Само су из јелове шуме допирали једва чујни уплашени крици сврака. Девојчица је било све хладније. Да се врати у кућу, није смела ни да помисли. Ушла је у јасле, завукла се у сено и прибила уз криву. Одједном јој је постало топлије. После велике напетости, одједном је постала равнодушна према свему. Задремала је.

Ањи се приснило да лаје њихов Бобик, да рже Сјерко, а мама уплашено виче: „Сигуран си да су то трагови пантера? Где је она?.. Одједном се Ања пробудила — пантери су покушавали да продру у стају. Врата су задрхтала, виле су пале. Ања је скочила ужаснутог погледа и с јецајем пала у наручје мајке...

ЈАХАЧИЦА НА КИТУ

Осамнаестогодишња Ана-Марија Васерман из Јужне Африке имала је узбудљиву и несвакидашњу авантуру: јахала је на киту. Као што је касније сама испричала, она је тога дана после завршеног посла отишла на плажу недалеко од Порт Елизабета да би се освежила у мору. Пошто је добра пливачица провукла се испод мреже која обележава зону дозвољену за пливаче. Наједном је испред ње изронио кит дугачак седам до осам метара. Девојка је запливала према њему да би га боље разгледала али је кит заронио пре но што му се приближила. Разочарана, кренула је према обали а тада је осетила како је нешто издиже из воде: седела је на киту који је огромном брзином секао морску површину. После више узалудних покушаја да се ослободи циновског „парипа“ најзад јој је успело да склизне у воду. До обале је допливала брзином каквом никад дотле није плувала а онда је, мада изнурена, још дуго седела на песку и посматрала кита који је више од једног часа пливао и ронио недалеко од плаже.

ПРИРОДА

РЕЧНИК ЗА ПЕТЛОВЕ

На питање: како пева петла? свако наше дете ће одговорити: „Ку-ку-ри-ку!“ Међутим, деца из других земаља другачије би одговорила. Руска деца ће рећи да петла пева „ку-ка-ре-ку!“ За немачку децу петлова песма звучи као „ки-ке-ре-ки“, за турску „ко-ко-ри-ко“. Холандски петлови вичу „ку-ке-лу-ку“, енглески „кокеј-дудл-ду“, а француски „кок-ри-ко“.

У разним земљама на различите начине се бележи и лавез пага. Наши пси „кажу“ ав-ав, немачки „вау-вау“, француски уа-уа, енглески бау-бау, а италијански бу-бу.

Магареће њакање „иа-иа“, Енглези преводје као „хи-хау“, а Финци „пер-пер“.

Изгледа да и овце бележе различите начине: код нас „бе-е-бе“, у Немачкој „ме-ме“, у Шпанији „би-би“, у Турској „ми-ми“ а у Енглеској „ба-а“.

И проктање свиње није у свим земљама исто. Енглезима се чини да „говоре“ оинк-оинк, Италијанима — фрон-фрон, а Финцима — снерф-снерф.

Ми сматрамо да патке гачу „ква-ква“, Русима то изгледа као „крја-крја“, Немцима као „кар-кар“, Енглезима као „куак-куак“, а Французима као „куен-куен“.

ИЗ СЕРБИЈЕ БЕЛА ГРАДА

Цар Русије Петар Велики волео је лов и увек је имао по неколико одличних ловачких паса. Када би кренуо у шуму, његов најбољи помоћник био је велик и јак пас сиве длаке — Тиран. Он се без страха упуштао у борбу с дивљим вепровима, медведима и вуковима. А глаткодлака Лизета, представница енглеских теријера, вешто је изгонила звери из њихових јазбина.

Када су му љубимци угинули, Петар је наредио да се њихова тела препарирају и њихова испуњена трупла стајала су у његовом кабинету. После Петрове смрти, експонати су били предати музеју тако да су и до данас сачувани.

Недавно се с њима збио занимљив случај: добивши из фондова Ермитажа препарирани ловачке псе Петра Великог за изложбу по свећену најбољим расама паса у свету, сарадници Зоолошког музеја Академије наука одлучили су да рестаурирају старе експонате. Задатак је био поверен најбољем лењинградском уметнику — препаратору Заславском.

Разгледајући испуњене псе Заславски је на Лизетиној огрлици приметио отиске металних слова. Помоћу лупе успео је да прочита занимљиву реченицу: „За спасавање верноподаног“. Како је и кога Лизета могла да спасе? Тајна те три речи натерала је историчаре да се обрате летописима.

Прелиставајући пожутеле странице из давне прошлости они су успели да нађу податак о томе да је једном Петар I, онако прек и строг, изрекао неком од својих

велможа казну много суровију но што је овај заслужио. Желећи да измени одлуку свог мужа, Катарина је „позвала“ у помоћ Лизету. Под опрлицу керуше коју је Петар Велики много волео ставила је писамце у којем је, тобоже као да за милост моли Лизета, преклињала цара да не казни кривца.

Петар је дошао кући доброга спокоја. Позвао је своју керушу да би је помиловао и тако открио писмо. Гледајући у паметне Лизетине очи цар се одобривољно и помиловао велможу. После неколико дана на Лизетиној опрлици засијала су златна слова: „За спас верноподаног“.

Рестаурирајући други експонат Заславски је обратио пажњу на Тиранове очи. Биле су то не псеће, већ рибаље очи. Ко је могао да стави такве очи? Уметник их је извадио и испод једног од њих открио свитак хартије пожутеле од времена. На њој је ситним словима било написано: „Поправљао ћурчија Арсени Мучалов из Србије Бела града“.

Одгонетнута је још једнатајна. У та давна времена, када Русија није имала своје стручњаке за препарирање и пуњење угинулих или убијених животиња, у Петроград је био позван мајстор из Србије да за историју сачува ове ретке експонате.

Све доскора сматрало се да се хијена не може припитомити. Плашљиве и подмукле, оне се склањају од човека и само се ноћу, и то веома ретко, приближавају људским насељима да би се дочепале какве угинуле домаће животиње или остатака позбе неке јаче и смелије звери. Недавно је, међутим, неки енглески новинар, путујући источним покрајинама Етиопије, чуо да на периферији града Харара живи сељак који је припитомио неколико десетина хијена. Тај не обичан случај заинтересовао је новинара и он је отпутовао у Харар да се лично увери колико у тој причи има истине.

Аутомобил се зауставио у близини једне групе тукула — окупационих глиненних колиба с купастим кровом од сламе и палмовог ли-

шћа. Кроз врата једне колибе пробијао се слаб зрак светлости. Ушавши у тукул новинар је угледао сиромашно одевеног старца, који је седео на поду од набијене земље. Био је то Мохамед Хасан — „човек-хијена“ како га сви зову у Харару. Крај домаћина се налазио мангал са усијаним ђумуrom: то огњиште обасјавало је тукул црвенкастом светлошћу. Гости — јер новинар није био једини посетилац — поседали су уза зид колибе.

Пошто је прво почастио своје госте, старац је простро по поду стару врећу и на њу ставио помилу костију и изнутрица. Затим је ниским, потегнутим гласом стао да дозива.

— Хо! Хо! Абду, Хо, Варања, Хо, Курт! Курт, Хо, Курт.

Завладала је потпуна тишина.

Мохамед је позвао поново, јаче. И гле, из мрака су изрониле ниске грбаве сенке. Изненада се велика глава са окупрљивим ушима које штрче у страну, појавила пред отвореним вратима. Домаћин је поздравио хијену именом које јој је он дао и пружио према њој окрвављену кост. Хијена се послушно али ипак опрезно приближавала. Прешла је праг, начинила још неколико корака, дохватила кост и у магновењу нестала.

Испред врата стајало је више од десет хијена. Чекале су стрпљиво свој ред и могло би се рећи учтиво пропуштале „прозвану“ животињу. С времена на време иза глиненних зидова тукула чуло би се како под зубима хијена крцкају кости. Када је и последња хијена позвана по имену добила своју вечеру, гости су се разишли.

НА ВЕЧЕРИ КОД ХИЈЕНЕ

СЕЛО УГИНУЛИХ МАГАРАЦА

Једна хијена нађе у неком шиљаку угинулог магарца. Таман је стала да га прождире, кад угледа како долази њено десеторо деце толико измршавелих од глади да су им се сва ребра познавала. Али, пошто беше исто толико лукава колико и себична, она им рече:

— Не заустављајте се овде јер ту нема довољно меса да сви утолимо глад. Боље отидите у оно село тамо доле, веома далеко, сасвим близу Недођиша. Трчите брзо: село је пуно угинулих магарца и моћи ћете да једете колико вам душа иште.

Малим хијенама није требало два пута рећи: потрчале су према селу говорећи:

— Мајка нам је казала да ћемо наћи пуно село угинулих магарца и да ћемо моћи да једемо ко-

лико желимо. Трчимо, пожуримо да стигнемо у село које је ту доле, веома далеко, сасвим близу Недођиша.

Њихове речи чуле су и друге животиње и на глас их понављале. И ускоро је цела шума знала да сви изгладнели могу да утоле своју глад.

И из шуме, из свих честара и шиљака похрлили су сви месождери: лавови и пантери, шакали и дивље мачке.

А хијена их је гледала како промичу у чопорима или сами, трче или скачу, и наједном се узнемирила.

— Мора да је истина — помисли — да је то село пуно угинулих магарца. Била бих луда да пропустим такву прилику.

И оставивши магарца кога је тек почела да прождире, потрча за чопором шакала, хитајући према селу које је ту доле, веома далеко, сасвим близу Недођиша.

— Конгоанска прича —

АДАМО

УВЕК СЕ НЕГДЕ РАТУЈЕ

Као одговор онима који су му замерали да пева само о љубави, Адамо је недавно изјавио:

— Песму „Увек се негде ратује“ написао сам против песама које говоре о рату: сматрам да је исувише лако осуђивати рат и борити се против њега нотама и речима, а нарочито кад то постаје мода и индустрија.

Куда идиш, пријатељу?

Одлазим у рат.

О каквом рату говориш, младићу?

Не знам ни сам; ја сам само војник.

Јер, негде увек људи ратују.

На рату сам почео да зарађујем.

Рат је залутао чак и у песме

А тако је лако само певати.

Одакле долазиш, пријатељу?

Враћам се из рата.

О каквом рату говориш, младићу?

Не знам ни сам; ја сам био само војник.

Не знам више да ли им је кожа била црна,

Мрка или жута, или као моја,

Сећам се само њихових погледа,

Сећам се само њихових „зашто“?

Сећам се неба смрти, тако плавог

Да бисте под њим поверовали и у бога

Само да није било убице.

Који вам је нишанио међу очи.

Сећам се светлости која је блистала

И преливала се у хиљадама суза;

Сећам се молитве која се дизала

Из те паклене буке.

А увек негде људи ратују.

Почињемо на рату да зарађујемо

Рат је залутао чак и у песме

А исувише је лако само певати.

Не знам више да ли сам пуцао,

Да ли сам убио и колико пута

Не сећам се више, али знам

Да тада, то више нисам био ја.

Враћам вам се сада да започнемо нови живот,

Да поново заволим дан,

Да изгарам друкчијим ватрама,

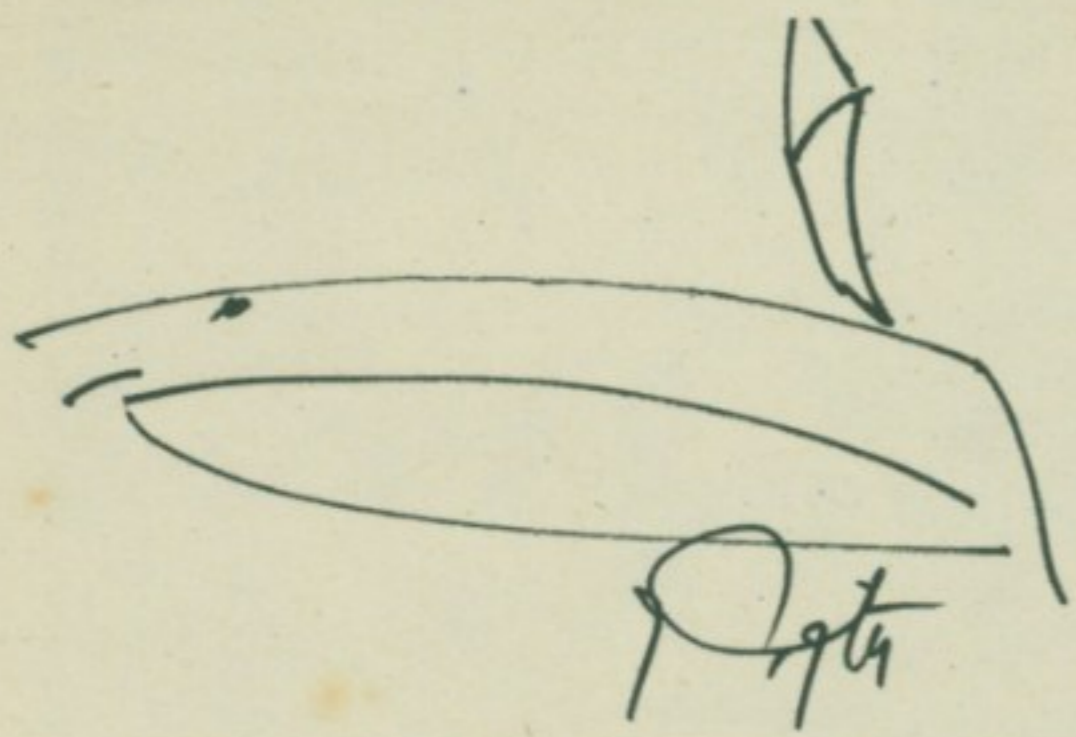
Да слушам песме о љубави,

Да заборавим

Да се увек негде води рат...

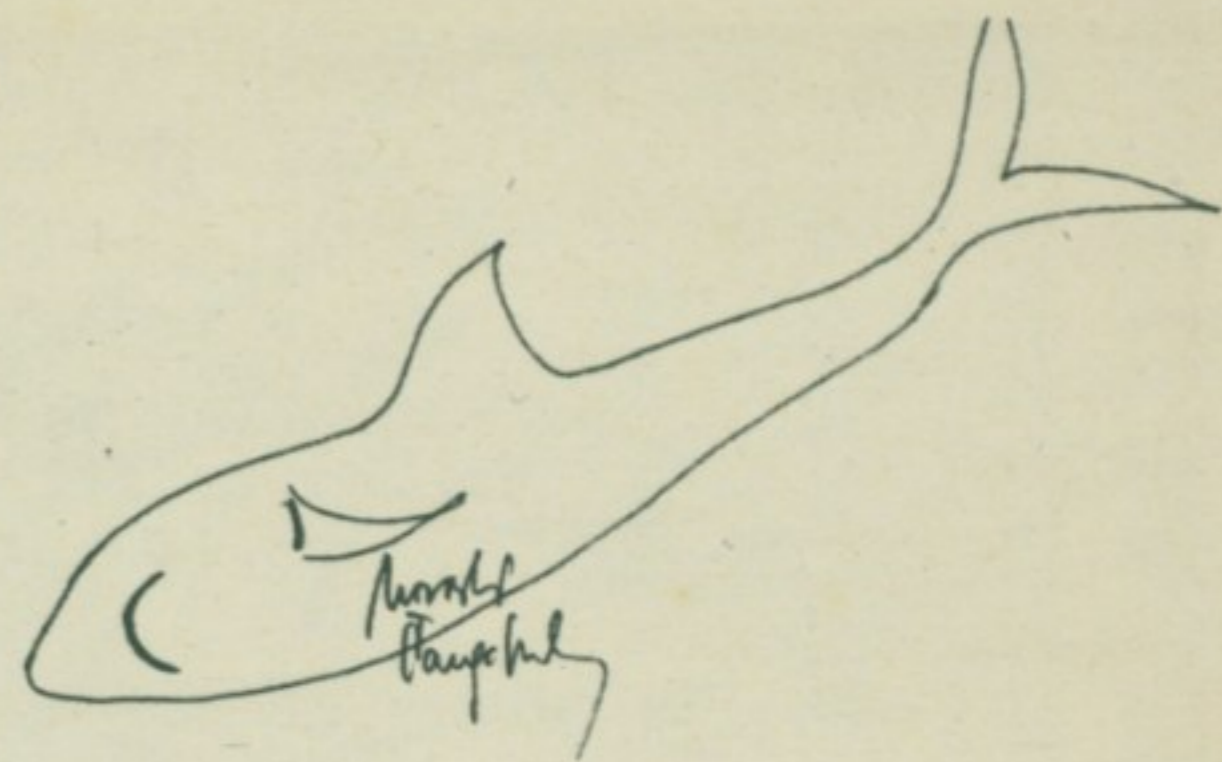
Редакција »Политикиног забавника« неколико година узастопце организовала је конкурс за најбољи дечји цртеж. Сада нам се први пут указује могућност да један од тих цртежа репродукујемо у боји и прикажемо га у свој његовој лепоти.

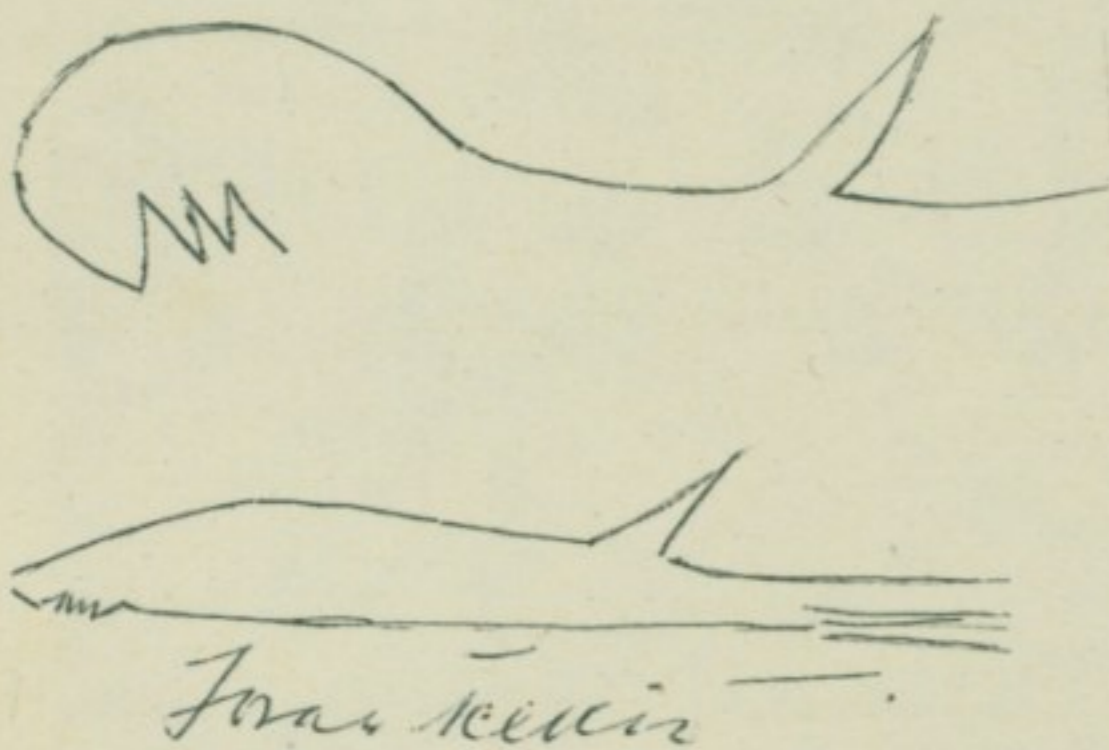
Јаша Рајтер

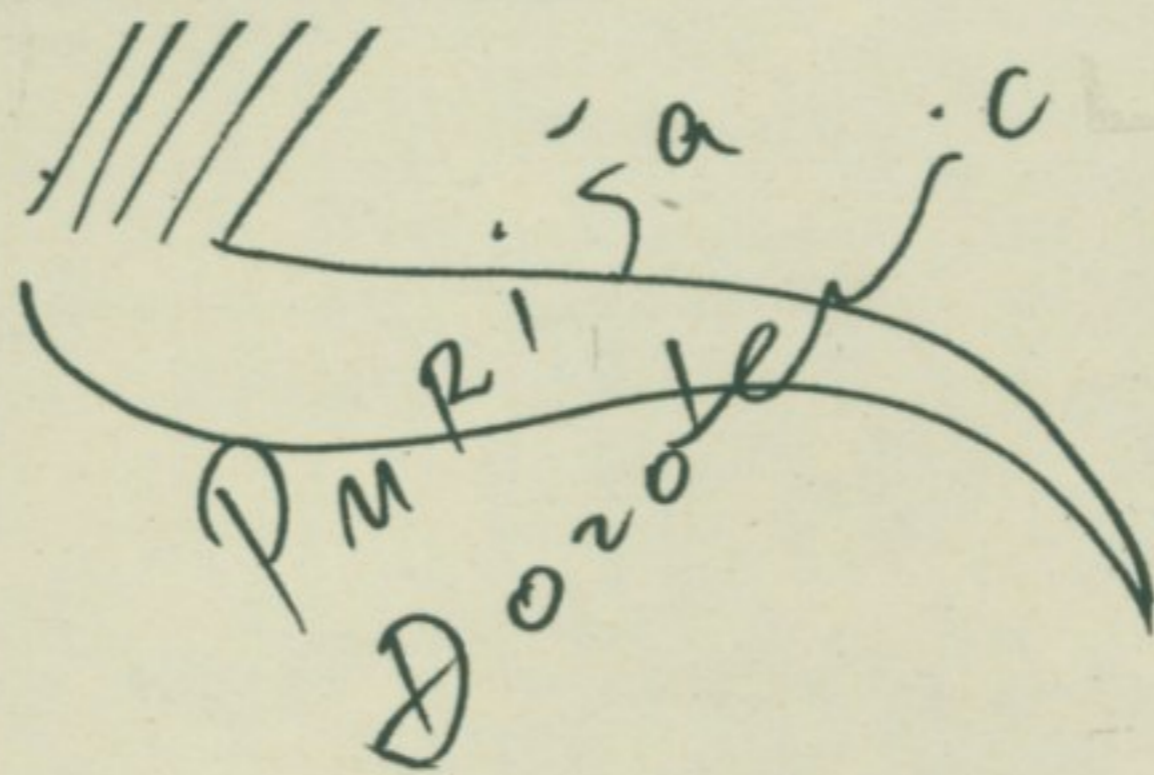
Рајко Мићић

Мирослав Чанигаловић

Јован Шћекић

Пуриша Ђорђевић

Ђани Појовић

Није баш било лако објаснити свима зашто нам је одједном тако неопходан морски пас. Сад, могло би да се каже како је то био један од наших оригиналних начина да се мало нашалимо за Нову годину (свак на свој начин, наравно), али, руку на срце, тек када смо видели да је московској „Недељи“ био потребан један носорог, помислили смо: ту нешто има. Знате оно: кад могу они, што не бисмо могли и ми. Важно је само било да наша животињка нипошто не буде носорог, или њему слична, да не би испало да им крадемо идеју. Онда: која? У помоћ смо позвали директора Зоолошког врта друга Милорада Меденицу и упитали постоји ли зверка коју он нема. Он је, међутим, почео надуго и нашироко да набраја сибирске тигрове, носате мајмуне, медведе коала, кобре, ајкуле...

Ех то: морски пас, помислили смо!

— У чему је ствар? — узвикнуо је директор Меденица — Да нема изгледа да га добијемо?

— Можда! — одговорили смо загонетно, зграбили фломастер и блок за цртање и журнули у потеру за том морском немани. Пошли смо од логике: ако је већ нема у зоолошком врту, где би је могло бити. Неко спомену Београдски сајам и вашар:

— Тамо нема чега нема!

Одмах смо се за помоћ обратили другу Јаши Рајтеру и при том се послужили лукавством: упитали смо га за крокодила, уместо за ајкулу.

— Таман нам он фали! — одговорио је директор Београдског сајма и насмејао се.

— Па нацртајте га, кад га већ немате! — предложио сам.

— Чекајте! — замислио се — Крокодил има реп... главу, и... ноге. У реду, дођите али не пре једног часа.

У заказано време затекли смо друга Јашу у друштву Серафима за столом претрпаним исцртаним рептилима у најслободнијим облицима и фазама развоја, од оне кад се помаља из јајета до зрелог доба. Ликујући, насмејали смо се сопственој видовитости, у себи наравно, и без икаквог увода затражили — морског пса!

— Шта! — љутнуо се наш домаћин — Зар ми све ово време губили на крокодилима. То је превара!

Али друге није било, и друг Рајтер је хутке узео блок и фломастер. Његов поглед је дуго био прикован за карикатуру Десе Глишић, која је висила изнад библиотеке. За то време у соби је владао тајан. Онда је, одједном, у три потеза исцртао нешто што је по сличности било између пегле и моторног чамца.

— Јесте ли задовољни? — упитао је не без поноса.

Ми смо више били збуњени.

— Па добро, знам где бисте могли боље да прођете! — додао је затим помирљиво — Скокните за час до Београдске удружене банке, до Љубише Лукића, он је директор. Сигуран сам да он има бољу представу о ајкулама!

Друг Лукић је баш тог дана отпутовао за Љубљану. Као да је знао шта га чека.

Међутим, потеру смо морали да наставимо.

Другу ајкулу је нацрала прва личност југословенског фудбала — Рајко Мићић. Пре него што је почео да ради, тихо је промрсио:

— Ах, мајку му! — а затим упитао: То је риба, зар не?

Дуго је цртао. Уста су му остала отворена и само повремено се скупљала и развличила. Занет послом, почео је сам са собом да говори: „Где ли јој дођу очи. Да л' су тамо негде, мајку му?“... „Морам да јој отворим уста!“... „Докле ли има зубе...?“ На крају је одмакао главу и испитивачки је нагнуо налево па надесно, и кратко се осмехнуо: „Хе, хе!“ Онда је пришао вратима, отворио их и повукао:

— Ђоко, чика Пајо, овамо!

Ђока је секретар тренерске организације — Вељковић, а чика Паја чувени предатни бек Драгићевић, сада благајник ФСЈ. Он је наглув, у ствари једва чује, па му Рајко показује цртеж и на само уво из свег гласа виче:

— Морски пас!

— Ма чујем ја! — љутнуо се чика Паја — Ал' то није морски пас. Ово је више голуб!

Настала је кратка консултација:

„Има ли овде нешто за шприцање воде?“ „Нема, то је кит...“ „К'о авион има реп...“ „Има ли доле нешто?“ „Нема, ваљда, ноге. Метни му једно око...“ „Шта ли му је ово?“ „Као пераја, шатро!...“

Првак београдске опере Мирослав Чангаловић, који сам даје нацрте за своје костиме и сам себи исцртава шминку, нацртао је једно мало јато риба на тему: „Морски пас“.

а онда се после пола часа лунио по челу и извикнуо:

— Ау, сад сам се сетио. Молим вас, још једног!

Тај последњи, најуспелији, имао је уста са стране. Кад га је завршио, погледом је упитао своју супругу, пошто главни стручњак у породици за цртање — кћерка, није била код куће.

— Да, свакако... ово је управо пикасовски виђена ајкула! — тешила га је — Погледајте: глава напред, а уста са стране. Сасвим је добра. Можда малкице — мирољубива. Али то не смета... Мој муж знате, није да не зна. Напротив, обожава рибе...

— Како да не: ја сам риболовац! — мало замишљено је додао уметник — У стању сам да вам сад опишем све особине и перформансе морског пса. Толике сам их видео уловљене и живе. Једино ме буци: да ли му је реп усправан или водораван!

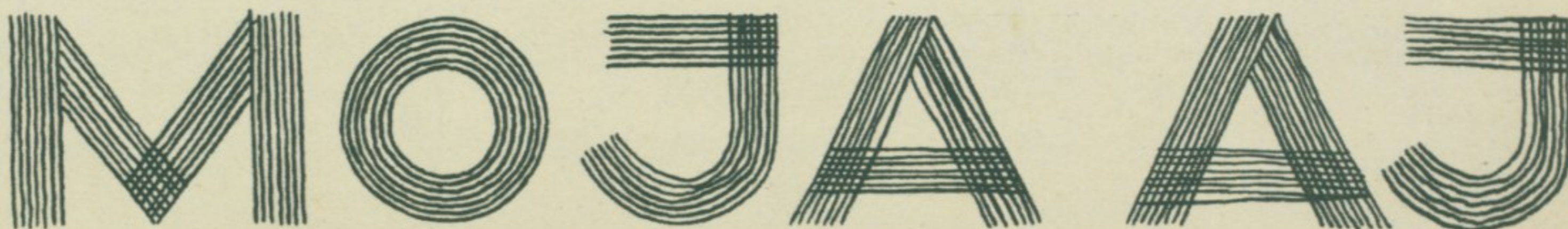
Сада смо већ имали три морска пса у цепу. Једино нисмо били сигурни да би нешто могло да се започне са њима. Потражили смо четвртог. Њега је нацртао песник Душко Костић.

Писац „Баладе мене крај моста“ и још 20 књига поезије, писац четири романа за децу, ослонио се на то што је, како сам каже, у школи увек имао петицу из цртања. Када је завршио своју ајкулу и мало се измакао да је поиздаље оцени, пригушено је јекнуо:

— Аух, аух, нисам тако хтео!

Затим је још једном покушао. За разлику од Чангаловићеве, његова ајкула је показивала зубе. И имала је очи... И да не би било забу-

ЦРТАНКА

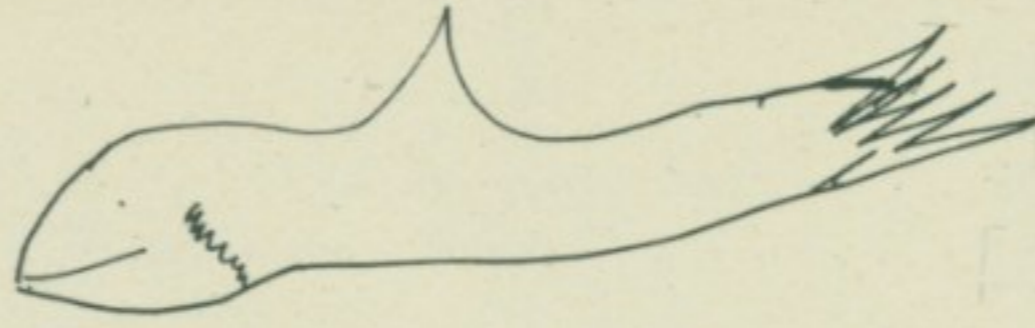

Грбави ајкула

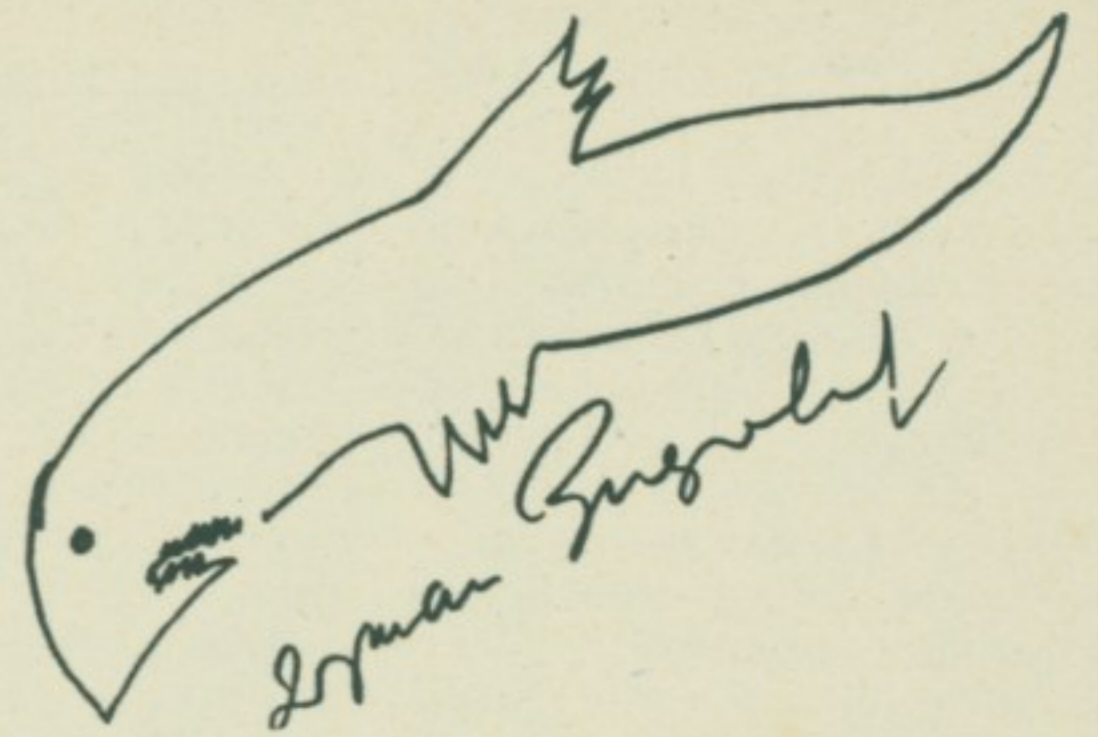
Dusan Kostic

Душан Костић

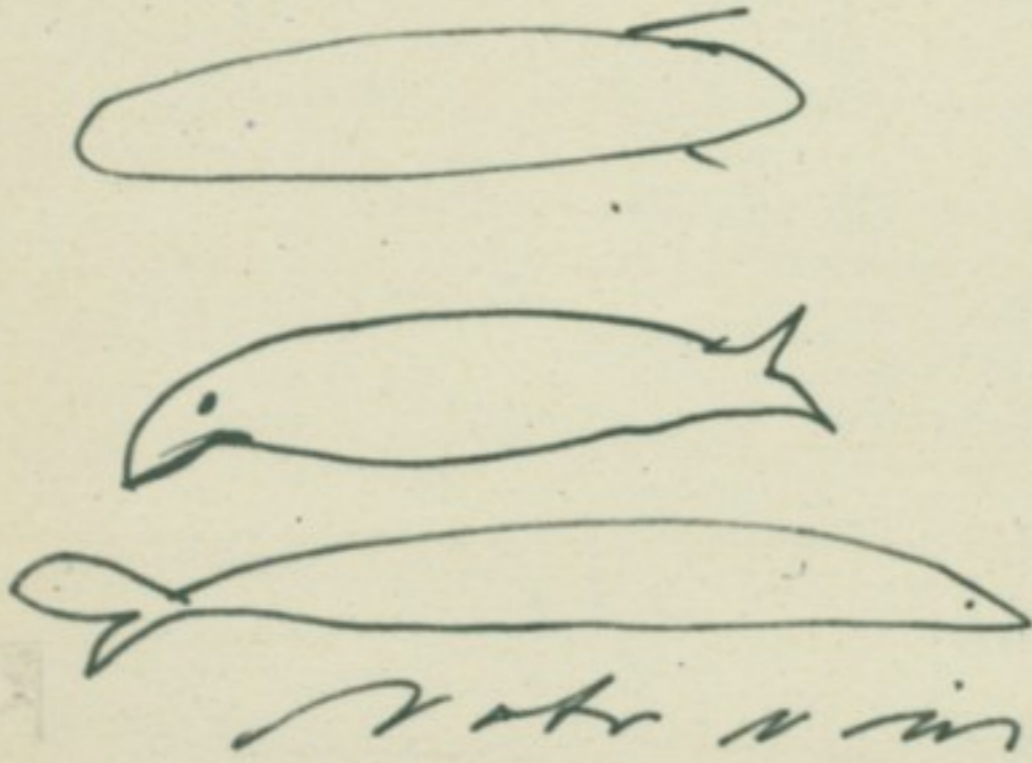

Ruzica Sokic

Ружица Сокић

Душко Рагобућ

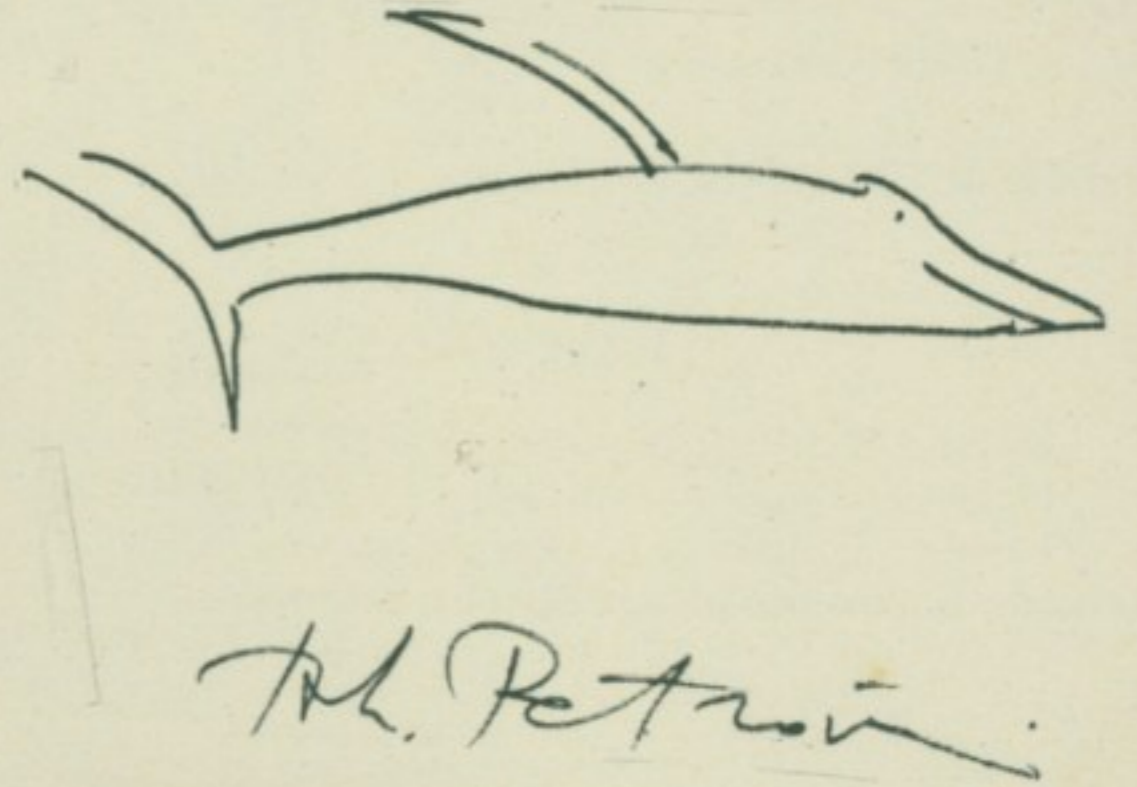

Новак Новак

Milan Kovacevic

Милан Ковачевић

Тихомир Пејровић

не: изнад прве је написао „грбави ајкула“.

— Ево, — рекао је мало задовољније — сад је, мислим, добра. Можда је у природи нешто елегантнија...

Ружицу Сокић смо „ухватили“ између две сцене „Кафанице, Суднице, Луднице“, у бифеу Атељеа 212. Појавила се на степеништу иза позорнице у униформи кондуктерке Градског саобраћајног предузећа. Поглед јој је био зачуђен, а на уснама јој је лебдео уздржан осмех. Имали смо утисак да је била пријатно изненађена посетом. Док је силазила, неко је приметио:

— Овој би добро стајала и униформа Градске чистоће!

Кад смо јој рекли шта хоћемо, да нацрта ајкулу, драгесно је одмахнула руком и узвикнула:

— Ју, што сте луди!

Онда је, онаква какву је бог дао и какву је сви знамо, без комплекса, почела да употребљава фломастер, подижући сваки час, као пијаниста, руку, кад год би повукла неку црту. Уз пут је мазно шапутала: „Овде има око“, „Овде — зубе“... „Та-а-а-ко“, „Има и шкрге...“

Пред крај је постала мало нервознија, почела је брзо-брзо да шкраба, и закључила:

— Баш ме брига!

Душко Радовић, књижевник и творац незаборавне телевизијске емисије „На слово на слово“, реговао је на тај начин што су му се зенице незнатно рашириле, док му је поглед био прикован у плакат неким познатог француског

стрипа на зиду који се зове „Штрumpf“, и који је написан на немачки начин, пошто Французи немају слово „ш“, и што је, на крају, дунуо два дима из „Драве“ која му је лежерно висила на доњој усни. После тога су уследили врло рутинерски потези руком, и... једна фока је добила ајкулине зубе!

Седму ајкулу је нацртао друг Јован Шћекић. Али не сам. Асистирала му је екипа „Актуелних разговора“ са Душком Митевићем и Божом Вучуревићем на челу.

Пре тога је окренуо на телефону број 342-250 и позвао сина Јакшу у помоћ. Уместо Јакше јавила се супруга. Никако нису могли да се споразумеју. Спомињана је шаргарепа са додацима са стране и одозго у виду пераја.

— Шта кажеш: испашћу будала! — понављао је речи које је чуо с друге стране жице.

Онда је шеф репортажних кола, инжењер Миша Јелачић стигао у помоћ. Рекао му је да ајкула има вретенасто тело.

Друг Јова, међутим, није знао шта је вретено, али је на крају прикупио храброст и нацртао четири ајкуле, од којих су прву оценили као најприближнију оригиналу, само зато што није имала реп. Закључили су да је то у духу емисије „Актуелни разговори“, које такође у фигуративном смислу речи никад немају реп, што ће рећи — крај.

Пуришу Ђорђевића смо затекли у тренутку док је смишљао идеју за филм чија се радња догађа од-

мах после завршетка рата. У том расположењу он је видео ајкулу у облику изврнуте четке за ципеле. Упитали смо га шта значе оне оштре црте које штрче из главе.

— Зуби! — промрсио је кроз зубе.

Ти зуби су били окренути према горе!

То је већ био наш осми морски пас.

До деветог морског пса дошли смо сасвим случајно, из пера нашег познатог хирурга др Банија Поповића. Када је завршио, испоставило се да су његова схватања о ајкули била готово идентична са схватањем Рајка Митића и Душка Костића што ће рећи да је имала и реп, и пераја, и зубе, и око, све осим једног — није личила на ајкулу.

Десетог смо потражили у хали број осам, на Сајмишту, на једној естрадној приредби, којој је присуствовао наш познати телевизијски хумориста Новак Новак. Док је цртао, асистирао му је ништа мање познати телевизијски спортски репортер Драган Никитовић, и када је све било готово, констатовао: да Новакови морски пси имају везе с морем утолико што личе на пингвине у лежећем положају...

Милан Ковачевић, творац телевизијске емисије „Караван“ који је седео за столом до њега, сам је, као познавалац царства дивљих животиња, затражио да нам помогне. При том је нагласио да је поклоник хлебинске сликарске школе. Неспоразум је опет открио Никита: — Милане! — шапнуо му је поверљиво на уво — Они хоће ајкулу, не лигњу!

Тог тренутка је Тихомир Петровић отпевао своју последњу песму и пространом гледалишту објавио „фајронт“.

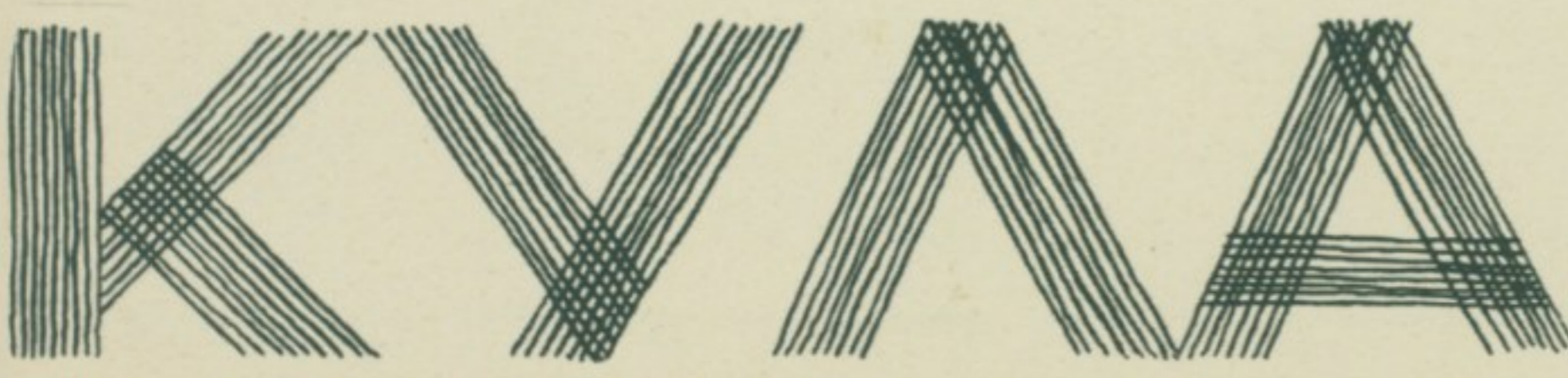
Кући смо кренули уз шеретски осмех, и исцрпени, са десетом ајкулом у џепу. Толико их нема ни циновски токијски акваријум.

Сутрадан је зазврјао редакцијски телефон. Са друге стране жице јавио се већ познати глас директора Зоолошког врта, друга Меденине.

— Шта је било, другови, са оном ајкулом? — упитао је пола у шали пола у збиљи, и при том се усиљено насмејао — Ха-ха-ха, море, знам ја вас: то сте се ви шалили...

Шалу на страну: питање је остало без одговора. Збиља: шта би ту имало да се одговори. Кажите и сами...

Данило Ружић

ШЕСТАР И ТРОУГАО

Наставница математике предавала је о конструкцији троуглова и, наравно, говорила који су елементи потребни за њихову конструкцију.

— Ко зна да ми каже колико је елеманата потребно да се конструише једна кострани троугао?

Дигли су сви руке. Дигао је и Драган који је био „везиста“ за математику:

— Хајде ти, Драгане! — прозва га наставница.

— Шестар и троугао! — скочивши одговори Драган.

Светлана Ковачевић, Ваљево

ВУК КАРАЦИЋ И ДИФ

Професор ученику: „Шта је студирао Вук Караџић?”

Ученик: ??

Други ученик (шапатом): — фискултурни факултет.

Ученик (гласно и јасно али са исправком): — ДИФ

Професор: — И играо фудбал, је л’?

Ученик: — Е, то не знам. Назифе Гацафери, Пећ

СТАТИСТИКА

На уводном предавању, професор се обраћа студен тима прве године. Уперив-

ши прст у једног студента, каже:

— Колега, погледајте своје суседе лево и десно. Само један од вас тројице за вршиће студије и дипломирати. Остала двојица неће никад добити диплому овог факултета. Статистика нам то несумњиво доказује.

После часа један од оне тројице коментарише:

— То је лако рећи! Али, зашто нам није казао која су та двојица па да се одмах испишу.

Бранко Матијачић, Београд

СА ЧАСА ИСТОРИЈЕ

Професор историје пита: — Шта се може рећи о Грцима када се говори о мору?

— Па, може се рећи да су били чувени бродолонци — одговара ученик збуњено.

Теодора Ђикас, Београд

КО БИ СЕ ТУ СНАШАО

Једног дана дође наставник у разред и поче да писује народности. Убрзо је све било готово али наставник примети да се Драган није јавио ни за једну прочитану народност. Када га је наставник питао које

је народности, он је равнодушно и кратко одговорио „Ја сам Новосађанин“.

Миленко Гаварић, Нови Сад

СВОЈИМ ОЧИМА

Студенткиња прве године медицине учи анатомију. Ученица првог разреда основне школе гледа уџбеник. Студенткиња јој пока-

зује слику костура главе и објашњава:

— Видиш, ово је горња, а ово доња вилица. Доња вилица је покретна, а горња непокретна. На то ће ученица:

— Па и горња је покретна. Ја сам видела како мој деда вади своју горњу вилицу из уста.

Маја Јерај, Нови Београд

САМО ИХ УЧИ

Једнога дана разредни старешина прође улицом свога ученика Микице. Изнедади се кад га виде са неким децом како пуши. Су-

традан у школи запита га: — Шта је то јуче било? — видео сам те како са друштвом пушиш.

Микица није знао како да се извуче па је рекао:

— Друзе разредни, ја ни када то не бих урадио. Него знате, показивао сам друговима како се то ради.

Драган Раденковић, Нин

ОВАЈ, ЧУЛО МИРИСА

Ученик прозван да одговара (не баш тако спреман) устаје да говори о чуду мириса. Уплашен почиње брзо: „Чуло мириса, чуло носа, нос. Нос се налази... Нос... на лицу... тј. чуло мириса је нос... Лице се налази на средини носа...“

Зага Накић, Јарменовци

МИСЛИО САМ

На часовима електротехнике вршили смо експерименте са инструментима. Редари су на одређено време мењали акумулаторе, који нису били баш лажи, а уз то их је из приземља

требало изнети на први спрат.

Када су тако после опита вратили испразњен акумулатор у приземље, један од редара пожали се професору: „Па ја сам мислио да је акумулатор лакши кад је празан“.

Читалац из Сарајева

ВЕЛИКИ ТАТА

Питала на часу учитељица малог Мићка:

— Зашто си у задатку своје име написао малим словом а име свога тата великим?

— Па, знате, мој тата је највећи у породици а ја сам најмањи — спремно одговори Мићко.

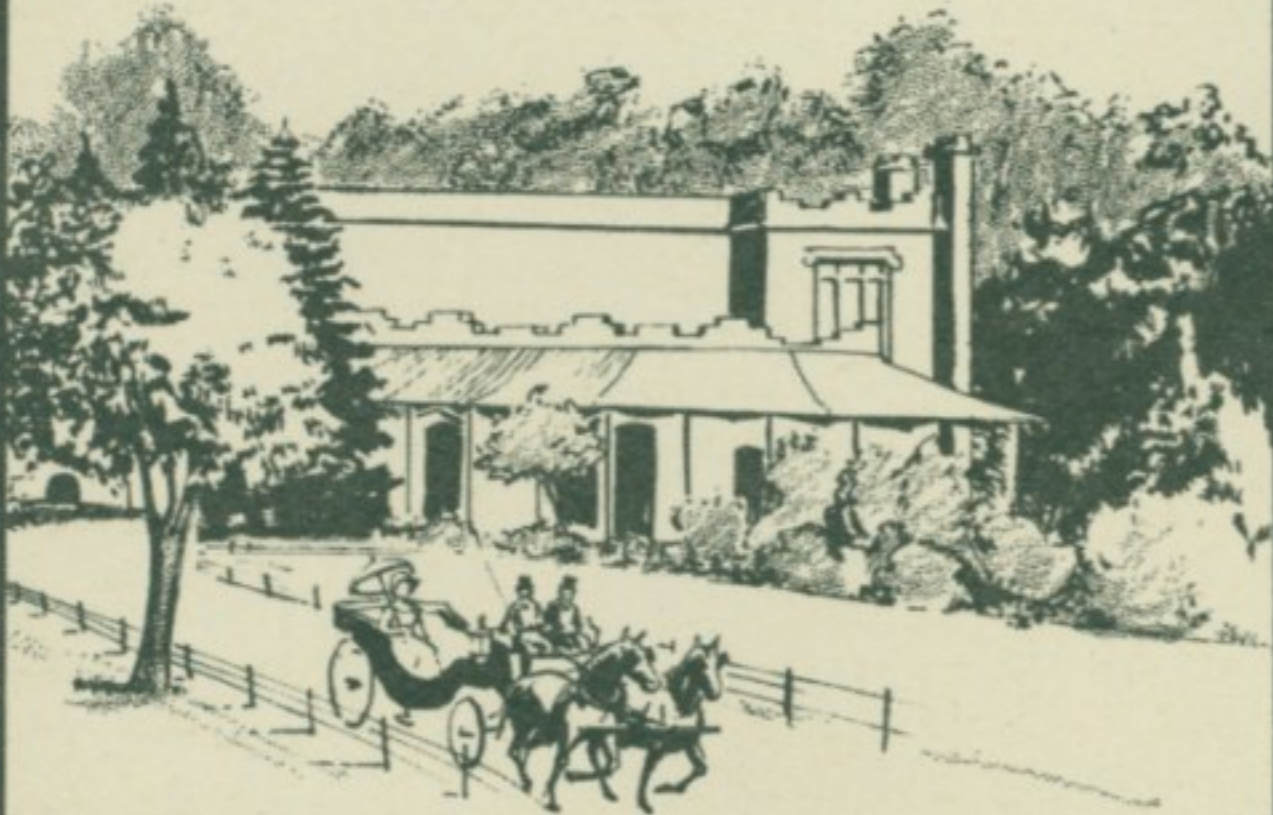
РАСЕЈАНОСТ

Професор у повишеном тону предаје:

„Ја сам вам већ толико пута рекао да не постоји мања половина и већа половина. Ако је половина, онда је и једна и друга половина сасвим једнака. Али шта вреди да вам то објашњавам кад већа половина не присуствује часу.“

Читалац из Сарајева

Ripley's Веровати или не!

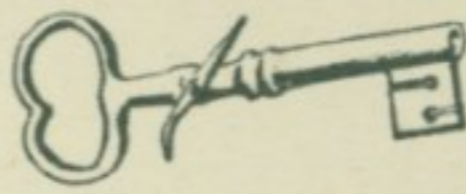

КУЉА КОЈУ ЈЕ 1802. ГОДИНЕ САГРАДИО У ВУЛХАРИ (АУСТРАЛИЈА) СЕР ХАРИ БРАУН ХЕЈС, ДОСЕЉЕНИК ИЗ ИРСКЕ, СТАЛНО ЈЕ БИЛА ОПСЕДНУТА ОТРОВНИМ ЗМИЈАМА, СВЕ ДОК ЊЕН СОПСТВЕНИК НИЈЕ ОКО ЊЕ НАСУО 500 ТОНА ЗЕМЉЕ ДОПРЕМАЈЕНЕ ИЗ ИРСКЕ. ПОСЛЕ ТОГА ЗМИЈЕ СЕ НИСУ ПОЈАВЉИВАЛЕ.

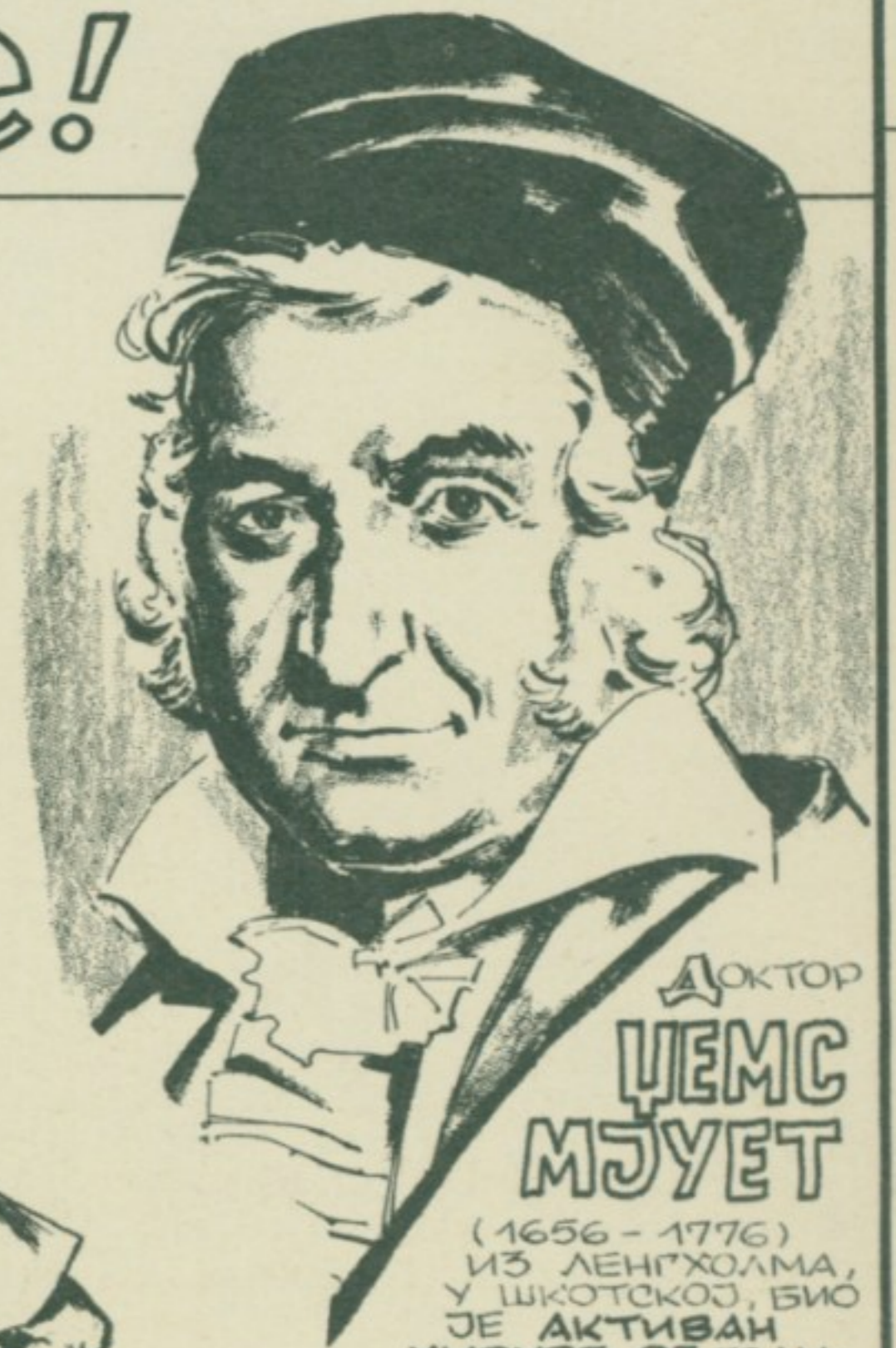

ИДОЛ КОЈИ СУ ИЗРЕЗБАРИЛИ ДОМОРОЦИ МАРКИШКИХ ОСТРВА ОД ЧОВЕЧЈЕ БУТНЕ КОСТИ.

КЉУЧЕВИ ЗАТВОРСКИХ БЕЛИЈА

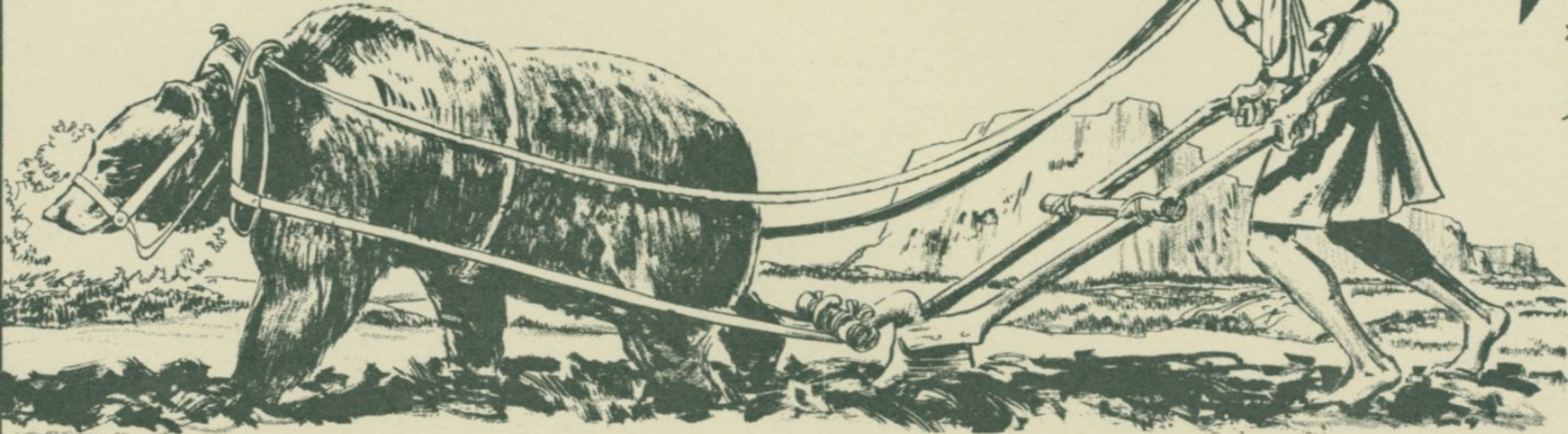

КОЈЕ СУ НЕКАД НОСИЛИ ЕНГЛЕСКИ ТАМНИЧАРИ БИЛИ СУ ИСТОВРЕМЕНО И ПИШТОЛИ.

ДОКТОР
ЏЕМС
МЈУЕТ

(1656 - 1776) ИЗ ЛЕНГХОЛМА, У ШКОТСКОЈ, БИО ЈЕ АКТИВАН ХИРУРГ 95 ГОДИНА, ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДАНА ЖИВОТА. А УМРО ЈЕ У 120. ГОДИНИ.

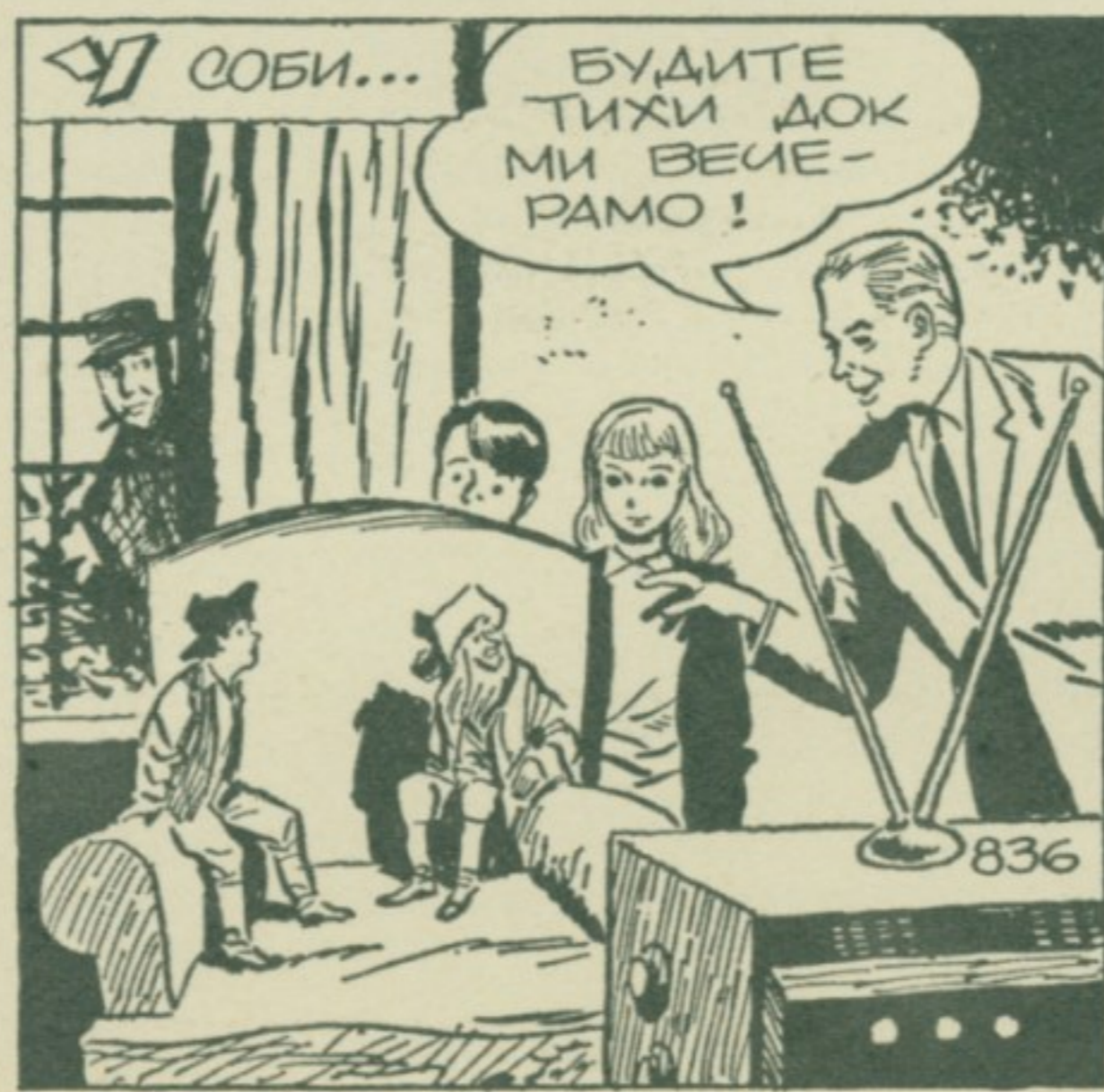
ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ УПРЕГАО МЕДВЕДА У ПЛУГ!

МАРИНУС, ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКЕ САН МАРИНО, УЛОВИО ЈЕ МЕДВЕДА КОЈИ ЈЕ УБИО ЊЕГОВУ МАЈКУ И НАТЕРАО ГА ДА ЗАУЗМЕ МЕСТО СВОЈЕ ЖРТВЕ И ДА — ВУЧЕ ПЛУГ.

САВРШЕН
ДИЈАМАНТ
НАЗИВА СЕ „КАМЕН ПРВЕ ВОДЕ“ ЗАТО ШТО ЈЕ У ВОДИ НЕВИДЉИВ.

ПОСЛЕДЊИ ИЗ СВЕТА ПАТУЉАКА

У јесен 1943. године Немци су на источном фронту „плански“ одступали „на унапред утврђене позиције“. Тако су бар војне неуспехе објашњавале њихове новине, међу осталима и „Нови варшавски гласник“ — омрзнута лист прозван у на роду „змија“.

Те јесени терор фашиста постао је још страшнији. Зидови кућа у Варшави шаренили су се од плаката с дугачким списковима имена Пољака који су убијени на улицама, после мучења у затворима Гестапоа, на Шуху и Павјаку, у развалинама Гета. Улице су биле преплављене појачаним патролама полиције и есесоваца. Пролазнике су заустављали повицима: „Стој! Руке у вис!“ Људе су претресали на станици, на улицама, у трговинама. Ноћу су поткованим чизмама или кундаком ударали на врата: „Отварајте...“ После претреса све би одводили у затвор на Павјаку, одакле је пут водио право у Освјенћим или одмах на стрељање.

У тим тако тешким условима, кад је чак и само кретање с оружјем по граду изгледало немогуће, руководство Народне гвардије одлучило је да се освети за убијене на улицама, за стрељање на Павјаку и Шуху. Обавештајци су добили задатак да пронађу погодан објект за одговарајућу акцију. Избор је пао на ноћни локал („Само за есесовце и униформисане полицајце“) који се налазио на углу улице Круче и Новоградске. Припреме и напад експлозивом на кафану поверени су једној групи Савеза борбене омладине.

То је било после мог одласка из Калецког војводства. У Варшави сам сазнао да треба да учествујем у формирању специјалног омладинског батаљона. Кад је створена Народна армија, овај батаљон је ушао у њен састав као први ударни.

Одмах пошто сам стигао у Варшаву упознали су ме с Конрадом (Лех Кобилински — данас професор универзитета у Гдањску), команди-

чаран. Њему су рекли да сам искусан партизан и он ме је због нечега замишљао као крупног и бркатог сељака. А осамнаестогодишњи младић средњег раста, мршав, преплауног лица мало је личио на искусног партизана. С друге стране, опет, ја сам био навикао на другачији, отворенији, начин борбе и нисам познавао специфичности градске конспирације, па сам сматрао да Конрад одуговлачи са решавањем многих питања.

Ово неповерење нестало је у току прве акције коју смо заједнички извели.

Напад на ресторан на углу Круче и Новоградске захтевао је детаљне припреме. Бомбу смо направили Конрад и ја. У малој соби Зигмунда (Ришар Казала), на Старом месту, од најпростијег материјала и са најнужнијим алатом направили смо бомбу, релативно малу. Као тело бомбе послужила нам је конзерва пуна ексера и шрафова. Експлозив — једна коцкица тротила, а упаљач смо узели са ручне гранате. Снага експлозива била је довољна да дигне у ваздух парну локомотиву.

Како је ресторан чуван, није било тешко утврдити. Поред улаза стражарио је есесовац наоружан карабином. Преко пута, на супротној страни улице, шеткао је полицајац с пиштољем у футроли.

После дводневног осматрања установили смо да већ после деветнаест часова у ресторану нема слободних места...

Сад нам је преостало да разрадимемо начин како ћемо извести операцију.

крила, везе. Одређен је и дан извршења акције — 23. октобар, 7 часова увече.

Дигао сам се рано ујутру. Извадио сам револвер, расклопио га, брижљиво га очистио, подмазао, обрисао меткове. Затим сам покушао да читам, али није ишло. Мисли су ми се враћале на операцију која је била пред нама. Сетих се Ришардових речи: „Посао мора бити добро и брзо завршен. Ништа вас не сме збунити.“ Опет сам дохватио пиштољ. Можда је лоше очишћен, можда ће слагати у одлучујућем тренутку. Још једном сам га расклопио, још једном очистио. Сад је пиштољ био у таквом стању да сам слободно могао да кажем: „Неће оманути“.

Око шест увече изишао сам из куће да бих стигао на заказано место. У џеповима капута имао сам гранате, у левом џепу два резервна шаржера. На левом куку осећао сам умирујући додир пиштоља.

Почело је да се смркава. На улицама су упаљене ретке замрачене светиљке.

Први сам на заказаном месту. На малом тргу хладан ветар. Почео сам да се смрзвам.

Убрзо се појавио Антек. Под пахуком држи повећи пакет — бомбу. Тихо разговарамо о операцији од које нас дели свега три четврти часа. Примећујем да Антек говори с некаквим наглашеним миром.

После неколико минута стижу Конрад и Зигмунд, а затим и остали: Мирек (Лех Матановски), Тадек и Гур (Јежи Савицки).

ГОСТИ У СУМРАК

Едвин Розлубирски један је од организатора партизанског одреда на територији Калецког војводства 1942. године, а касније активан учесник варшавског илегалног покрета за борбу против хитлеровске окупације. Преносимо одломак из његове књиге »Гости у сумрак« недавно објављене у Пољској

ром Савеза борбене омладине у региону Жолибож. Конрад је био постављен за команданта новоформираног батаљона. На мене је оставио добар утисак: био је врло сталожен, говорно је мало, тихим гласом. Видело се да је одлучан и да зна своју вредност. Трудно сам се да га што боље упознам зато што је требало да postanем његов заменик. Нас двојица смо имали да заједнички изведемо операцију. Од наше храбрости, хладнокрвности и способности да у тренутку донесемо оно право решење зависио је не само успех акције већ и живот наших младића. Међутим, и поред доброг утиска који је на мене оставио, у почетку нашег познанства осећао се неко неповерење међу нама.

Једноставно, Конрад је био разо-

рацију. Појавити се тамо у цивилном оделу — не, никако. То би изазвало сумњу код стражара, гостију и персонала. Исувише је ризично било појавити се у униформи зато што нико од нас није знао баш тако добро немачки. На улицама су многобројне патроле проверавале исправе војних лица. Нашем „есесовцу“ претило би врло брзо препознавање.

На крају смо ипак одлучили да учесници операције буду у цивилу. Бомбу је требало да баца Антек (Антоније Шулиц, погинуо је после два месеца, 22. децембра 1943. године).

Ричард и Конрад изабрали су људе који су добро познавали услове борбе у окупираном граду где нема линије фронта, нема позадине,

Гур, који је нешто виши од Тадека, једва успева да сачува самоуверен изглед. Тадек се понаша једноставно и симпатичнији је. Мирек ме пажљиво посматра својим тамним, дубоко усађеним очима.

Конрад размењује са сваким по неколико речи. Схватам: покушава да умири момке.

Сви смо наоружани пиштољима. Антек има маузер, Конрад и Гур парабелум. Сви, осим Антека, имају и гранате.

На место акције упућујемо се по двојица трудећи се да не изгубимо из вида једни друге. Први одлазе Зигмунд и Мирек, за њима Конрад и ја. Антек иде за нама. Њега прате Тадек и Гур.

Маршалковска улица је пуна пролазника. Препуни трамваји, војни

аутомобили и мотоцикли, војници у групама. Идемо улицом трудећи се да не привучемо погледе патрола. Прилазимо Новоградској. Овде је много мање људи и светиљке ређе. После неколико минута — ми смо на циљу. Распоређујемо се сваки на своје место, према плану: Конрад и ја стајемо поред трафике за продају дувана, преко пута ресторана. Десно од нас, на тридесетак метара, заустављају се Мирек и Зигмунд, лево на углу Тадек и Гур.

Мој и Конрадов задатак је био да обезбедимо Антека а осталих — да штите нашу одступницу.

Наслонио сам се на зид трафике. Поред мене стоји Конрад. Где је Антек? Зашто оклева? Само да што пре почне. Ипак, није лако учествовати у тако опасној акцији кад ти је свега осамнаест година.

— Пажња! — Чујем пригушен Конрадов глас. Антек се приближава. Иде супротном страном улице брзим корацима. Додирујем дршку пиштоља, откочен је.

Антек је на десетак метара од улаза. Осам, шест... Под мишком бомба увијена у папир. Прилази стражару, пролази поред њега, праћен оштар заокрет — један скок и већ је у ресторану.

Есесовац скида с рамена карабин, али се полицајац показао бржи — он је већ успео да извуче пиштољ и направи корак према улазу у ресторан, последњи у његовом животу. Пуцамо истовремено — Конрад и ја. Полицајац се зауставља као да је налетео на неку невидљиву препреку, затим пада на тротоар.

Разлежу се пуцњи. То есесовац пуца на нас из карабина. Али не погађа, а растојање је свега двадесетак метара. Нервира се. Хватам га на мушцу. Пуцам. Есесовац пада.

Десно од мене Конрад је с два хица ликвидирао гестаповског агента у цивилу.

Припремајући операцију ми смо потпуно заборавили на тајне агента. То се могло трагично завршити за неког од нас. Кад је почела пуцњава агент је извукао из џепа револвер и... срећа да Конрад није промашио.

Из ресторана истрчава Антек с маузером у руци. Нико га не зауставља, за то смо се ми побринули.

Повлачимо се. Док се трком приближавамо Кручој улици, одјекује загушна експлозија. Лети стакло са прозора, ваздушни талас замало да нас обори с ногу.

Повлачим кочницу и пиштољ стављам за појас. Умешавши се у гомилу пролазника журимо, према Јерусалимској алеји. У капији Конрад ми марамицом везује леви длан. Нисам ни осетио кад ми је метак закачио руку.

Најузбуђенији је Антек. Тражимо да нам исприча шта се догодило у ресторану.

— Све је ишло одлично! — прича Антек. — Кад сам се нашао у ресторану размакнуо сам завесу. У сали фашисти седе буквално један на другом. Бомбу сам бацио у саму средину и — беж! Дохватио сам пиштољ. Мислио сам, на вратима ћу налетети на стражара. Али, ви сте се брзо обрачунали са обезбеђењем — окренуо се он Конраду.

Тек тада почињем да схватам да је операција трајала врло кратко: свега шест до седам секунди. Антек је бацио бомбу две секунде пошто је ушао у ресторан, а експлозија је одјекнула после четири и по секунде.

Сутрадан ујутру сазнали смо за резултат експлозије: шеснаест фашиста је убијено, тридесет и два су тешко рањена. Не рачунајући стражу на улазу ресторана.

Кад би вас неко запитао како замишљате доброг војника Швејка, пред очима би вам, неизоставно, искрснуо лик који је створио Јозеф Лада. Другога Швејка читалац не познаје, тачније не признаје. Лада се с правом може сматрати коаутором, сатворцем Швејка.

Ладу и Хашека годинама је везивало дубоко пријатељство. Обојици судбина није била нарочито наклоњена: оскудица, пригисак уредника и власника листа, прогањања цензора... Али, све то побеђивао је њихов неуништиви хумор. Кад се то има на уму постаје јасно због чега у својој књизи успомена „Хроника мог живота“ Лада више прича о веселим згодама које је доживео заједно с Хашеком но о немаштини и тегама.

Уметник се први пут срео с Хашеком у мају 1911. године када му је, као уреднику сатиричког часописа „Карикатуре“, Хашек донео прву хумореску из свог будућег циклуса прича о Швејку. Али, Лада је ту имао само улогу уредника, његов непосредни рад на лику војника Швејка почео је знатно касније.

Крајем 1920. године Хашек се вратио из Совјетске Русије и почео да пише грандиозну сатиричну епопеју „Доживљаји доброг војника Швејка у светском рату“. Роман је излазио у наставцима, у танким свешчицама малог формата. Године 1922. Хашек је замолио Ладу да нацрта насловну страну за ове свеске.

— Почео сам да радим — прича Лада. — За лик војника Швејка нисам узео неко одређено лице већ сам користио опис који је Хашек дао у роману. Нацртао сам Швејка како пуши своју лулу под мецима и гранатама које експлодирају. Добродушно лице, спокојан израз по којем вам је одмах јасно да је мудар и лукав али да уме, кад је то потребно, да се направи луд.

Лада је веома волео „Доживљаје доброг војника Швејка“, читао их и прочитавао много пута и тако се саживео с њима да је читаве главе знао напамет.

ЈОЗЕФ ЛАДА И

Јозеф Лада, цртеж његове кћерке Алене

ЈОЗЕФ ШВЕЈК

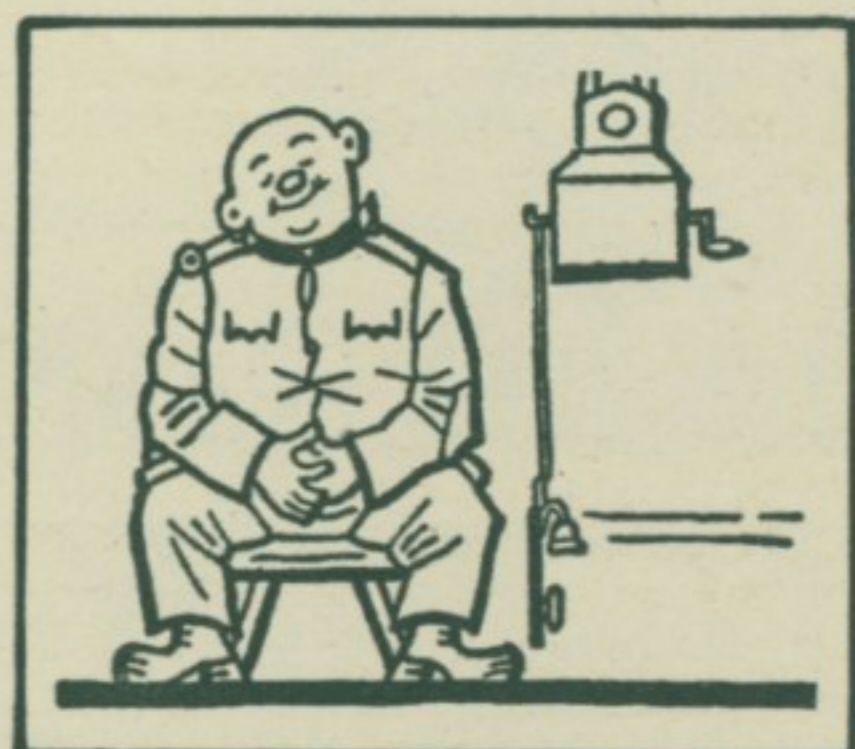
Године 1924, већ после Хашекове смрти, прионуо је на посао решен да направи илустрацију за целу књигу и да тако подигне својеврстан споменик свом умрлом другу. Више није био задовољан Швејком са насловне стране. Хашеков Швејк — Лада је то добро схватио — није био само „лукав момак“, „човек из народа“, већ једна много сложенија личност, истовремено и тип и симбол. Лада је израдио више од пет стотина цртежа и током 1924—1925. објављивао их је у недељном додатку листа „Чешка реч“ уз нешто скраћен Хашеков текст.

Касније је „Швејк“ с тим илустрацијама објављен као посебна књига која је доживела незапамћен успех. Али, сликар није био задовољан и наставио је да тражи Швејков лик. И тек је за треће издање илустрованог „Швејка“ имао коначну варијанту лика који је постао, да тако кажемо, неизменлив, канонски.

Лада није на томе остао. 1953. године, тешко болестан, почео је да црта за „Швејка“ илустрације у боји трудећи се да при том не измени већ нађени лик Хашековог „доброг војника“. Завршио га је 1954. три године пре смрти.

— Жао ми је што мој пријатељ Хашек није дочекао илустрираног „Швејка“. Он би био, разуме се, најбољи и најстрожи критичар и, верујем, задовољан мојим цртежима. Тиме му враћам велики дуг за његов хумористички роман који је сад стекао светску славу — писао је Лада.

Илустрације за „Швејка“ само су један део уметничког наслеђа осталог иза Ладе. Поетске слике чешких пејзажа које увек крију у себи чар бајки које је слушао у детињству; комичне зверчице које својим навикама толико подсећају на људе а ипак су тако карактеристичне у својој „животињској“ суштини, мотиви из бајки као виђени наивним дечјим очима, оштре сатиричне карикатуре што погађају прави циљ — све је то оставио потомству неуморни уметник, велики и ведри пријатељ Јарослава Хашека.

Ладине илустрације за Хашековог „Доброг војника Швејка“

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

✈ **ЏОНИ ХАЗАРД** ✈ **ФРЕНК РОБИН**

У ОПЕТ СЕ ЏИНОВСКИ НЕЗНАНАЦ ДОЧЕПАО ТАКАНИНОГ МАЦА ПРОВАЛИВШИ У ТОКИЈСКИ ЗАТВОР. ЏОНИ И ФЛЕЈМ ПОТРЧАЛИ СУ ЗА ЊИМ...

ПРЕД КАМЕРОМ ПОЧИЊЕ МУЦАЊЕ

БИТИ ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ НИЈЕ ЛАКО. ИСКУСТВО ХОЛИВУДСКОГ НОВИНАРА ВЕРНОНА СКОТА

Постоје две ствари за које сваки човек, почев од тинејџерског узраста, верује да је способен да напише књигу и игра на филму. И ја сам био сигуран у свој скривени таленат све док се недавно нисам као статиста нашао пред камером. Отада је моје поштовање за статисте бескрајно порасло.

Као дугогодишњег холивудског новинара позвали су ме да у телевизијској филмској серији „Трка за животом“ одиграм улогу шефа хотелске рецепције. Књигу снимања добио сам десетак дана пре великог дебија. Увече бих дуго, пред огледалом, понављао своје две реченице. Прва: „То је укупно 18 долара и 57 центи“. Друга: „Али, мистер Брајане!“

Кад сам одређеног дана тачно у 7 и по часова стигао у студио, већ сам се осећао као победник. Људи из студија разрогачише очи кад виде како сам, иако почетник, добро савладао своју улогу. А дубоко у себи већ сам сањао о филмским магнатима који ће ме на коленима молити да своју новинарску каријеру окачим о клин и преузем главну улогу у једном целовечерњем филму.

Пошто сам прошао кроз руке шминкера и гардеробера послали су ме у собу за пријем број 13. Пун самопоуздања примио сам поздраве присутних, али вера у себе брзо је почела да ми сплашњава. Као узгред, помоћник режисера Дон Хвајт тутнуо ми је у руку два листа папира јер је преконоћ моја улога била нешто проширена. Морао сам да на брзину научим пет нових реченица.

Режисер Ли Мартинсон стрпљиво је и спремно испробао неколико пута ту сцену са мном и главним јуна-

STUDIO 3

ком Беном Газаром. Затим је повикао: „Океј, можемо да почнемо!“

Камере још честито нису почеле

ни да зује кад је Мартинсон заурлао: „Стоп! Мистер Скот, не смете окретати леђа камери. Да, тако је боље. Гледајте мистер Газару право у очи.“ Газара ми је пријатељски намигнуо.

Поново смо пробали. „Сеци!“ — викнуо је Мартинсон. — Мистер Скот, не смете држати руке у џеповима. Пустите их низ тело, сасвим лежерно“. При трећем покушају режисер је био упола задовољан.

Онда је дошла једна нова, тешка сцена. Морао сам, као шеф рецепције, да прођем кроз хотелски хол, сустигнем Газару и кажем: „Мистер Брајане, желели бисмо да знамо колико намеравате да останете код нас?!“ Газара је требало да одговори: „Зашто?“ На то сам ја одлучно имао да одговорим: „Знате, имамо много захтева за резервацију соба. Уосталом, ми смо хотел, као што знате“.

После неколико проба толико ми се у глави све измешало да сам уме сто реченица из књиге снимања кажао: „Мистер Барнум, колико ћете још остати код нас? Знате, имамо много хотела. Уосталом, ми смо резервација, као што знате“.

Муклу тишину која је наступила прекинуо је Мартинсон: „Није баш сасвим тако, мистер Скот. Прочитајте још једном свој текст. Мислите на то да сте достојанствен шеф рецепције и да сте мало увређени надменим понашањем мистера Брајана, не мистера Барнума“.

После четири пробе збрка је била комплетна. Док су у камеру стављали нову ролну филма, Газара је покушавао да ме ободри: „Свакоме од нас се то бар једном догодило. Смирите се“.

Мартинсон, који је седео у једном углу, уздахну: „Онда, још једном“.

Од мог мира није остало ни трага: почео сам да муцам: „Мистер Брајане, Мистер Брајане“. Ћутање... У мислима сам видео како мутна река односи новац који се због моје неспретности троши на филмску траку.

И од тих мисли постјао сам још збуњенији.

„Покушајте овако“ — рече Мартинсон и одигра моју улогу. Сваки покрет, свака реч су лежали.

„Зашто ви не играте ту улогу? — покушао сам да се извучем. — Одлично сте је извели“. Мартинсон се кисело осмехнуо: „Не. Ви сте ангажовани. Не брините, успећете. Морате само дати више боје личности шефа рецепције, више пластичности“.

При осмом покушају Мартинсон је или био задовољан мојом глумом или се у себи помирио с мојом неспособношћу. Чело ми је било обликовано знојем, руке и ноге и цело тело се тресло, уста су ми била сува.

„Океј — рекао је Мартинсон — пробајмо још једном, сад ће морати да иде“. И он се знојио, видео сам.

Камера је зазубила и ја почех: „Мистер Бањане, колико ће хотел остати код нас? Ми смо шеф рецепције, разумете ли?“

Чуо сам кикот. У полумраку, иза рефлектора, асистент режије Хвајт стегао ми је руку. „Свратите понекад до нас...“

ПЛАНЕТА МАЈМУНА

У навиљонима студија „Твенти Сенчери Фокс“, међу каубојима, Индијанцима, римским гладијаторима, елегантним гангстерима и играчицама децјег лица појавили су се и мало необични филмски хероји — мајмуни. Режисер Франклин Шнафер снима по роману познатог писца Пјера Була (сетите га се: он је аутор књиге „Мост на реци Квај“) филм који ће се звати „Планета мајмуна“. Сви догађаји збивају се 2500. године на једној од планета у систему Сатурна. Највећу тешкоћу и режисеру и његовим техничким сарадницима представља то што за стотину глумаца и статиста треба израдити маске и одела која ће их претворити у мајмуне а неће им отежавати кретање.

О ЗВЕЗДИ БЕЗ ЗВЕЗДЕ

Године 1964. млади режисер Еди Малтон, Грк који живи и ради у Француској, обратио се Брижити Бардо с предлогом да сними о њој тридесетминутни филм-хронику. Чувена звезда, навикла да свакодневно прима по двадесетак сличних предлога, није чак ни одговорила режисеру-почетнику. Он, међутим, није одустао од своје замисли и направио је филм о Брижити Бардо без учешћа Брижете Бардо, користећи за то стотине њених различитих фотографија. Глумици се филм толико свидео — кад је, наравно, већ био готов — да је сама предложила Едију Малтону да буде јунакиња његовог новог документарног филма.

МАЛЕЦКИ ЕКРАН

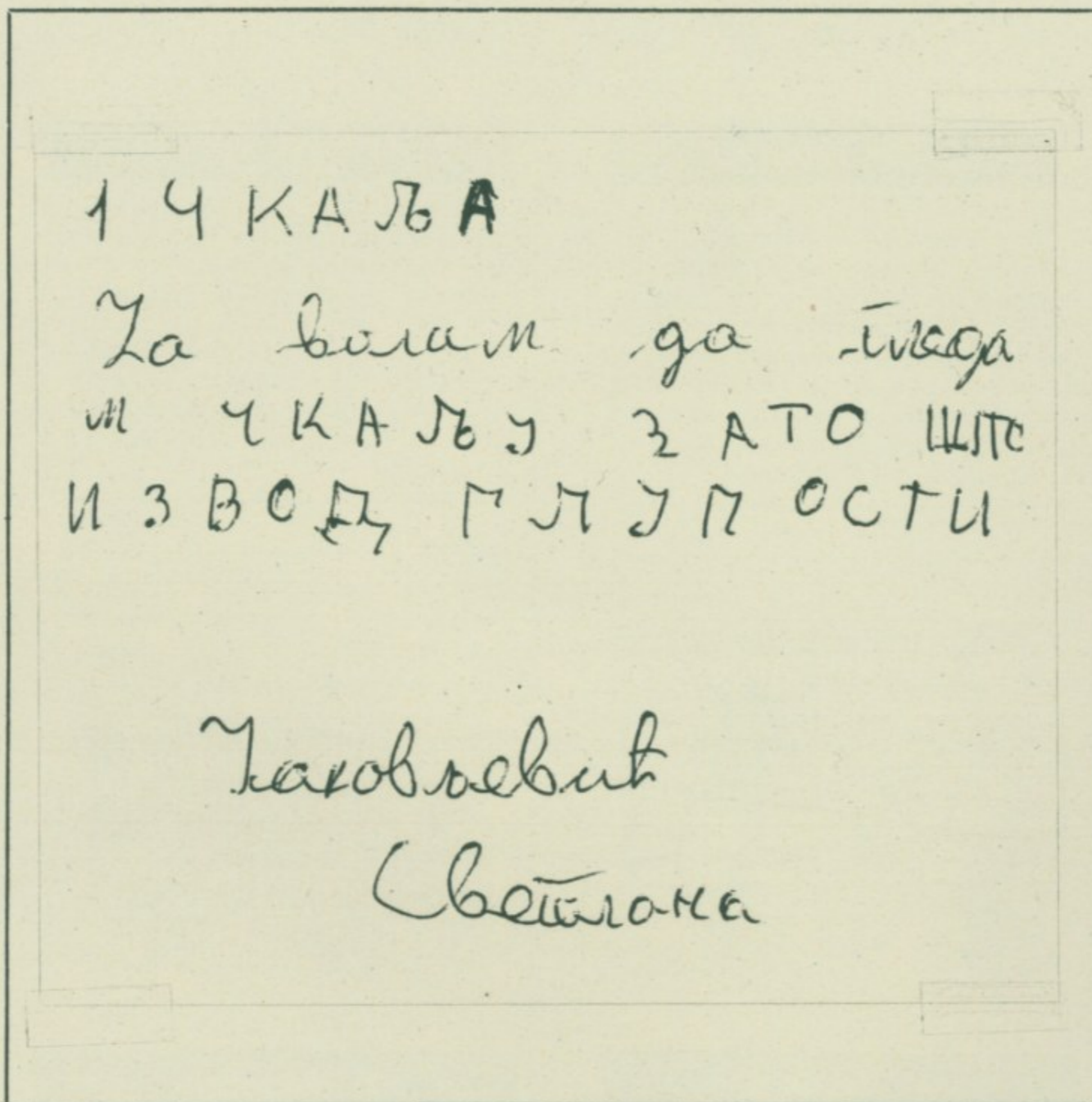
»Ја волим Чкаљу зато што глуми као неког лудака« — написала је једна ученица. — Најомиљенији код деце: Чкаља, Нела Петани и Арсен Дедић. — Анкета у београдској основној школи »Јован Миодраговић«

Замолили смо разредног старешину III-2 разреда Јована Несторова да нам дозволи и помогне да међу његовим ђацима спроведемо анкету: „Кога највише волите на телевизији и зашто“. Баби Стевана Несторова су деветогодишњи дечаки и девојчице и сви без изузетка гледају телевизију, и без изузетка — воле телевизију. Исписали смо на табли имена најпопуларнијих наших глумаца и певача са телевизије и замолили њаке да на цедуљи напишу кога највише воле и зашто.

Са највише гласова, далеко изнад другопласираног, победио је Миодраг Петровић Чкаља: њега су на прво место ставила 23 ученика а на друго два. На другом месту је Нела Петани са 6 гласова, а на трећем Арсен Дедић, такође са 6, али он има две цедуље на којима је други. Следе: Боле Стошић са 4 гласа, Мија Алексић са 4 гласа, Зоран Радмиловић и Сташа Пешић са по 2 гласа, Лутак Нешутак са два гласа и Смоки Самарцић са једним гласом.

У кратким оценама наших најомиљенијих телевизијских глумаца и певача деца су показала врло много критичарских особина. Наравно, има и правих дечјих оцена.

За Чкаљу је Светлана Јаковљевић написала: „Ја волим да гледам Чкаљу зато што изводи глупости“, а једна непотписана цедуља гласи: „Ја волим Чкаљу зато што он глуми као неког лудака“. Станка Ристић овако оцењује: „Највише волим Чкаљу зато што прави забаву нашим гледаоцима, а Нела Петани нам прави забаву у емисији „Забавља вас Мија Алексић“. Милош Делевић: „Мени се највише свиђа од глумаца Чкаља. Он је за мене најлепши глумац“. — Славко Ранковић: „Шутка волим зато што увек глуми за децу, а волим и Гулу, Болета, Чкаљу“. — За Зорана и Сташу два

непотписана одговора: „Они ми се свиђају зато што дају дечје емисије“, и други: „Ја волим Зорана и Сташу зато што нам одговарају на разна питања“.

За Нелу Петани један ученик је написао: „Волим је зато што је лепа и на телевизији, и Чкаљу зато што је он краљ смеха“. За Нелу и Мију Роман Петровски мисли: „Ја их волим зато што су они врло симпатични и праве смешне ствари“.

Арсен Дедић има поклонику у Јелени Вухингер, која још није најјача у правопису: „Ја волим Арсена Дедића, зато што пева децијске песме и врло лепе“. Небојша Софронић пише: „Ја волим Арсена Дедића као најбољег певача и као најбољег глумца“, а и Шутка Нешутка због доброг лутка у дечјим емисијама.

Боле Стошић такође је популаран. Ево једног мишљења: „Он ми је

најсмешнији када пуца из пиштоља и зато га највише волим“ (Арсенијевић Предраг). Јасмина Николић: „Болета волим зато што највише игра за децу“.

Ево још једног мишљења о Чкаљи: „Ја њега волим јер је увек смешан, и увек изводи неке гримансе“.

★

Обратили смо се Чкаљи са молбом да прокоментарише оволико одушевљење дечака и девојчица његовом глумом.

— Са разних страна сам чуо да деца масовно гледају „Дежурну улицу“ и да им се допада — рекао је Чкаља. Прво, драго ми је, одушевљен сам и ја, што и децу засмејавам, јер су деца, и за мене као и за друге, најдража публика. А друго: ја сем на радију, са драгим Фусаклом, готово никад нисам играо за децу, што би опет значило да ме деца на телевизији примају као старијег рођака, који уме с њима да разговара, тако рећи, равноправно! То можда значи да сам и велики педагог, насмејао се Чкаља. Јер ја ипак играм за одрасле и на децу, док играм, не мислим много.

— ... А кад сам био мали, наравно, није било телевизије и главна забава мени и Милану Пузићу била је биоскоп „на свећу“: изрежу се фигуре на хартији, па се сенке саме померају ...

★

Видели смо да тридесетак дечака и девојчица сматрају наше телевизијске јунаке забавним и присним. Остаје нам да једном другом приликом направимо анкету са творцима емисија за децу, да их питамо колико су они одушевљени својим послом, колико им је лако и једноставно да направе програме који ће се допасти деци.

Мирко Милорадовић

ЧКАЉА, ДЕЦА И ТЕЛЕВИЗИЈА

ДОГОДИЛО СЕ...

И СМЕШНИ И ТУЖНИ И НЕОБИЧНИ
ДОГАЂАЈИ СА СВИХ КОНТИНЕНАТА

у Калифорнији

Једна од најчудноватијих секти на свету појавила се у главном граду ове америчке савезне државе. Секта броји око педесет чланова који покушавају да живе као једна породица. Правила секте захтевају да сваког јутра тачно у шест часова и 30 минута сваки члан сваком члану опере ноге.

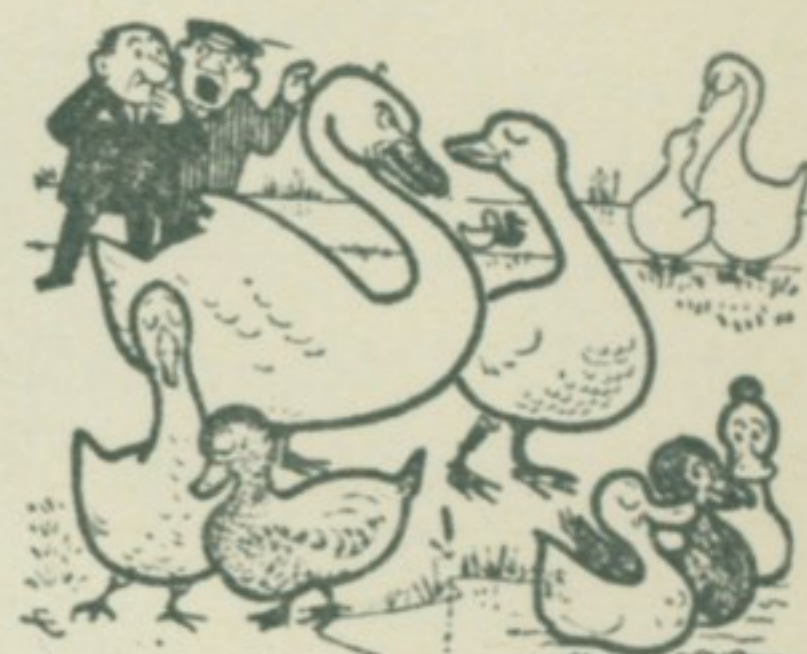
у Њу Каслу

У великој сали општинске куће окупило се недавно 200 особа на заједничко једночасовно урлање. Иницијатор овог скупа, доцент универзитета Дејвид Вајз, сматра да повремено неконтролисано викање, без нарочитог повода, смањује нервну напетост нарочито код оних људи који су по природи уздржљиви.

у Јужној Африци

У провинцији Кап нађена је супервелика кишна глиста. Глиста је дугачка 7 метара — стручњаци су је неколико пута мерили јер нису могли да верују својим очима — што представља светски рекорд. Досадашњи рекорд у дужини држале су аустралијске глисте. Примерак се пажљиво проучава.

у Балтимору

Међу 200 водених птица у зоолошком врту избила је загонетна наклоност према партнерима који припадају другој птичјој врсти. Лабудови не гледају лабуднице већ гуске или црне сарке, гусани поклањају своју наклоност — паткама. Директор врта Хенри Водсон веома је забринут због будућег птичјег подмлатка.

у Лондону

Педесет седмогодишња Мери Филип толико је оштро секла окуке на свом првом часу обуке у војњи да је њен пас јазавичар у паничном страху искочио кроз прозор аутомобила и побегао главом без обзира. Његова господарица обећала је велику награду ономе ко нађе и врати јој њеног паметног љубимца.

у Чикагу

Овчарског пса Расија царинници су тако дресирали да по мирису открива шверцоване дроге, нарочито марихуану. Рас је постао такав стручњак да његов осетљиви нос може сада да између 60.000 пакета открије пошиљку у којој се налази марихуана. Никакво камуфлирање не може да обмане Расија.

у Њујорку

Четрнаестогодишњи Џим Гордон обратио се оглашивачима у једном научном часопису с молбом да му даду савет како се справљају експлозивни. Добио је читаву гомилу понуда с рецептима. Резултат Џимијевих опита био је такав да је његов отац морао преко радија да апелује да се овакви рецепти не дају.

у Тексасу

У борби за стицање купаца једна велика робна кућа завела је новину која је одушевила децу и довела у очајање њихове родитеље. Наиме, свакој муштерији која купи две конзерве специјалне хране за мачке, поклања по једно маче. Посао цвета, деца доносе мачиће кућама а родитељи лупају главу...

Зима је. Неки спортови отпочињу свој зимски сан, док се други селе у загрејане сале и базене.

Међутим, ево једног спорта који може да се упражњава тако рећи у свако доба године. То је крос-контри. Овај спорт је веома здрав и не захтева од спортисте, сем добре воље, никакве материјалне жртве, развија код младих другарство.

Крос-контри има занимљиву историју. Средином XIX века, једна од разонода енглеске омладине, углавном на југу ове земље — тада пуне дивљачи — била је лов на зечеве уз помоћ малих ловачких паса — „зечара“. Док су пси уз громко лајање гонили зечеве, гоничи су, пошто зец трчи у цик-шак линији, покушавали да им трчећи пресеку пут и то пречицом, преко поља и њива. Убрзо, поједини гоничи се истичу, јер успевају да стазу савладају за врло кратко време. Тако се и родила идеја о оснивању клуба у коме ће они вежбати у пратњи паса. Вероватно да се због тога и данас многи енглески клубови називају „Зечари“.

Међутим, трчање је постало све масовније, па су организатори ових такмичења дошли на идеју да уместо ловачких паса у трци учествују само људи који ће трчати унапред утврђеном стазом на којој су претходно постављени путокази.

Ово је снимак са такмичења у кросу „Политике“ одржаног 1967. године. У трци пионира пехар листа „Политикин Забавник“ добио је Моловић, ученик Основне школе „Радоје Дакић“ из Раковице

КРОС-КОНТРИ И ЛОВ НА ЗЕЧЕВЕ

Године 1867. чланови управе чувеног веслачког клуба „Темза“ одлучили су да њихови веслачи убудуће одржавају преко зиме кондицију трчањем кроз поља. Ова пракса задржала се код лондонских веслача и дан-данас.

Године 1877. одржан је први шампионат Енглеске. На старту су се налазила 33 такмичара. Победник је био П. Стенинг који је овај успех поновио и следеће три године.

Дванаест година касније први шампионат Француске у крос-контрију одржан је у Медонској шуми. Године 1896. Белгијанци се придружују Енглецима и Французима и у једној шумици у предграђу Брисела одржавају своје такмичење.

Овај здрав спорт сваки даном добијао је све већи број присталица и после тога почела су да се организују и прва међународна такмичења.

У свегу су најпознатија ова такмичења у кросу: „Крос нација“, „Крос Маргини“, Крос листа „Соар“ из Брисела, „Правде“ у Москви, „Иманитеа“, Балкански крос и други.

И код нас се одржавају бројна такмичења у кросу. Сваке године првенство Југославије а и многе друге приредбе. Познати су кросеви листа „Дело“ из Љубљане и крос „Политике“.

БИК КОЈИ СЕДИ

ПРЕ ЋЕМО ИЗГИНУТИ НО ШТО ЋЕМО СЕ ПОКОРИТИ!!

И СВЕ СУ ПОГЛАВИЦЕ ПОДИГЛЕ СВОЈЕ ТОМАХАВКЕ... РАТ ЈЕ БИО ОБЈАВЉЕН!

ГЕНЕРАЛУ КАСТЕРУ ЈЕ ЈАВЉЕНО ДА ЈЕ ЊЕГОВ УЛТИМАТУМ ПРИХВАЋЕН...

А ЗА ТО ВРЕМЕ ИНДИЈАНСКИ ГЛАСНИЦИ ПОХИТАЛИ СУ ДА ОБАВЕСТИ СВА ПЛЕМЕНА ДА СЕ СПРЕМАЈУ ЗА БОРБУ.

25. ЈУНА 1876, У РАНУ ЗОРУ, ГЕНЕРАЛ КАСТЕР НАПАО ЈЕ УДРУЖЕНЕ ЧЕТЕ СИЈУКСА И ШЕЈЕНА. ВЕРОВАО ЈЕ ДА ЋЕ ИЗНЕНАДНОМ АКЦИЈОМ ЗБУНИТИ НЕПРИЈАТЕЉА. БИТКА ЈЕ БИЛА КРВАВА И ТРАЈАЛА ЈЕ СВЕ ДО ПОДНЕ. А ИПАК ЊОМЕ НИШТА НИЈЕ БИЛО ОДЛУЧЕНО...

836

■ Становници Хонгконга држе светски рекорд у посећивању бископа: сваки од њих, убрајајући ту и децу и старце, 25 пута годишње седи пред великим екраном.

■ сваки осми човек хрче док спава.

■ у Јапану су карфиол и кељ украсне биљке и гаје их у саксијама у кући. Никома ни на памет не лада да их стрпа у лонац и припреми за ручак.

■ пиво је веома старо пиће. Још у 3. миленијуму пре наше ере било је познато у Месопотамији. У старом Египту производња пива била је државни монопол.

■ кад бисмо желели да на трезу изнесемо тврдо кувано нојево јаје, које је са својих 15 до 20 сантиметара по дужини највеће у птичјем царству, морали бисмо га држати у води која кључа — 40 минута.

■ научна испитивања вршена у току другог светског рата показала су да су неке врсте морских паса веома корисне јер се од њих могу добити, између осталог, инсулин, витамин А и најфиније уље за подмазивање прецизних инструмената.

■ прва редовна телевизијска емисија на свету била је емитована 2. новембра 1946. године из палате Александра у Лондону.

■ У Киту, престоници Еквадора, који се налази готово тачно на екватору, Сунце сваког дана излази у 6 часова ујутру а залази у 6 часова увече.

■ најшири мост на свету саграђен је у аустралијском лучком граду Сиднеју. Мост је широк 48 метара, преко њега воде четири железничке пруге, 8 аутомобилских стаза, две пешачке и још има слободног простора.

■ брзина Земљине ротације расте постепено од полова, где је равна нули, према екватору где износи 456 метара у секунди.

СОС

МИНИСТРА КОЛБЕРА

Електрична сијалица, парна машина, телефон и друга техничка достигнућа нису једини који се могу похвалити тиме да имају — свог проналазача. Своје проналазаче имају и разна јела и слаткиши. А и тих проналазача треба се сетити јер су нам подарили не мало пријатних часова.

Многи знаменити људи шепурили су се од гордости када би им пошло за руком — можда би тачније било рећи када би им пошло за варјачом — да измисле неко ново јело. За Лукула данас многи више знају по томе што је био велики гурман и прави уметник у припремању гозби него због његове војничке славе мада је по занимању био римски војсковођа. Француски министар Колбер више се поносио тиме што је измислио сос који данас носи његово име него вођењем финансија једне велике

земље. Његов земљак генерал Сибиз изгубио је, додуше, битку против пруског краља Фридриха Великог, али је зато добио реванш на другом фронту: његов рецепт за припремање овчијих котлета, који је он измислио, ушао је у све књиге о куварској вештини а самом генералу донео велику популарност.

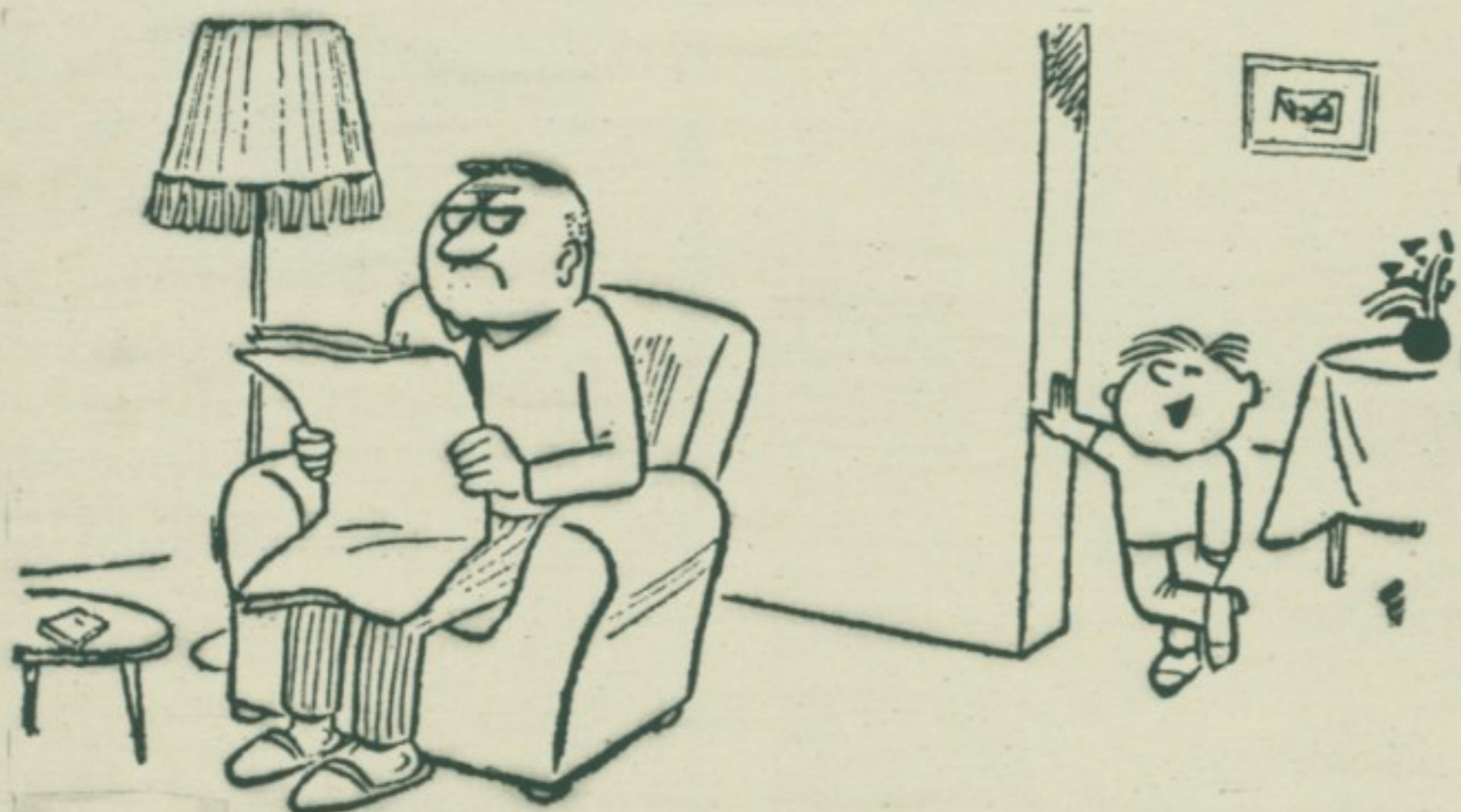
Свако од нас оде понекад у ресторан, али многи не знају да се том речи некад називала мирисна, јака супа давана прездравелим болесницима да би се што пре опоравили (француски глагол „ресторе“ значи поправити, обновити, опоравити; упоредите га с глаголом „рестаурирати“ који је ушао у све језике, па и наш). Прародитељ свих ресторатера био је Парижанин Буланже, који је 1765. године почео да у својој кафани служи јаку супу од меса. Његов специјалитет постао је толико омиљен међу Парижанима

да је Буланже своју кафану назвао, „местом окрепљења“ — рестораном.

Аустралијска певачица Нели Мелба, која је умрла 1931. године, остала би у сећању само међу љубитељима музике да њено име није овековечено у свим „куварима“ у називу једне посланице која се справља од бресака, складоледа од ваниле, малина и шлага.

Међутим, нису се само грофови, војсковође и државници бавили проналажењем нових јела и разних ђаконија. Гете, Александар Дима и Кант такође су били проналазачи оригиналних јела. Некад су краљеви додељивали велике награде за проналаске из кулинарске вештине. И данас се чак у Француској додељује књижевна награда за најбољи „кувар“ године.

ХУМОР

— Кад онх имао 2 динара, нова разуме се, ја бих отишао у биоскоп. Уместо тога могу да позovem овамо два друга. Како хоћеш!

— Време је да дете научимо да хода.

— Не бих желео да вас плашим али су ме одредили у ваш разред.

— Имате ли два слободна места?

БЕЗ РЕЧИ

ТАРЗАН СЕ СПУШТА С ПЛАНИНЕ

Мода Тарзана захватила је једно време Турску. Околина великих градова одзвњала је од нељудских гласова и крикова. Снажни и космати младићи напунили су шуме и планине. Скакали су по стенама, верали се по дрвећу, уместо с тигровима голоруки су се борили са великим пастирским псима. Било их је толико да су путничке и туристичке организације приређивале за стране туристе излете у планине да би им пружили могућност да виде тарзана и њихове вештине.

Али, Тарзан је ишчезао с биоскопског платна да би уступио место Џемсу Бонду. И турски тарзани спустили су се у градове да потраже сигурнију зараду.

Ипак је један од тарзана остао веран свом филмском узору и тврдоглаво је остајао у горама у близини Бурса. Зове се Нијаз Ериган и бивши је боксер. Пошто није успео да на рингу стекне славу, огрнуо се овчијом кожом, наоружао се огромном камом и одметнуо у — тарзане. Истам булски листови објавили би с времена на време репортаже о њего-

вим доживљајима: борбама с медведима које су се обично завршавале — нерешено. Више „јуначке среће“ имао је с овновима и козама. Али, наступила је зима, туристи и фоторепортери илустрованих листова нису се појављивали у планинама а чобани су своја стада отерали у долине.

Зима и глад натерали су Нијаза да заборави тарзанску славу. А живот на мокром дрвећу му је досадно. Сетио се и своје девојке која му је казала да ће се удати за њега тек кад престане да се скита по шумама и планинама и врати се у град.

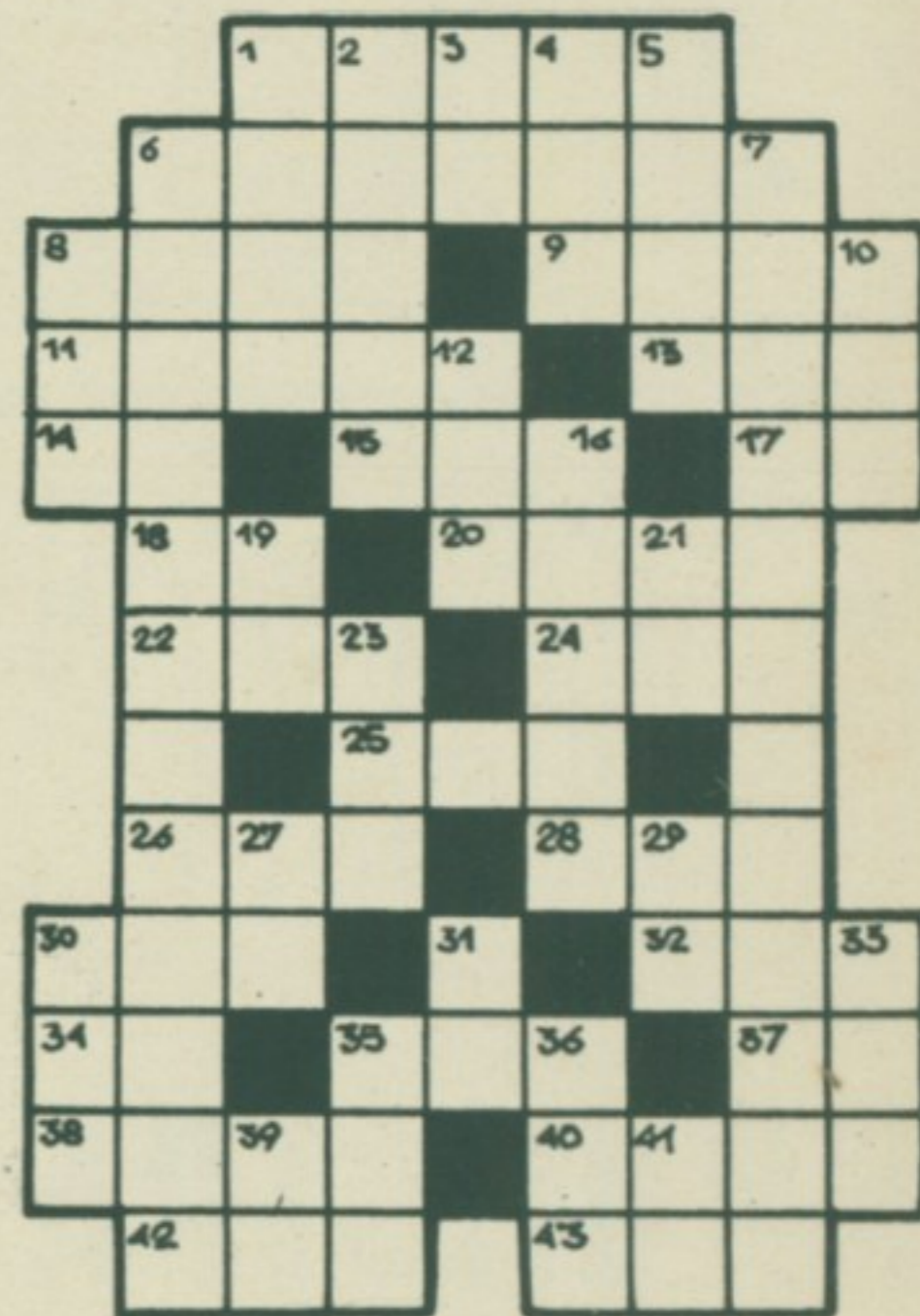
И последњи турски тарзан спустио се у Бурсу, и отишао право у полицију. Тамо су на његовом „рабошу“ имали довољно забележених „подвига“ — нестале овце, козе — да га казне али то ипак нису учинили. Задовољили су се његовим писменим обећањем да ће се заувек одрећи тарзановања и да ће се прихватити неког рада. И горди Тарзан запослио се на једном градилишту. Тако је завршио своје авантуре последњи тарзан у Турској.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) део фронта борбеног поретка јединице, 6) универзитетски град у Француској, 8) јединица јачине осветљења, 9) брежуљак, 11) град у Јапану, 13) стаја за овце, 14) два суседна сугласника, 15) град у Мађарској, на Дунаву, 17) хемијски знак за нобелијум, 18) првак, 20) германско племе, 22) шумска звер, 24) низ, 25) мочварно земљиште, 26) речна животиња, 28) место у Шведској, 30) чин, спис, 32) свеска, 34) апострофирана свеза, 35) поен, 37) предлог, 38) река у Француској, 40) острво, 42) планина у Србији, 43) неупотребљен.

Усправно: 1) река у Далмацији, 2) оштро, 3) притока Дунава у Аустрији, 4) тениски израз, 5) окрет, 6) савремени хрватски песник, 7) совјетски књижевник („Јазавци“), 8) се верни јелен, 10) главни део нечега, 12) престоница старе Арголде, 16) врста колача, 19) француски ситан новац, 21) показна заменица, 23) острво на Јадрану, 27) коњ, 29) истурени део копна у море, 30) повишена нота А, 31) домаћа животиња, 33) индустријска биљка, 35) град на црногорском приморју, 36) река у СССР, 39) негација, 41) показна заменица.

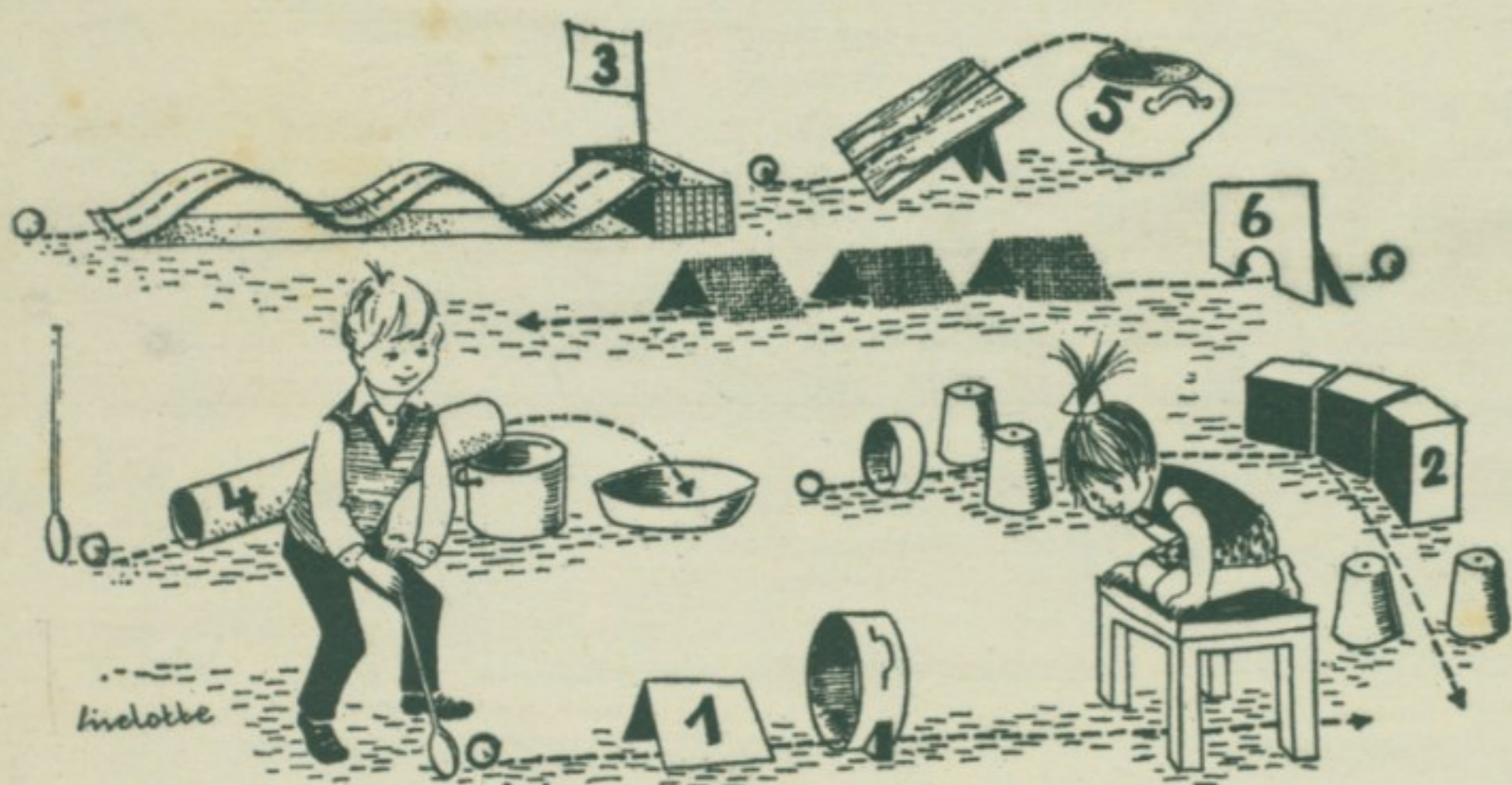
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) САД, 4) кос, 7) трап, 9) коса, 10) игла, 11) Одак, 12) ткање, 14) Корзика, 16) Ренан, 17) суд, 19) ир, 20) Цар, 22) го, 23) тег, 25) велик, 27) синзит, 30) Тарим, 32) Арад, 34) Мали, 36) Тара, 37) Енеј, 38) аба, 39) Ика.

КАД СЕ УМОРИТЕ ОД УЧЕЊА

Занимљива игра за хладне дане

МИНИ-ГОЛФ У СОБИ

Када напољу пада киша, снег или је непријатно хладно, може се у соби организовати игра мини-гольф у којој ће можда и родитељи учествовати.

Сем лоптице за пинг-понг потребни су варјача, мало картона, лонац, даска и разни други предмети којих већ има у кући.

Пре свега треба из собе, или још боље ходника ако је довољно велики, уклонити сав намештај из средине, односно склонити га у страну. Онда се стављају препреке. Прво се стави у средину неколико пресавијених картона, затим круг од плеха за торту, два подупирача за књиге или више празних саксија — све близу једно другог, а треба оставити толико међупростора да лоптица за пинг-понг може да прође. Затим треба ставити неколико картонских цеви — омоте у које се завијају новине када се шаљу поштом, па неку мамину или сестрину наруквицу од пластике брзо једну дашчицу поставити на картонски подупирач и близу ње поставити чинију, а такође употребити мало таласастог папира. И но-

ге од столица и стола могу се укључити у препреке, а можда ћете и ви имати још неке нове идеје.

Правила су једноставна. Препреке се распореде по соби и, према тежини, обележе бројевима који се упишу кредом. Лоптица треба да прође кроз препреке или преко неке препреке, што зећ зависи од тога како су постављене. У ту сврху сме се као помоћно средство употребити само варјача којом се пинг-понг лоптица гони. Најтежа препрека, која доноси и највише боова, је свакако она која се састоји од нагнуто дашчице преко које лоптицу треба утерати у чинију.

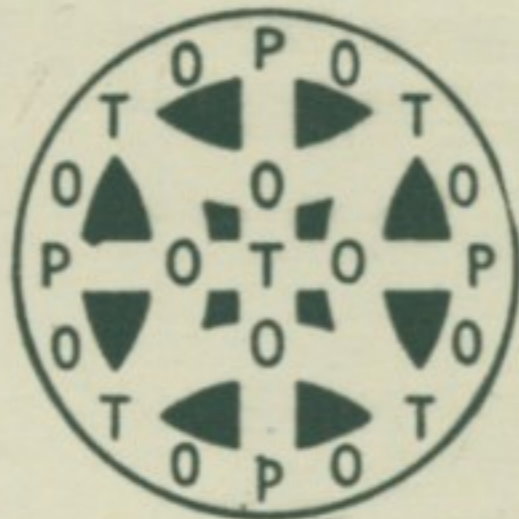
Лоптица се сме додирнути руком само када се преноси од једног броја до другог, односно од једне препреке до друге. Свако има право на три покушаја. После тога долази други на ред.

„Судија“ бележи све покушаје и успеће сваког играча. Разуме се, победник је онај који савлада највећи број препрека и то из првог покушаја.

ТРЕНИНГ

ЗАДАТАК 1

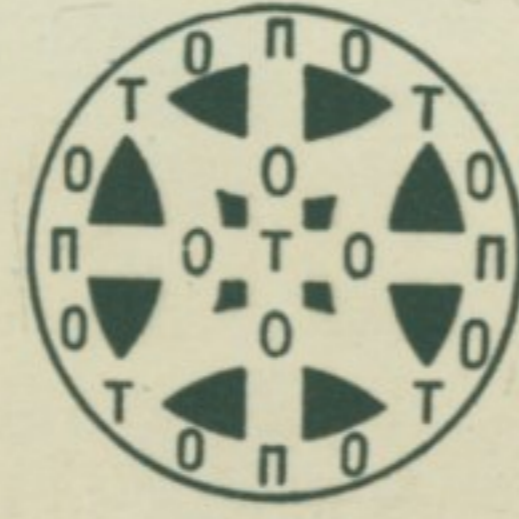
Колико се пута на овом цртежу може прочитати реч РОТОР? Разуме се да можете читати у свим правцима: здесна налево, слева надесно, одозго надолу, одозго нагоре, у правим лини-

јама, цик-цак! Једини услов је да се слова не прескачу, већ да иду редом по каналима ротора и да се у једној речи исто слово не прочита два пута.

ЗАДАТАК 2

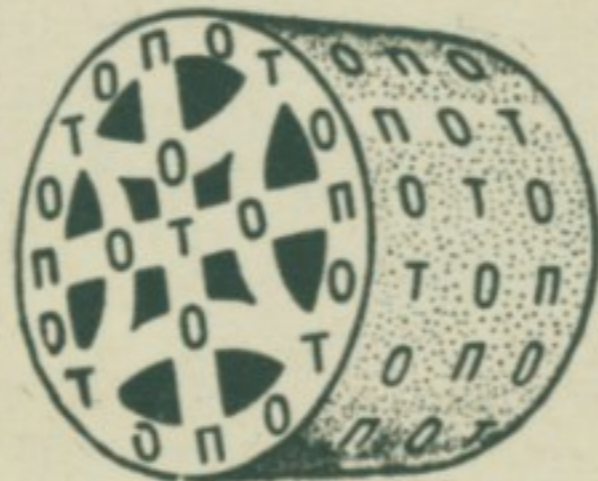
Ако се на шеми нашег ротора уместо речи РОТОР напише реч ПОТОП, онда се, идући каналима ротора, могу

читати две речи: ПОТОП и ТОПОТ. Колико пута можете прочитати ове две речи?

ЗАДАТАК 3

Онима које прва два задатка нису извела из стрпљења, предложено да реше задатак са речима ТОПОТ и ПОТОП на тродимензионалном ротору који могу да начине на тај начин што ће неотворену конзерву облепи-

ти хартијом. Онај ко реши и овај, трећи задатак може сматрати да има одлично стрпљење и завидну способност да се усредсреди на одређен проблем.

Не мислите да су задаци измишљени само за забаву. Њих су, у току свог веома обимног и свестраног тренинга, решавали и космонаути, они прави.

РЕШЕЊЕ:

У првом задатку реч „РОТОР“ може се прочитати 44 пута.
У другом задатку реч „ПОТОП“ налази се 44 пута, а реч ТОПОТ 40; укупно: 84 пута.

У трећем, најтежем задатку, реч „ПОТОП“ може се прочитати 680 пута, а „ТОПОТ“ — 672. Укупно: 1352 пута.

МАХАРАЦИН ВРТ

Пред вама је план врта једног индијског махараџе који је живео у прошлом веку. Сваком свом госту махараџа је давао на поклон златан пехар под условом да реши један задатак. А задатак се састојао у овоме: да обиђе читав врт али да ниједном не прође два пута истом стазом. Пuteви, међутим, смеју да се укрштају. Индија је далеко и не могуће нам је да отпутујемо и да тамо, на лицу места, покушамо да решимо тајну махараџиног врта. А и да одемо и одгонетнемо тајну — златни пехар не бисмо добили јер је махараџа давно умро. Али, ништа нас не спречава да покушамо да прокрестаримо кроз махараџин врт — на папиру и прошећамо свим стазама а да ниједном не прођемо истим путем. Ако вам то ипак не успе, помоћи ћемо вам.

КАД ВЕЛИКАНИ ПОГРЕШЕ

Ваздух би продирао у салу кроз отворе у поду ако би његова специфична тежина била мања од специфичне тежине ваздуха у дворани. Али, као што је познато, свеж хладан ваздух има већу специфичну тежину од загрејаног. Према томе, у сали не би било никакве вентилације.

У зашиљеним деловима наелектрисаних тела линије силе се згушњавају и она због тога јаче привлаче електрични набој. Због тога ће громови „радије“ ударити у зашиљен громобран но у масивну лопту.

ПРОВЕРИТЕ СВОЈУ МОЋ ЗАПАЖАЊА

Пред вама су два аутобуса, на изглед потпуно једнака. Људи иду на посао, жене на пијацу. Сви се журе и гужва је, читају се новине. Слика која се види у свим градовима света у ране јутарње часове. Па ипак, да ли је све исто у ова два „лејланда“. Погледајте пажљиво цртеже и открићете дванаест разлика.

WALT
DISNEY

МИРИ

